

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Rikosseuraamuslaitoksesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi Rikosseuraamuslaitosta koskeva laki sekä muutettavaksi eräitä siihen liittyviä lakeja. Ehdotetuilla laeilla toteutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen rakenneuudistukseen liittyvät organisaatiomuutokset.

Rikosseuraamuslaitosta koskevassa laissa säädettäisiin, että oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva, oikeusministeriön ohjauksessa ja valvonnassa toimiva Rikosseuraamuslaitos olisi valtakunnallisesti toimiva virasto, jonka toimialueena on koko maa. Rikosseuraamuslaitos muodostuisi neljästä vastuualueesta, jotka jakaantuisivat yksiköihin. Rikosseuraamuslaitokseen kuuluisi kehittämisestä ja ohjauksesta, asiakasprosesseista, hallinto- ja tukipalveluista sekä operatiivisesta toiminnasta vastaavat vastuualueet.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisesta toiminnasta vastaavaan vastuualueeseen kuuluisi rikosseuraamuskeskuksia. Rikosseuraamuskeskuksessa olisi yksiköitä. Yksikkö olisi yhdyskuntaseuraamustoimisto, vankila tai rangaistusten täytäntöönpanoa tai tutkintavankeuden toimeenpanoa varten perustettu muu yksikkö. Rikosseuraamuskeskus vastaisi omalla toimialueellaan rangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta sekä muista sille laissa säädetyistä ja Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätyistä tehtävistä. Lisäksi rikosseuraamuskeskus vastaisi toimintansa laillisuudesta, yhdenmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta sekä rangaistusten täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon kehittämisestä Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueiden ohjauksessa.

Laissa säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen johtamisesta ja asioiden ratkaisemisesta sekä erinäisistä muista laitoksen toiminnan kannalta olennaisista asioista.

Alueellistamisen koordinaatioryhmä on puoltanut oikeusministeriön esitystä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	5
1 Asian tausta ja valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	6
2.1 Lainsäädäntö	6
2.1.1 Organisaatio ja tehtävät.....	6
2.1.2 Johtaminen ja asioiden ratkaiseminen.....	7
2.1.3 Henkilöstö ja toimivaltuudet.....	7
2.1.4 Erinäiset säännökset.....	8
2.2 Nykytilan arviointi	9
2.2.1 Nykyisen organisaatorakenteen ja ohjausmallin heikkoudet	10
2.2.2 Johtaminen	11
2.2.3 Oikeudellinen ohjaus.....	12
2.2.4 Asiakasprosessien kehittäminen.....	12
3 Tavoitteet	13
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	14
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	14
4.1.1 Tehtävät ja organisaatio	14
4.1.2 Johtaminen ja asioiden ratkaiseminen.....	16
4.1.3 Erinäiset säännökset.....	17
4.1.4 Täytäntöönpanolainsäädäntöön tehtävät muutokset.....	18
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	18
4.2.1 Yhteiskunnalliset vaikutukset	18
4.2.2 Taloudelliset vaikutukset	19
4.2.3 Henkilöstövaikutukset.....	19
4.2.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	21
4.2.5 Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon	21
4.2.6 Vaikutukset kielellisiin oikeuksiin.....	22
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	23
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	23
5.2 Kansainvälinen vertailu.....	24
6 Lausuntopalaute	27
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	28
7.1 Laki Rikosseuraamuslaitoksesta	28
7.2 Laki vankeuslain muuttamisesta	39
7.3 Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta	47
7.4 Laki valvotusta koevapaudesta annetun lain muuttamisesta.....	50
7.5 Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta.....	51
7.6 Laki yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	52
7.7 Laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 3 ja 13 § muuttamisesta.....	53
7.8 Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	53
7.9 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta	53
7.10 Laki oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 6 §:n muuttamisesta	54

7.11 Laki rikoslain 2 c luvun 10 §:n muuttamisesta	54
7.12 Laki pakkokeinolain muuttamisesta.....	54
7.13 Laki haastemieslain 6 §:n muuttamisesta.....	55
7.14 Laki elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta	55
7.15 Laki Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	55
7.16 Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	55
7.17 Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 51 ja 64 § muuttamisesta.....	56
7.18 Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 67 § muuttamisesta.....	56
7.19 Laki tuomittujen siirtoa Euroopan unionissa koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta.....	56
7.20 Laki valvontatoimenpiteitä ja vaihtoehtoisia seuraamuksia Euroopan unionissa koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta	57
8 Voimaantulo	57
9 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	57
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	58
LAKIEHDOTUKSET	60
1. Laki Rikosseuraamuslaitoksesta	60
2. Laki vankeuslain muuttamisesta	65
3. Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta	80
4. Laki valvotusta koevapaudesta annetun lain muuttamisesta.....	87
5. Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta.....	90
6. Laki yhdistelmärangeistuksen täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	92
7. Laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta.....	95
8. Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	96
9. Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta	100
10. Laki oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 6 §:n muuttamisesta	102
11. Laki rikoslain 2 c luvun 10 §:n muuttamisesta	103
12. Laki pakkokeinolain muuttamisesta.....	104
13. Laki haastemieslain 6 §:n muuttamisesta.....	106
14. Laki elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta	107
15. Laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	109
16. Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta.....	110
17. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 51 ja 64 § muuttamisesta.....	113
18. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 67 § muuttamisesta.....	114

19. Laki tuomittujen siirtoa Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta.....	115
20. Laki valvontatoimenpiteitä ja vaihtoehtoisia seuraamuksia Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta	117
LIITTEET	120
RINNAKKAISTEKSTIT	120
2. Laki vankeuslain muuttamisesta	120
3. Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta	142
4. Laki valvotusta koevapaudesta annetun lain muuttamisesta	152
5. Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	156
6. Laki yhdistelmärangeistuksen täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	159
7. Laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta.....	163
8. Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	164
9. Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta	170
10. Laki oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 6 §:n muuttamisesta	173
11. Laki rikoslain 2 c luvun 10 §:n muuttamisesta	174
12. Laki pakkokeinolain muuttamisesta.....	175
13. Laki haastemieslain 6 §:n muuttamisesta.....	178
14. Laki elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta	179
15. Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	182
16. Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta.....	183
17. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 51 ja 64 § muuttamisesta.....	187
18. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 67 § muuttamisesta	188
19. Laki tuomittujen siirtoa Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta.....	189
20. Laki valvontatoimenpiteitä ja vaihtoehtoisia seuraamuksia Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta	192

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Esityksen taustalla on oikeusministeriön Rikosseuraamuslaitokselle asettama tulostavoite (VN/13489/2019) laatia ehdotus organisaatorakenteiden kehittämistarpeista kesäkuun 2020 loppuun mennessä. Rikosseuraamuslaitos toteutti organisaatorakenteiden toimivuutta koskevan arviointihankkeen (Rise 2.0 –hanke) 1.1.–30.6.2020 välisenä aikana ja laati arvioinnin pohjalta oikeusministeriölle ehdotuksensa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatorakenteiden kehittämistarpeista ([VN/16171/2020](#)). Esitys on osa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistusta.

Arvioinnissa otettiin huomioon aikaisemmin toteutetuissa ulkoisissa arvioinneissa esille nostetut suositukset, kuten oikeudellisten palvelujen ja ohjauksen vahvistaminen, seuraamuksen suorittamiseen liittyvän yksilöllisen arviointitoiminnan valtakunnallinen järjestäminen, aluerakenteeseen liittyvät haasteet sekä tarve parantaa organisaation kykyä toteuttaa strategiaansa ja varmistaa organisaation yhtenäisyys ja toiminnallinen yhdenmukaisuus. Lisäksi arvioinnissa tarkasteltiin organisaation kykyä kehittää joustavasti toimintaansa tietoperusteisesti ja verkostoitua yhteiskunnan peruspalveluihin sekä valmiuksia edistää ja hyödyntää henkilökunnan osaamista. Hankkeessa ei arvioitu nykyistä toimipaikkaverkostoa.

Organisaatiouudistuksen tavoitteeksi asetettiin, että Rikosseuraamuslaitos olisi nykyistä yhtenäisempi valtakunnallisesti toimiva virasto, jonka toimeenpanokyky olisi nykyistä parempi. Muutoksen pitemmän aikajänteen vaikuttavuustavoitteena on lisätä toiminnan vaikuttavuutta ja yhdenmukaisuutta, erityisesti vankeja ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaita koskevista ratkaisuista ja seuraamusten sisällöissä. Tavoitteeksi asetettiin myös, että Rikosseuraamuslaitoksen uudistettu organisaatorakenne sekä johtamis- ja ohjausjärjestelmä edistäisivät yhdenmukaisten toimintatapojen ja asiakasprosessien käyttöönottoa kaikissa yksiköissä ja vaikuttaisivat rangaistusta suorittavien oikeusturvaan ja yhdenmukaiseen kohteluun.

Rise 2.0 –hankkeessa arvioitiin kevään 2020 aikana Rikosseuraamuslaitoksen strategian mukaisten toimenpiteiden edellyttämät muutokset laitoksen toiminnassa ja toimintatavoissa sekä organisaatorakenteissa ja johtamisjärjestelmässä. Hanke jakautui neljään eri valmisteluryhmään, jotka kävivät läpi arviointityön eri vaiheita omista näkökulmistaan. Operatiivista toimintaa arvioinut ryhmä käsitteli kysymyksiä, jotka liittyivät seuraamusten sisältöjen tuottamiseen, verkostoitumiseen ja sidosryhmäyhteistyöhön sekä eri vanki- ja asiakasryhmiin liittyviin erityiskysymyksiin. Kehittämistoimintaa arvioinut ryhmä käsitteli toiminnan menetelmien kehittämistä, tiedolla ohjaamisen, säädösohjauksen ja vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden oikeuksien ja velvollisuuksien toteutumisen kysymyksiä sekä kehittämistyön ohjauksen kysymyksiä. Asiakasprosessien toimivuutta arvioinut ryhmä käsitteli vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden arvioinnin, rangaistusajan suunnittelun, vankisijoittelun ja rangaistusten täytäntöönpanon kysymyksiä. Hallintotehtäviä arvioinut ryhmä käsitteli HR-toimintaan, taloushallintoon, tietohallintoon ja toimitilahallintoon liittyviä kysymyksiä. Hankkeelle asetettu ohjausryhmä ohjasi valmistelutyöryhmien työtä.

Oikeusministeriö asetti oikeusministeriön ja Rikosseuraamuslaitoksen edustajista koostuvan säädösvalmistelutyöryhmän, joka valmisteli Rikosseuraamuslaitoksen organisaatorakenteita ja johtamisjärjestelmää koskevien kehittämistoimien edellyttämät säädösmuutokset. Säädösvalmistelutyöryhmän tehtävänä oli kartoittaa kehittämistoimien edellyttämät Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain ja valtioneuvoston asetuksen sekä seuraamusten täytäntöönpanoa koskevien säädösten muutostarpeet sekä valmistella muutosesitykset hallituksen esityksen muotoon.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö

2.1.1 Organisaatio ja tehtävät

Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa (953/2009) on määritelty Rikosseuraamuslaitoksen tehtävät ja organisaatio. Rangaistusten täytäntöönpanoa ja tutkintavankeuden toimeenpanoa varten on oikeusministeriön alainen Rikosseuraamuslaitos, jonka toimialueena on koko maa. Laitoksen toiminnan tavoitteena on yhdyskuntaseuraamusten ja vankeusrangaistusten täytäntöönpano siten, että lisätään tuomittujen valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan sekä edistetään heidän elämähallintaansa ja sijoittumistaan yhteiskuntaan. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittujen valvonta, nuorisorangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, ehdottoman vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano, ehdonalaiseen vapauteen päästettyjen valvonta sekä tutkintavankeuden toimeenpano ja muu rangaistusten täytäntöönpano siten kuin niistä erikseen säädetään.

Rikosseuraamuslaitoksen nykyisestä organisaatorakenteesta on säädetty laissa. Laitoksessa on keskushallintoyksikkö ja koulutuskeskus. Laitoksen yhteisiä tehtäviä varten voidaan perustaa myös muita yksiköitä. Laitoksen toimintaa varten maa jakautuu alueisiin. Alueilla on yksiköitä, jotka koostuvat vankiloista, yhdyskuntaseuraamustoimistoista ja muista rangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta vastaavista yksiköistä. Alueilla voi olla myös arviointikeskus ja alueen yhteisistä tehtävistä vastaavia yksiköitä.

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävistä ja organisaatiosta on säädetty tarkemmin Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1739/2015). Rikosseuraamuslaitokseen kuuluu keskushallintoyksikkö, kolme rikosseuraamusaluetta, täytäntöönpanoyksikkö ja koulutuskeskus. Keskushallintoyksikössä on yksiköitä siten kuin laitoksen työjärjestyksessä määrätään. Keskushallintoyksikkö toimii Helsingissä. Rikosseuraamusalueella toimii arviointikeskus, yhdyskuntaseuraamustoimistoja ja vankiloita sekä tarvittaessa muita rangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta vastaavia yksiköitä. Täytäntöönpanoyksiköllä voi olla toimipaikkoja rikosseuraamusalueen eri yksiköissä. Täytäntöönpanoyksikön päätoimipaikka on Turku.

Asetuksen mukaisesti rikosseuraamusalueet ovat: 1) Etelä-Suomen rikosseuraamusalue, jonka toimialueena ovat Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat ja jonka päätoimipaikkana on Helsinki; 2) Länsi-Suomen rikosseuraamusalue, jonka toimialueena ovat Varsinais-Suomen, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Pirkanmaan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnat sekä Ahvenanmaa ja jonka päätoimipaikkana on Tampere; 3) Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue, jonka toimialueena ovat Keski-Suomen, Etelä-Savon, Kymenlaakson, Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnat ja jonka päätoimipaikkana on Kuopio.

Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta säädetään Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetussa laissa (1316/2006) ja valtioneuvoston asetuksessa (1448/2006). Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta vastaavien yksiköiden poikkeavasta kielellisestä asemasta säädetään kielilaissa (423/2003).

Vankien terveydenhuollon järjestämisestä on vastannut vuoden 2016 alusta lukien Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetussa laissa (1635/2015) tarkoitettu, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alainen Vankiterveydenhuollon yksikkö.

2.1.2 Johtaminen ja asioiden ratkaiseminen

Johtamisesta ja asioiden ratkaisemisesta Rikosseuraamuslaitoksessa on säädetty Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa. Laitosta johtaa pääjohtaja. Pääjohtaja vahvistaa laitoksen työjärjestyksen ja ratkaisee muut koko laitosta koskevat asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi. Keskushallintoyksikön päällikkönä toimii pääjohtaja.

Rikosseuraamusaluetta johtaa aluejohtaja. Aluejohtaja vastaa täytäntöönpanon toimivuudesta alueella sekä alueen voimavaroista, toiminnasta ja niiden kehittamisestä. Aluejohtaja vahvistaa alueen työjärjestyksen ja ratkaisee muut aluetta koskevat asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi.

Yksikköä johtaa yksikön päällikkö. Yksikön päällikkö ratkaisee yksikköä koskevat asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi. Yksiköllä voi olla työjärjestys, jonka yksikön päällikkö vahvistaa.

Johtajien tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksen mukaan täytäntöönpanoyksikköä johtaa täytäntöönpanojohtaja. Arviointikeskusta, yhdyskuntaseuraamustoimistoa ja vankilaa johtaa johtaja. Pääjohtaja voi yksittäistapauksessa pidättää itselleen päätösvallan asiassa, jonka ratkaiseminen on muualla kuin laissa uskottu laitoksen muulle virkamiehelle, sekä aluejohtaja ja johtaja asiassa, jonka ratkaiseminen on muualla kuin laissa uskottu hänen alaiselleen virkamiehelle.

Asetuksen 4 §:ssä on säädetty yksiköiden perustamiseen ja lakkauttamiseen liittyvästä päätösvallassa. Vankilan perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää oikeusministeriö. Arviointikeskuksen ja yhdyskuntaseuraamustoimiston perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja. Rikosseuraamusalueen muun yksikön perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää aluejohtaja. Muiden yksiköiden perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää asianomaisen toimintayksikkökokonaisuuden johtaja yksikköään koskevan yleistoimivallan perusteella.

Laitoksessa päätettävät asiat ratkaistaan esittelystä asetuksen 8 §:n mukaisesti, jollei työjärjestyksessä toisin määrätä.

Edustuksesta viranomaisissa säädetään asetuksen 9 §:ssä. Pääjohtaja tai hänen valtuuttamansa virkamies edustaa laitosta tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa. Rikosseuraamusaluetta koskevassa asiassa laitosta edustaa kuitenkin aluejohtaja tai hänen valtuuttamansa virkamies ja arviointikeskusta, yhdyskuntaseuraamustoimistoa tai vankilaa koskevassa asiassa yksikön johtaja. Täytäntöönpanoyksikköä edustaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa täytäntöönpanojohtaja tai hänen valtuuttamansa virkamies.

2.1.3 Henkilöstö ja toimivaltuudet

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöstä on säädetty Rikosseuraamuslaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 10 §:ssä. Keskushallintoyksikössä on pääjohtajan viran lisäksi laitoksen johtamista, ohjaamista, kehittämistä sekä muuta keskushallintoa varten muita virkoja sekä työ-sopimussuhteista henkilöstöä. Keskushallintoyksikön virkojen perustamisesta, siirtämisestä, lakkauttamisesta ja muuttamisesta päättää pääjohtaja.

Rikosseuraamusalueella on aluejohtajan sekä arviointikeskuksen, yhdyskuntaseuraamustoimiston ja vankilan johtajan virat sekä muita virkoja sekä työsopimussuhteista henkilöstöä. Aluejohtajan sekä arviointikeskuksen, yhdyskuntaseuraamustoimiston ja vankilan johtajan virkojen perustamisesta, siirtämisestä, lakkauttamisesta ja muuttamisesta päättää pääjohtaja. Muiden rikosseuraamusalueen virkojen perustamisesta, siirtämisestä, lakkauttamisesta ja muuttamisesta päättää aluejohtaja.

Täytäntöönpanoyksikössä on täytäntöönpanojohtajan virka, täytäntöönpanopäällikön ja notaarin virkoja sekä muita virkoja ja työsopimussuhteista henkilöstöä. Täytäntöönpanojohtajan viran perustamisesta, siirtämisestä, lakkauttamisesta ja muuttamisesta päättää pääjohtaja. Muiden täytäntöönpanoyksikön virkojen perustamisesta päättää täytäntöönpanojohtaja.

Virkojen muuttamisesta ja niiden siirtämisestä rikosseuraamusalueiden välillä sekä täytäntöönpanoyksikön, koulutuskeskuksen ja rikosseuraamusalueiden välillä päättää pääjohtaja tai muu työjärjestyksessä määrätty keskushallintoyksikön virkamies.

Vankeuslain (767/2005) 1 luvun 8 §:n mukaista päätösvaltaa käyttävistä virkamiehistä on säännökset asetuksen 11 §:ssä. Asetuksen 12 §:n mukaan yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa laitokselle säädettyä päätösvaltaa käyttävät työjärjestyksessä määrätty virkamiehet.

Asetuksen 13 §:ssä on säännökset virkamiesten erityisistä kelpoisuusvaatimuksista ja 14 §:ssä kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista.

Asetuksen 15 §:ssä on säännökset nimitystoimivallasta. Valtioneuvosto nimittää pääjohtajan. Pääjohtaja nimittää aluejohtajan, täytäntöönpanojohtajan ja keskushallintoyksikön virkamiehet sekä ottaa keskushallintoyksikön työsopimussuhteisen henkilöstön. Pääjohtaja voi siirtää toimivallan keskushallintoyksikön virkamiesten nimittämiseen ja työsopimussuhteisen henkilöstön ottamiseen sijaisenaan toimivalle virkamiehelle. Aluejohtaja, täytäntöönpanojohtaja sekä arviointikeskuksen, yhdyskuntaseuraamustoimiston ja vankilan johtaja nimittävät alaisensa virkamiehet ja ottavat alaisensa työsopimussuhteisen henkilöstön.

Asetuksen 16 §:ssä on säännökset nimittämisestä määräajaksi ja 18 §:ssä virkavapauden myöntämisestä.

Asetuksen 17 §:ssä on säännökset pastorin nimittämisestä. Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvan pastorin nimittämisestä laitokseen säädetään kirkkolaissa (1054/1993). Laitoksen yhteisiin kuuluvan pastorin virkaa tai määräaikaista virkasuhdetta täytettäessä asianomaisen rikosseuraamusalueen aluejohtaja antaa viranhakijoista lausuntonsa nimittävälle viranomaiselle. Keskushallintoyksikkö päättää laitoksen yhteisiin kuuluvan pastorin viran täyttämisestä ortodoksisen kirkkokunnan pastorin virkana. Kyseisen pastorin nimittää asianomaisen hiippakunnan piispa hankittuaan viranhaltijoista asianomaisen rikosseuraamusalueen aluejohtajan lausunnon. Ortodoksisen kirkkokunnan pastorin nimittää määräajaksi asianomaisen hiippakunnan piispa. Pastorin virkaa perustettaessa, siirrettäessä, lakkautettaessa tai muutettaessa aluejohtajan tulee hankkia asianomaisen tuomiokapitulin lausunto.

2.1.4 Erinäiset säännökset

Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 9 §:n mukaisesti laitokselle laitoksen tai sen virkamiesten toiminnasta tehdyn hallintokantelun ratkaisee pääjohtaja, aluejohtaja tai muu erikseen säädetty tai työjärjestyksessä määrätty keskushallintoyksikön virkamies tai yksikön päällikkö. Pääjohtajan tai hänen sijaisensa toimista tehty kantelu on kuitenkin siirrettävä oikeusministeriön ratkaistavaksi.

Lain 10 §:ssä on säädelty vankien työtoiminnan ja laitosten myynnin suoritteiden maksullisuudesta ja 11 §:ssä laitoksen ulkoisista tunnuksista.

Lain 12 §:ssä säädetään valtuudesta antaa tarkemmat säännökset ja määräykset.

2.2 Nykytilan arviointi

Rikosseuraamuslaitos toimii oikeusministeriön hallinnonalalla ja sen toimialueena on koko maa. Rikosseuraamuslaitoksen nykyinen organisaatorakenne on ollut voimassa vuoden 2010 alusta lukien.

Ennen vuotta 2001 organisointi perustui Vankeinhoitolaitoksen yksiköiden suoraan ohjaukseen. Kriminaalihuolto toimi yhdistyspohjalta. Vuonna 2001 perustettiin Rikosseuraamusvirasto-niminen keskusvirasto ja maa jaettiin kolmeen vankeinhoitoalueeseen (Etelä-Suomeen, Länsi-Suomeen sekä Itä- ja Pohjois-Suomeen) ja julkisoikeudellinen Kriminaalihuoltoyhdistys muutettiin valtion viranomaiseksi. Uuden vankeuslain voimaantuloon liittyen vuonna 2006 perustettiin Vankeinhoitolaitokseen viisi aluevankilaa ja valtakunnallinen terveydenhuoltoyksikkö. Vuoden 2010 alusta lukien Rikosseuraamusvirastosta ja sen ohjauksessa toimivista Kriminaalihuolto- ja Vankeinhoitolaitoksesta muodostettiin Rikosseuraamuslaitos-niminen viranomainen. Uudistus toteutettiin säätämällä laki Rikosseuraamuslaitoksesta. Uudistuksen keskeinen tavoite oli vankeinhoitotyön ja kriminaalihuoltotyön aikaisempaa vahvempi integraatio.

Hyväksyessään lain Rikosseuraamuslaitoksesta, lakivaliokunta piti tärkeänä, että uudistuksen toimivuutta ja toiminnan vaikuttavuutta seurataan ja että organisaatiota jatkokehitetään, jos sen arvioidaan olevan tarpeen toiminnan tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi (LaVM 13/2009 vp).

Organisaatioon ei ole tehty merkittäviä muutoksia kymmenen vuoden aikana lukuun ottamatta vankien terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtoa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaiselle Vankiterveydenhuollon yksikölle vuoden 2016 alusta lukien. Vankiterveydenhuollon järjestämisvastuun siirrolla vahvistettiin vankiterveydenhuollon asemaa ja mahdollisuutta kehittää toimintaa osana muuta terveydenhuoltojärjestelmää.

Oikeusministeriön kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto tulohajaa Rikosseuraamuslaitosta. Tulossopimus laaditaan neljäksi vuodeksi eteenpäin. Nelivuotisessa sopimuksessa sovietaan strategian kannalta keskeisimmistä tavoitteista. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö käy vuosittaiset tulosneuvottelut erikseen kunkin rikosseuraamusalueen, täytäntöönpanoyksikön ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen (RSKK) kanssa. Kukin rikosseuraamusalue käy toimintasuunnitelman neuvottelut vankiloitten ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen kanssa vuosittain. Vankiloita on 26, joista suljettuja vankiloita 15 ja avovankiloita 11. Yhdyskuntaseuraamustoimistoja on hallinnollisesti 14, mutta yhdyskuntaseuraamustoimistojen toimipisteitä on yhteensä 23:lla paikkakunnalla. Tulohajauksen kannalta toimeenpanon ketju on pitkä.

Rikosseuraamuslaitoksessa oli vuonna 2019 yhteensä 2 534 henkilötyövuotta, joista keskushallintoyksikössä 106, Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 774, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 783, Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella 799, RSKK:ssa 26 ja täytäntöönpanoyksikössä 36 henkilötyövuotta. Vuonna 2019 vapaudesta vankilaan tulleita oli 5 934 (edellisenä vuonna 5 546). Päivittäinen keskivankiluku oli 2 952 (2 910). Vuonna 2019 täytäntöön pantaviksi tulleiden yhdyskuntaseuraamusten määrä oli 3 577 (3 712). Vanki- ja asiakasmäärien pitkään jatkunut lasku kääntyi vuonna 2019 jälleen nousuun. Pitemmällä aikavälillä uusintarikollisuuden määrä on vähentynyt.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstömäärää on vähennetty vuosien 2005–2016 välisenä aikana yli 500 henkilötyövuodella valtion tuottavuusohjelman ja talouden sopeuttamistoimien vuoksi. Samanaikaisesti seuraamuslainsäädäntöön on tehty useita muutoksia, jotka ovat lisänneet työn haastavuutta. Vuonna 2006 voimaan tullut vankeuslaki edellyttää muun muassa aikaisempaa suunnitelmallisempaa ja yksilöllisempää rangaistusajan suunnittelua ja täytäntöönpanoa. Perusoikeuksien asettamat vaatimukset on vankeuslaissa ja samassa yhteydessä annetussa muussa lainsäädännössä otettu huomioon aikaisempaa lainsäädäntöä yksityiskohtaisemmin. Lisäksi 2010-luvulla on otettu käyttöön uusina seuraamuksina valvontarangaistus ja yhdistelmärankaus. Vuonna 2015 tehostettiin nuorelle tuomittavan yhdyskuntapalvelun sisältöä tuen ja ohjauksen osuutta lisäämällä. Vuoden 2020 alusta lukien ehdollisen vankeuden tehosteeksi on voitu tuomita valvonta myös yli 21-vuotiaana rikoksen tehneelle. Muun muassa nämä muutokset ovat lisänneet Rikosseuraamuslaitoksen työn vaativuutta samaan aikaan, kun on toteutettu henkilötyövuosisäästöjä.

Useissa arviointi- ja selvityshankkeissa on noussut esille, etteivät Rikosseuraamuslaitoksen nykyinen organisaatorakenne, johtaminen ja ohjausjärjestelmä tue parhaalla mahdollisella tavalla ydintoiminnan järjestämistä, oikeusministeriön asettamien strategisten tavoitteiden toimeenpanoa ja toiminnan kehittämistä. Nykyisen kaltainen kolmiportainen organisaatio on omiaan hankaloittamaan johtamista ja toiminnan ja toimintatapojen yhtenäisyyttä.

2.2.1 Nykyisen organisaatorakenteen ja ohjausmallin heikkoudet

Rise 2.0. –hankkeessa tehdyn arvioinnin mukaan rikosseuraamusalueet ovat osittain eriytyneet toisistaan. Alueilla tehdään erisuuntiin menevää kehittämistyötä ja Rikosseuraamuslaitoksen strategisia tavoitteita ja keskushallinnon asettamia tulostavoitteita toimeenpannaan eri painoituksin eri yksiköissä. Tämä on johtanut epäyhdenmukaisiin toimintamalleihin ja käytäntöihin.

Rikosseuraamuslaitoksen nykyisen kolmiportaisen ja alueellisen organisaatiomallin on todettu pidentävän tavoitteiden toimeenpanon ketjua ja vaikeuttavan tuloksellisuuden seuranta. Asetetut tulostavoitteet eivät ole jalkautuneet yhdenmukaisesti jokaiseen yksikköön ja henkilökunnan henkilökohtaisiin työn tavoitteisiin, mikä heijastuu muun muassa vankien yhdenvertaisen kohtelun toteutumiseen eri yksiköissä. Asetetut tulostavoitteet ovat voineet jäädä pelkästään vankilan johdon tietoon, millä on vaikutusta tulostavoitteiden saavuttamisen kannalta. Keskushallintoyksiköstä rikosseuraamusalueille ja yksiköihin tapahtuva ohjaus ei ole nykymallissa riittävän systemaattista, vaikka yhdenmukaisen tulosohtauksen merkitystä on korostettu. Ohjausta tapahtuu erilaisia kanavia pitkin ja yksittäisten keskushallinnon virkamiesten kautta suoraan yksiköihin, jolloin syntyy myös ns. ohiohjausta. Eri toimijoiden roolit ja vastuut kehittämisessä ja ohjauksessa eivät ole riittävän selkeät Rikosseuraamuslaitoksen toimeenpanokyvyn kannalta.

Rikosseuraamuslaitoksen rakenteiden ja toiminnan arvioinnin ([Kleemola, Honkavaara, Sonkamo 2019](#)) mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskeiset toimeenpanokykyä heikentävät ongelmat liittyvät epäyhtenäisiin käytäntöihin ja toimintamallien puuttumiseen. Nykyinen tulosohtausprosessi antaa välineet toimeenpanokyvylle ohjaukselle, mutta asetettujen tavoitteiden seuranta sekä johtamista tulee vahvistaa. Rikosseuraamuslaitoksen strategian painopiste on muuttunut yhä voimallisemmin uusintarikollisuuden ennaltaehkäisyyn tähtäävään toimintaan. Muutosta ei ole onnistuttu viemään läpi yhtenäisesti ja ymmärrettävästi koko organisaatioon. Edelleen raportissa todetaan, että RSKK:n ja keskushallinnon välistä sidettä tulisi vahvistaa. Arviointikeskukset tulisi yhdistää valtakunnallisesti johdetuksi yhdeksi kokonaisuudeksi. Keskitämisellä voitaisiin saavuttaa tuottavuushyötyjä sekä edistää toiminnan yhdenmukaisuutta ja toimeenpanokyvyyä. Eri toimintojen välistä yhteistyötä tulisi tiivistää samoin kuin sidosryhmäyhteistyötä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tuloksellisuustarkastuksessaan ([Uusintarikollisuuden vähentäminen rangaistusaikana ja sen jälkeen, 2016](#)) todennut, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ja aluekeskusten vastuusuhteet ja roolit ovat epäselvät, mistä on seurannut ohjauksen ja päätöksenteon hitautta sekä epäyhtenäisiä käytäntöjä. Yhdenmukaisten käytäntöjen luomista ovat haitanneet kolmiportainen organisaatio, toimivallanjaon ja ohjauksen ongelmat sekä kolme varsin itsenäisesti toimivaa rikosseuraamusaluetta.

Rikosseuraamuslaitoksen hallinnolliset palvelut ja tukipalvelut järjestetään nykyisessä organisaatiossa keskushallinnossa ja rikosseuraamusalueilla. Hallinnollisia palveluja ovat talous-, ja henkilöstöhallinto (ml. neuvottelutoiminta), hankintatoimi, ICT-palvelut, toimitilat ja turvatekniikka, kirjaamo ja arkistotoimi sekä yleissihteeripalvelut. Kleemola, Honkavaara ja Sonkamo (2019) suosittelevat raportissaan, että aluehallinnon ja keskushallinnon tehtävänjakoa tukitehtävissä olisi hyvä tarkastella uudestaan ja keskittää tehtäviä nykyistä enemmän. Tukipalvelujen tulisi nykyistä paremmin tukea ydintoiminnan järjestämistä.

2.2.2 Johtaminen

Rikosseuraamuslaitoksen toimintakulttuuria on pyritty viime vuosina kehittämään perinteisestä turvallisuuskäsitelmästä kohti valmentavaa työotetta, jossa rangaistusta suorittavia ohjataan rikoksettomaan elämään yhteiskunnan yleisiin palvelujärjestelmiin tukeutuen. Tavoitteena on suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen ja verkostoyhteistyön lisääminen sekä oikeusturvan ja yhdenmukaisten käytäntöjen varmistaminen. Työskentelyssä korostuu vuorovaikutukseen perustuva muutostyöskentely, lähtyö.

Rikosseuraamuslaitoksen eri henkilöstöryhmien välillä on havaittavissa erilaisia toimintakulttuureja. Henkilöstön keskuudessa näkökulmat jakautuvat osittain perinteiseen vartija- ja turvallisuuskäsitelmään ja rangaistusta suorittavien valmentamista ja yhteiskuntaan sopeuttamista painottavaan lähestymistapaan. Henkilöstöryhmien erilaisten toimintakulttuurien vuoksi toimintatavat eivät ole yhdenmukaisia eikä strategian mukaisia toimenpiteitä toteuteta yhdenmukaisesti kaikissa yksiköissä.

Rise 2.0. –hankkeessa yhtenä keskeisenä asiana on noussut esille tarve uudistaa Rikosseuraamuslaitoksen johtamista. Johtamisessa on havaittavissa merkittäviäkin yksikkökohtaisia eroja. Nykyinen johtamiskulttuuri ei tue asioihin ja toimintatapoihin puuttumista riittävästi. Rikosseuraamuslaitoksen johtamista ja johtamisosaamista tulisi kehittää laaja-alaisemmin. Johtajien tulisi johtaa yksikköään osana kokonaisuutta. Tällä hetkellä johtaminen keskittyy pääsääntöisesti oman johdettavan yksikön asioihin huomioimatta, miten johtamistyöskentelyssä tehdyt ratkaisut vaikuttavat koko Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteiden saavuttamiseen ja yhtenäiseen työnantajanäkemykseen. Strategisen johtamisen, henkilöstöjohtamisen ja arvojohtamisen lisäksi verkostojohtamisen kehittäminen on noussut hankkeessa esille. Rikosseuraamuslaitoksen johtamista tulisi kehittää matriisimaisen johtamisen, ohjaamisen ja työskentelyn suuntaan. Matriisimaisuus mahdollistaisi nykyistä paremmin organisaation resurssien ja osaamisen laaja-alaisemman hyödyntämisen. Johtamisen kehittämisessä tulee huomioida myös lähiesimiesten esimiesvalmiuksien parantaminen, jolla on merkitystä henkilöstön työhyvinvointiin ja tulosten saavuttamiseen.

Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on toimia aktiivisena osana yhteiskunnan palvelujärjestelmää. Tämä edellyttäisi verkostoyhteistyön aktiivista rakentamista ja ylläpitämistä ja johtamista nykyistä paremmin. Rikosseuraamuslaitoksen strategiassa korostuu se, että seuraamusten aikana ja vapauttamisvaiheessa tehdään tiivistä yhteistyötä muiden viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden palveluntarpeisiin

vastaamiseksi. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuksessa on todettu, että uusintarikollisuuden vähentämiseksi tarvittaisiin entistä monipuolisempaa yhteistyötä valtion, kuntien ja kolmannen sektorin kesken. Rikosseuraamuslaitos näyttäytyy tällä hetkellä osalle yhteistyökumppaneista vaikeasti tavoitettavana ja hahmotettavana organisaationa. Verkostojohtamista tulisi kehittää, jotta verkostoyhteistyöhön nojautuvat strategiset tavoitteet voitaisiin saavuttaa.

2.2.3 Oikeudellinen ohjaus

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön yhteydessä toimii laillisuusvalvonnan ja kansainvälisen täytäntöönpanon tehtäväalue. Laillisuusvalvonta muun muassa käsittelee keskushallintoyksikköön saapuvat asiakkaiden kohtelua koskevat kantelut, antaa lausuntoja muille viranomaisille, tekee laillisuustarkastuksia yksiköihin sekä osallistuu sisäisten määräysten, ohjeiden ja menettelytapojen laadintaan. Laillisuusvalvonnan painotus on pitkään ollut jälkikäteisessä laillisuusvalvonnassa. Rikosseuraamusalueiden aluekeskusten suorittamassa oikeudellisessa ohjauksessa muun muassa käsitellään kanteluita ja oikaisuvaatimusasioita sekä annetaan neuvontaa ja koulutusta henkilökunnalle asiakaskohteluun liittyvissä kysymyksissä.

Asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu ei toteudu. Rikosseuraamusalueilla on erilaisia käytäntöjä ja menettelytapoja. Vankeuslainsäädännön arviointitutkimuksen mukaan käytäntöjen vaihtelevuutta ei voi selittää pelkästään resurssikysymyksillä, vaan niihin vaikuttivat tutkimuksen mukaan myös toisistaan poikkeavat laintulkinnat ja selkeiden linjausten puute.

Rikosseuraamusalueiden itsenäisen aseman vuoksi keskushallintoyksikön laillisuusvalvonnalla ei ole ollut riittäviä keinoja tehokkaaseen alueiden ja yksiköiden oikeudelliseen ohjaukseen. Normiohjauksen tulisi olla nykyistä tehokkaampaa ja kattavampaa. Laillisuusvalvonnan painopistettä tulisi siirtää yhä enemmän ennakkolliseen ohjaukseen.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on tarkastuksillaan ja kanteluratkaisuissaan esittänyt huolestuneisuutensa vankiloiden toiminnan yhdenmukaisuuden ja laintuntemuksen puutteista. Tarkastuskäynnillä keskushallintoyksikköön on keskusteltu muun muassa siitä, että organisaatiohankkeen yhteydessä tulisi huomioida oikeudellisten palvelujen ja ohjauksen vahvistaminen.

Myös Rikosseuraamuslaitoksen toiminta- ja asiakasprosessien tulevaisuus –selvityksen ([Pajuoja, 2019](#)) mukaan toiminnan yhdenmukaisuutta voisi parantaa se, että Rikosseuraamuslaitoksen oikeudelliset palvelut muodostaisivat organisatorisesti yhden valtakunnallisen kokonaisuuden.

2.2.4 Asiakasprosessien kehittäminen

Vankeuslainsäädännön kokonaisuudistuksesta tehdyssä arviointitutkimuksessa ([Liimatainen, Rantala, 2016](#)) havaittiin melko selkeitä eroja vankilakäytäntöjen yhtenäisyydessä vankien oikeuksien toteutumiseen ja rangaistusajan suunnitteluun liittyen. Rangaistusajan suunnitelmien laatu vaihteli, usein ne eivät olleet lain tarkoittamassa mielessä yksilöllisiä ja ne olivat sisällöltään ylimalkaisia. Vankilahenkilöstö seurasi suunnitelmien toteutumista eri tavoin eri vankiloissa, eikä tavoitteiden toteutumisen arvioinnille ollut yhtenäisiä kriteerejä.

Arviointikeskusten sijainti osana kutakin rikosseuraamusaluetta hidastaa vankien sijoittelua yli aluerajojen. Valtakunnallisen ohjauksen puute näkyy myös arviointikeskuksen toiminnassa. Valtakunnallisesti johdettu toiminto lisäisi arvioinnin yhdenmukaisuutta ja valtakunnalliseen työjonoon siirtyminen tasaisi työkuormia nykyistä joustavammin.

Erityisryhmien palveluntarpeet tulisi huomioida nykyistä paremmin toiminnan järjestämisessä. Erityisryhmiä ovat muun muassa eri kieli- ja kulttuuritaustaiset, naiset, nuoret, lyhytaikaisvangit ja järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiin kuuluvat vangit. Asiakkaan prosessi ei pääty rangaistuksen päättymiseen, vaan edellyttää jatkumoiden rakentamista yhteiskunnan perus- ja erityispalveluihin.

Pajuojaan mukaan organisaatiosta pitäisi löytyä enemmän ketteryyttä lyhytaikaisasiakkaiden tarpeisiin vastaamiseksi ilman, että yhdenvertaisuudesta ja yhtenäisistä käytännöistä luovutaan. Valtakunnallisella vankisijoittelulla ulkomaalaisia vankeja voitaisiin sijoitella joustavammin kuin nykyisessä alueellisessa järjestelmässä.

Yhdyskuntaseuraamusten ja vankeusrangaistusten täytäntöönpanon asiakasprosessia tulisi edelleen kehittää yhä suunnitelmallisemmaksi ja riittävän yksilölliseksi. Prosessissa ei saisi olla päällekkäisyyttä eikä se saisi katketa kesken seuraamuksen suorittamisen. Asiakasprosessin eri vaiheissa toimitaan yhteistyössä rikoksesta epäillyn tai tuomitun kanssa. Täytäntöönpanon eri vaiheet ja mahdolliset täytäntöönpanoon tulossa olevat uudet seuraamukset tulee ottaa rangaistusajan suunnittelussa huomioon riittävän varhaisessa vaiheessa. Rangaistusajan suunnittelu-prosessin valtakunnallinen ohjaus tukisi nykyistä paremmin koko prosessin laatua ja valtakunnallista yhdenmukaisuutta.

Asiakasprosesseja kehitettäessä tulisi erityisesti ottaa huomioon velvollisuus ja mahdollisuus ohjata seuraamuksen suorittaja yhteiskunnan yleisen palvelujärjestelmän asiakkaaksi sekä seuraamuksen suorittamisen aikana että sen jälkeen. Tämä edellyttää hyvää verkostoyhteistyötä ja sen johtamista. Asiakasprosessin eri vaiheissa verkostoyhteistyö koskee paitsi kuntien ja kolmannen sektorin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarjoajien, myös esimerkiksi työvoima- ja opetushallinnon, ulosoton, poliisin, syyttäjälaitoksen ja tuomioistuineläinlaitoksen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Asiakasprosessien kehittäminen edellyttää seuraamusten muodollisesta täytäntöönpanosta vastaavan täytäntöönpanoyksikön, asiakasprosesseista vastaavalle vastuualueelle suunnitellun, asiakas- ja vankiarvioinnista sekä rangaistusajan suunnittelutyöstä vastaavan arviointiyksikön sekä yhdyskuntaseuraamustoimistojen ja vankiloiden välisen yhteistyön ja tiedonkulun parantamista. Esimerkiksi rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa ja täsmennettäessä tulee olla käytettävissä tarvittava tieto täytäntöönpanotavasta ja täytäntöönpanoon mahdollisesti tulevasta rangaistuksesta. Nykyisessä organisaatiossa täytäntöönpanoyksikön asema ei välttämättä parhaalla mahdollisella tavalla tue käytännön täytäntöönpanossa tarvittavan tiedon kulkemista asiakasprosessista vastuussa oleville virkamiehille. Rikosseuraamuslaitoksessa vuoden 2021 aikana käyttöön otettava uusi tietojärjestelmä parantaa omalta osaltaan tiedon saatavuutta ja lainmukaista käsittelyä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatorakennetta sekä johtamis- ja ohjausjärjestelmää siten, että ne tukisivat nykyistä paremmin Rikosseuraamuslaitoksen ydintoiminnan järjestämistä, strategisten tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan kehittämistä.

Tavoitteena on, että Rikosseuraamuslaitos olisi jatkossa yksi valtakunnallisesti toimiva virasto, jonka henkilöstö on sitoutunut yhteisiin tavoitteisiin. Tavoitteena on poistaa päällekkäistä työtä ja saada henkilöstön osaaminen joustavammin koko Rikosseuraamuslaitoksen käyttöön.

Tavoitteena on uudistaa, kehittää ja yhtenäistää johtamista. Valtakunnallinen rakenne loisi edellytykset johtaa Rikosseuraamuslaitosta kokonaisuutena.

Tavoitteena on edistää yhdenmukaisten toimintatapojen ja asiakasprosessien käyttöä kaikissa yksiköissä ja sen myötä parantaa rangaistusta suorittavien oikeusturvaa ja yhdenvertaista kohtelua. Tavoitteena on, että asiakkaita koskevien ratkaisujen sekä seuraamusten sisältöjen yhdenmukaisuus lisääntyy.

Ehdotettu organisaatio lisäisi Rikosseuraamuslaitoksen kykyä vastata joustavasti ja tehokkaasti yhteiskunnan ja toimintaympäristön muutoksiin. Tavoitteena on, että organisaation kyky ja valmius kehittää toimintaansa asiakkaiden tarpeiden ja lainsäädännön muuttuessa paranee.

Tavoitteena on parantaa Rikosseuraamuslaitoksen edellytyksiä toimia verkostoituneesti osana yhteiskunnan palvelujärjestelmää. Rikosseuraamuskeskukset muodostaisivat jatkossa pohjan yhteisten asiakasprosessien kehittämiseksi ja palvelujatkumoille kunnan ja maakunnan palveluihin. Tavoitteena on, että Rikosseuraamuslaitos hahmotettaisiin nykyistä paremmin myös osana rikosoikeudellista prosessia.

Tavoitteena on parantaa Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan tuloksellisuutta, laatua ja tehokkuutta. Hankkeelle ei ole asetettu henkilöstön vähennystavoitteita. Toiminnan tehostumisen myötä tavoitteena on vaikuttavuuden paraneminen.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Tehtävät ja organisaatio

Esityksessä ehdotetaan, että laissa Rikosseuraamuslaitoksesta säädettäisiin, että oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva, oikeusministeriön ohjauksessa ja valvonnassa toimiva Rikosseuraamuslaitos olisi valtakunnallisesti toimiva virasto, jonka toimialueena on koko maa.

Rikosseuraamuslaitos muodostaisi yhden kirjanpitoyksikön. Oikeusministeriön rooli tulosohejaajana säilyisi. Oikeusministeriö valvoisi omalta osaltaan Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan laillisuutta. Rikosseuraamuslaitokselle laadittaisiin yksi tulossopimus, joka koskisi koko virastoa.

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä olisi ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittujen valvonta, nuorisorangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen, ehdottoman vankeusrangaistuksen, sakon muuntorangaistuksen ja yhdistelmärankaistuksen täytäntöönpano, ehdonalaan vapautteen päästettyjen valvonta, tutkintavankeuden toimeenpano sekä muut Rikosseuraamuslaitokselle säädetty tehtävät. Kyseisistä tehtävistä on tarkemmin säädetty seuraamusten täytäntöönpanosta annetuissa laeissa.

Rikosseuraamuslaitos muodostuisi vastuualueista, jotka jakaantuisivat yksiköihin. Vastuualueiden tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Vastuualueet olisivat kehittäminen ja ohjaus, asiakasprosessit, hallinto- ja tukipalvelut sekä operatiivinen toiminta.

Vankien terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi edelleen Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetussa laissa tarkoitettu Vankiterveydenhuollon yksikkö.

Vastuualueet hoitaisivat ne tehtävät, joita nykyisessä organisaatiossa hoidetaan keskushallintoyksikössä, aluekeskuksissa, arviointikeskuksissa, täytäntöönpanoyksikössä ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa. Rikosseuraamuskeskukset hoitaisivat ne tehtävät, joita nykyisin hoidetaan yhdyskuntaseuraamustoimistoissa ja vankiloissa.

Kehittäminen ja ohjaus –vastuualueelle sijoitettaisiin valtakunnallinen toiminnan kehittäminen ja ohjaaminen, strategiatyö, tulosojaus, tutkimustoiminta ja tilastotuotanto, johtamisen ja henkilökunnan osaamisen kehittäminen ja koulutus, säädösvalmistelun koordinoiti, oikeudellinen ohjaus ja laillisuusvalvonta sekä rekisterinpitäjän tehtävät. Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavaan vastuualueeseen kuuluisi Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetussa laissa tarkoitettu Rikosseuraamusalan koulutuskeskus.

Asiakasprosessit –vastuualueelle sijoitettaisiin asiakasprosessien valtakunnallinen ohjaus ja kehittäminen, asiakas- ja vankiarviointi ja rangaistusajan suunnittelutyö, muodollinen täytäntöönpano, täytäntöönpanon kansainväliset tehtävät sekä asiakasprosessien laadun seuranta. Nykyisten kolmen erillisen arviointikeskuksen sijaan vastuualueelle sijoitettaisiin asiakasarvioinnin yksikkö, joka vastaisi arvioinnista ja rangaistusajan suunnittelusta. Täytäntöönpanoyksikön sijoittuminen osaksi asiakasprosessien vastuualuetta edistäisi muodollisen täytäntöönpanon ja rangaistusajan suunnittelutyön kokonaishallintaa.

Hallinto- ja tukipalvelut –vastuualueelle sijoitettaisiin henkilöstöhallinnon tehtävät, taloushallinnon ja hankintatoimen tehtävät, ICT-palvelut, toimitilapalvelut ja turvateknikka, kirjaamo- ja arkistopalvelut sekä yleissihteeripalvelut.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen tehtävänä olisi vastata seuraamusten lain ja Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteiden mukaisesta täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta. Operatiivisesta toiminnasta vastaavaan vastuualueeseen kuuluisi rikosseuraamuskeskuksia. Rikosseuraamuskeskuksessa olisi yksiköitä. Tällaisia olisivat esimerkiksi yhdyskuntaseuraamustoimistot ja vankilat sekä rangaistusten täytäntöönpanoa tai tutkintavankeuden toimeenpanoa varten perustetut muut yksiköt. Rikosseuraamuskeskuksen tehtävistä säädettäisiin laissa. Rikosseuraamuskeskukset vastaisivat toimialueellaan operatiivisen toiminnan käytännön toteuttamisesta lainsäädännön ja strategiatavoitteiden mukaisesti.

Rikosseuraamuskeskus vastaisi omalla toimialueellaan rangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta sekä muista sille laissa säädetyistä ja Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrättyistä tehtävistä. Rikosseuraamuskeskus vastaisi toimintansa laillisuudesta, yhdenmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta sekä rangaistusten täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon kehittämisestä Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueiden ohjauksessa. Rikosseuraamuskeskus tekisi toimialueellaan yhteistyötä muiden viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Kaikki neljä vastuualuetta tukisivat ja ohjaisivat rikosseuraamuskeskusten tekemää käytännön kehittämistyötä.

Rikosseuraamuskeskuksen tehtäväksi voitaisiin määrätä toisen rikosseuraamuskeskuksen tehtäviä, jos se olisi tarpeen rangaistusten täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon tavoitteiden saavuttamisen, työn tasaamisen, erityisosaamisen tai muun erityisen syyn vuoksi.

Rikosseuraamuskeskus toimisi yhden tai useamman maakunnan alueella. Rikosseuraamuskeskusten muodostamisessa huomioitaisiin rikosseuraamuskeskuksen koko vanki- ja yhdyskuntaseuraamusasiakasmäärien ja henkilöstömäärien osalta. Lisäksi rikosseuraamuskeskusten muodostamisessa otettaisiin erityiskysymyksenä huomioon naisvankien ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien naisten erityistarpeet. Helsinkiin perustettaisiin suuren asiakasvolyymin vuoksi

oma rikosseuraamuskeskus. Lappiin perustettaisiin alueen laajan koon vuoksi oma rikosseuraamuskeskus.

Esityksellä mahdollistettaisiin se, että rikosseuraamuskeskukset muodostaisivat yhteistyöverkoston alueensa muiden viranomaispalvelujen kanssa. Tavoitteena on, että yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden ja vankien palvelut muodostaisivat palvelujatkumon kuntien, maakuntien ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä. Vapauttamisvaiheessa yhdyskuntaseuraamusasiakkaat ja vangit ohjattaisiin takaisin kotikuntansa ja tulevaisuudessa maakunnan/hyvinvointialueen perus- ja erityispalvelujen piiriin.

Valtioneuvoston asetuksella määriteltäisiin 11 rikosseuraamuskeskusta ja niiden toimialueet. Rikosseuraamuskeskukset ja niiden toimialueet olisivat: Helsingin rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena on Helsinki; Uudenmaan rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena on Uudenmaan maakunta Helsinkiä lukuun ottamatta; Lounais-Suomen rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena ovat Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Ahvenanmaan maakunnat; Hämeenlinnan rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena on koko maa ja joka on keskittynyt rikosseuraamukseen tuomittujen ja rikosseuraamuksia suorittavien naisten erityiskysymyksiin; Hämeen ja Pirkanmaan rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena ovat Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Pirkanmaan maakunnat; Kaakkois-Suomen rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena ovat Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnat; Pohjois-Savon rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena on Pohjois-Savon maakunta; Pohjois-Karjalan rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena on Pohjois-Karjalan maakunta; Pohjanmaan ja Keski-Suomen rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena ovat Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakunnat; Oulun rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena ovat Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat sekä Lapin rikosseuraamuskeskus, jonka toimialueena on Lapin maakunta. Rikosseuraamuskeskusten nimien määräytymisperusteet eivät olisi keskenään täysin yhdenmukaisia, esimerkiksi niin, että kaikissa nimissä lueteltaisiin yksinomaan asianomaiset maakunnat. Kyseisiin nimiin on päädytty, jotta nimet olisivat mahdollisimman hyvin kunkin rikosseuraamuskeskuksen toiminta-alueita kuvaavia eivätkä kuitenkaan olisi kohtuuttoman pitkiä eivätkä toisiinsa sekoittuvia. Rikosseuraamuskeskusten pääosassa nimi olisi maakunnan tai maakuntien nimistä muodostuva. Kolmen rikosseuraamuskeskuksen nimi määräytyisi kaupungin nimen mukaan ja kahden rikosseuraamuskeskuksen nimi ilmansuunnan mukaan. Rikosseuraamuskeskusten nimien viimeistely liittyy Rikosseuraamuslaitoksesta annettavan valtioneuvoston asetuksen käynnissä olevaan valmisteluun. Edellä mainitut rikosseuraamuskeskusten nimet voivat vielä joiltakin osin muuttua.

Toimipaikkaverkoston ei esitetäisi organisaatiouudistuksen yhteydessä muutoksia.

Rikosseuraamuskeskuksen yksiköistä säädettäisiin oikeusministeriön asetuksella, koska yksiköissä käytetään merkittävää julkista valtaa. Organisaatiouudistuksen voimaan tullessa tulisi voimaan myös oikeusministeriön asetus, jossa todettaisiin ne rikosseuraamuskeskuksen yksiköt, jotka käyttävät merkittävää julkista valtaa.

4.1.2 Johtaminen ja asioiden ratkaiseminen

Rikosseuraamuslaitosta johtaisi pääjohtaja. Pääjohtaja vahvistaisi Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksen ja ratkaisisi muut koko laitosta koskevat asiat, jollei niitä ole säädetty tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi. Tavoitteena on, ettei pääjohtajalle jäisi yksittäistä vankia tai yhdyskuntaseuraamusasiakasta koskevaa muuta päätöksentekoa kuin että hän ratkaisisi vastuualueen johtajan tekemästä päätöksestä tehdyt oikaisuvaatimukset.

Rikosseuraamuslaitoksen vastuualuetta johtaisi vastualueen johtaja. Vastualueen johtaja vastaisi vastualueen voimavaroista, toiminnasta ja niiden kehittämisestä sekä ratkaisisi vastuualuetta koskevat asiat, jollei niitä ole säädetty tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi. Operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja myös vahvistaisi rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksen rikosseuraamuskeskuksen johtajan esityksestä. Vastualueen yksikköä johtaisi yksikönpäällikkö.

Kehittämisestä ja ohjauksesta, asiakasprosesseista sekä operatiivisesta toiminnasta vastaavat vastuualueet ratkaisisivat rangaistusten täytäntöönpanoon ja tutkintavankeuden toimeenpanoon liittyviä, yksilön oikeuksia tai velvollisuuksia koskevia asioita siten kuin muualla laissa säädetään. Esitykseen sisältyy seuraamusten täytäntöönpanoa koskeviin lakeihin ehdotettavia muutoksia, joissa on kyse päätöstoimivallasta säätämisestä uuden organisaation mukaisesti. Esimerkiksi osa voimassa olevan lainsäädännön nojalla Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön toimivaltaan kuuluvista päätöksistä säädettäisiin vastualueen päätösvaltaan kuuluviksi.

Rikosseuraamuskeskusta johtaisi rikosseuraamuskeskuksen johtaja. Hän vastaisi keskuksen tehtäviksi säädettyjen ja Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksellä määrättyjen vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta, johtaisi ja kehittäisi keskuksen toimintaa sekä vastaisi keskuksen toiminnan tuloksellisuudesta ja yhdenmukaisuudesta. Hän myös ratkaisisi rikosseuraamuskeskusta koskevat asiat, jollei niitä ole säädetty tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi.

Rikosseuraamuskeskuksen yksikköä johtaisi yksikönpäällikkö. Yksikönpäällikkö johtaisi ja kehittäisi yksikön toimintaa, vastaisi sen toiminnan lainmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta sekä seuraisi ja valvoisi toiminnan yhdenmukaisuutta. Yksikönpäällikkö ratkaisisi yksikköä koskevat asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi.

Pääjohtaja voisi yksittäistapauksessa pidättää itselleen päätösvalan asiassa, jonka ratkaiseminen on muualla kuin laissa uskottu laitoksen muulle virkamiehelle sekä vastualueen johtaja, rikosseuraamuskeskuksen johtaja ja yksikönpäällikkö toimintayksikköään koskevassa asiassa, jonka ratkaiseminen on muualla kuin laissa uskottu hänen alaiselleen virkamiehelle.

Rikosseuraamuslaitokselle tehdyn laitosta tai sen virkamiehen toimintaa koskevan hallintokantelun ratkaisisi kehittämisestä ja ohjauksesta vastualueen johtaja tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty kyseisen vastualueen virkamies. Vastualueen johtajan toimista tehdyn kantelun ratkaisisi pääjohtaja. Pääjohtajan toimista tehdyn kantelun ratkaisisi oikeusministeriö.

4.1.3 Erinäiset säännökset

Laissa säädettäisiin valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014) soveltamisesta myös Rikosseuraamuslaitosta koskevien vahingonkorvausasioiden käsittelyssä. Niin ikään säädettäisiin vankien työtoiminnan ja laitosten suoritteiden maksullisuudesta siten, että myytävien tuotteiden hinnat voidaan rikosseuraamusten täytäntöönpanon tavoitteisiin liittyvistä syistä määrittää alemmiksi kuin mitä valtion maksuperustelaki (150/1992) edellyttää.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet käyttävät merkittävää julkista valtaa, myös laitoksen ulkopuolella, joten laissa on Rikosseuraamuslaitoksen tunnuskuva, virkapukua ja sen käyttöä, suoja- ja erityisvaatetusta sekä virkamerkkiä koskevat perussäännökset sekä asetuksen ja tarkempien määräysten antamisvaltuus.

Laissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella säädetään asioiden käsittelemisestä ja ratkaisemisesta, edustamisesta tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa, henkilöstöstä, virkamiesten erityisistä kelpoisuusvaatimuksista ja kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista, nimittämisestä virkaan tai virkasuhteeseen, virkavapauden myöntämisestä, tehtävien järjestämisestä toimintayksiköiden välillä sekä henkilökortista.

Laissa säädettäisiin myös työjärjestyksessä määrättävistä asioista. Koko Rikosseuraamuslaitosta koskevassa työjärjestyksessä määrättäisiin Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueen yksiköiden perustamisesta ja lakkauttamisesta; vastuualueiden ja niiden yksiköiden, rikosseuraamuskeskusten, yhdyskuntaseuraamustoimistojen ja vankiloiden sisäisestä organisaatiosta, työnjaosta ja johtamisesta sekä tehtävistä ja niiden järjestämisestä; virkamiesten tehtävistä, toimivallan jaosta ja sijaisista; asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta; ilman esittelyä ratkaistavista asioista; johtoryhmistä sekä muista hallintoon kuuluvista, toiminnan järjestämiseksi tarpeellisista asioista siltä osin kuin näistä asioista ei määrätä tarkemmin rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä. Operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan vahvistamassa rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrättäisiin rikosseuraamuskeskuksen ja sen yksiköiden sisäisistä tehtävistä ja niiden järjestämisestä; virkamiesten tehtävistä, toimivallan jaosta ja sijaisista; asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta sekä muista rikosseuraamuskeskuksen sisäiseen hallintoon kuuluvista, toiminnan järjestämiseksi tarpeellisista asioista.

4.1.4 Täytäntöönpanolainsäädäntöön tehtävät muutokset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 19 sellaista lakia, jotka sisältävät Rikosseuraamuslaitoksen organisaatioon ja virkanimikkeisiin liittyviä käsitteitä.

Esitys on liitelakien osalta pääosin tekninen. Teknisten muutosten ohella sisällöllisiä muutoksia tehtäisiin lähinnä muutoksenhakua koskeviin menettelyllisiin säännöksiin. Säännöksiä muutettaisiin siten, että oikaisuvaatimukset käsiteltäisiin Rikosseuraamuslaitoksessa keskitetysti ja kaikista muutoksenhaun alaisista asioista haettaisiin aina ensivaiheessa muutosta oikaisuvaatimusmenettelyssä. Voimassa olevien säännösten mukaan eräissä asioissa muutosta haetaan valittamalla suoraan hallinto-oikeuteen. Valitusten käsittely keskitettäisiin Helsingin hallinto-oikeuteen.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset yhteiskuntaan olisivat välillisiä ja ne toteutuisivat toiminnan vaikuttavuuden lisääntymisen kautta. Uusi organisaatio loisi aikaisempaa paremmat edellytykset laadukkaalle ja vaikuttavalle seuraamusten täytäntöönpanolle.

Rangaistusten täytäntöönpanon tavoitteena on yhdyskuntaseuraamusten ja vankeusrangaistusten täytäntöönpano siten, että tuomittujen valmiudet rikoksettomaan elämäntapaan paranevat. Onnistuessaan työssään Rikosseuraamuslaitos ja sen yhteistyökumppanit voivat yhdessä vaikuttaa uusintarikollisuuteen. Seuraamuksia suorittavien valmiudet toimia yhteiskunnan jäseninä paranisivat, kun yhtenäisen organisaation ja työprosessien myötä heidän rikoksettoman elämän edellytyksiään pysyttäisiin aikaisempaa tehokkaammin parantamaan.

Rikosseuraamuskeskusten myötä Rikosseuraamuslaitoksen kyky toimia yhdessä yhteiskunnan muiden palvelujen kanssa paranisi. Verkostoyhteistyön ja palvelujatkumojen kehittäminen on rikosseuraamuskeskusten keskeinen tehtävä. Nykyistä suunnitelmallisempi yhteistyö sosiaali-

ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa tukisi verkostoyhteistyön kehittämistä. Uusintarikollisuuden ehkäisytyössä muiden viranomaisten ja kolmannen sektorin palvelut ovat keskeisessä asemassa myös rangaistuksen täytäntöönpanon aikana. Yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden ja vankien saadessa oikea-aikaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon, Kelan, oppilaitosten sekä työvoima- ja elinkeinohallinnon palveluja heidän riskinsä syyllistyä uusiin rikoksiin pieneneisi.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetut muutokset toteutettaisiin Rikosseuraamuslaitokselle valtiontalouden kehyspäätyösuissa ja valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen mukaisesti. Uudistuksen tavoitteena on toiminnan laadun, yhtenäisyyden ja lainmukaisuuden paraneminen. Uudistus mahdollistaisi resurssien tarkoituksenmukaisemman käytön.

Esityksellä ei olisi suoria taloudellisia vaikutuksia, koska tarkoitus ei olisi vähentää henkilöstön kokonaismäärää. Esityksellä ei olisi myöskään vaikutusta nykyiseen toimipaikkaverkostoon eikä toimitilakustannuksiin. Rikosseuraamuslaitos toimisi jatkossa yhtenä keskitetysti johdettuna monipaikkaisena virastona. Rikosseuraamuskeskuksella olisi toimipaikkoja keskuksen alueella. Monipaikkaisuuden ja digitaalisuuden myötä erityisesti kehittämis- ja hallintotehtävissä työskentelevien matkakulut tulisivat jonkin verran vähentymään. Toisaalta virkajärjestelytarpeiden ja palkkausjärjestelmämuutostarpeiden arvioidaan jonkin verran nostavan henkilöstön palkkakuluja muutostilanteessa.

Mikäli Rikosseuraamuslaitoksen tuloksellisuus uudistuksen myötä paranisi siten, että uusintarikollisuus vähenisi, tuottaisi se pitemmällä aikajänteellä yhteiskunnalle kustannussäästöjä. Yhteiskunnalle on arvioitu aiheutuvan vapautuneiden vankien rikoshaitoista, päihdehaitoista, muuta väestöä heikommasta terveydestä, työttömyydestä ja selvästi yleisemmästä kuolleisuudesta noin 1,5 miljardin euron kustannukset. Uusintarikollisuuden lasku nykyisestä 65 %:sta 61 %:iin tuottaisi laskennallisesti noin 200 miljoonan euron vuosittaisen yhteiskunnallisen säästön. Tämä edellyttäisi Rikosseuraamuslaitoksen ja sen kumppaneiden onnistumista vaikuttavan työn eri osa-alueilla. Taloudellinen hyöty kohdentuisi laajalti eri sektoreille kuten terveydenhuoltoon, sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon toimijoihin sekä maksettaviin sosiaalietuuksiin eikä sitä voitaisi vähentää Rikosseuraamuslaitoksen budjetista.

4.2.3 Henkilöstövaikutukset

Esityksen tavoitteena olisi saada henkilöstöresurssit ja osaaminen nykyistä tehokkaammin ja joustavammin koko viraston käyttöön. Virat olisivat valtionhallinnossa vakiintuneen käytännön mukaisesti ja kuten nykyisessäkin organisaatiossa Rikosseuraamuslaitoksen yhteisiä, jotta virastoa voitaisiin organisoida tarkoituksenmukaisesti töiden järjestelyjen edellyttämällä tavalla.

Muutoksen kohteena olevia henkilöitä, joiden tehtäviin ja sijoittumiseen uudessa organisaatiossa muutos vaikuttaisi, on kaikkiaan noin 350. Organisaatiomuutos koskisi keskushallintoyksikön, täytäntöönpanoyksikön, rikosseuraamusalueiden yhteisissä tehtävissä toimivien, RSKK:n sekä arviointikeskusten virkamiesten tehtäviä. Suurimmalla osalla lakkautettavien yksiköiden virkamiehistä tehtävät säilyisivät kuitenkin uudessa organisaatiossa entisinä.

Vankiloiden ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen henkilökunta siirtyisi sen rikosseuraamuskeskuksen alaisuuteen, jonka toimialueella yksikkö sijaitsee. Heidän tehtävänsä säilyisivät organisaatiouudistuksesta huolimatta pääsääntöisesti ennallaan. Heidän osaltaan muutos koskisi lähinnä uutta toiminnan organisointia ja esimiestyön järjestelyjä.

Johtamisjärjestelmään esitetyt muutokset vaikuttaisivat johtajien tehtäviin, nimikkeisiin ja määrään. Rikosseuraamuslaitoksen nykyiset keskushallintoyksikön johtajan ja yksikön päällikön, aluejohtajan, arviointikeskuksen johtajan, täytäntöönpanoyksikön johtajan, Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen johtajan, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan ja vankilan johtajan virat lakkaisivat ja kyseisiin virkoihin tai virkasuhteisiin nimitetyt virkamiehet siirtyisivät uuden organisaation mukaisiin esimies- tai asiantuntijatehtäviin. Viran nimi voitaisiin samalla muuttaa uusia tehtäviä vastaavaksi.

Vastuualueet jakautuisivat yksiköiksi, joita johtaisi yksikönpäälliköt. Rikosseuraamuskeskusta johtaisi rikosseuraamuskeskuksen johtaja. Rikosseuraamuskeskukseen sijoittuvaa yksikköä johtaisi yksikönpäällikkö. Yhdellä yksikönpäälliköllä voisi olla useampi yksikkö johdettavaan riippuen yksikön koosta. Rikosseuraamuskeskuksen johtajan virka sijoitettaisiin rikosseuraamuskeskuksen alueelle ja työnantajan kanssa sovittaisiin tarkemmin virkapaikasta. Johtaminen edellyttäisi liikkumista keskuksen alueella.

Uudistus vaikuttaisi johtajien määrään ja tehtäviin. Nykyisin Rikosseuraamuslaitoksessa on pääjohtajan lisäksi 51 henkilöä, jotka toimivat johtamis- tai esimiestehtävissä. Tähän lukuun on laskettu alueiden, valtakunnallisten yksiköiden, vankiloiden, yhdyskuntaseuraamustoimistojen ja arviointikeskusten johtajat (ml. yhdistelmäjohtajat) sekä ne keskushallintoyksikön tehtäväalueiden päälliköt, joilla on välittömiä alaisia.

Uudessa organisaatiossa olisi pääjohtajan lisäksi neljä vastuualueen johtajaa ja 11 rikosseuraamuskeskuksen johtajaa. Varsinaisia johtamistehtäviä olisi näin ollen 16. Näiden lisäksi valtakunnallisilla vastuualueilla olisi yksikönpäälliköitä ja rikosseuraamuskeskuksen yksiköitä johtaisivat yksikönpäälliköt, joita olisi yhteensä noin 30–40. Määrä tarkentuu jatkovalmistelun aikana.

Muutoksen toteuttamisessa noudatetaan valtion virkamieslainsäädäntöä, valtiovarainministeriön ohjeita sekä virka- ja työehtosopimusta. Kaikkien muutoksen kohteena olevien kanssa käytäisiin yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013, valtion yhteistoimintalaki) mukainen muutoskeskustelu ja todettaisiin sijoittuminen uudessa organisaatiossa. Pääsääntönä olisi, että virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyisivät vakinaisina virkamiehinä ja määräaikaiset virkamiehet määräaikaisina virkamiehinä, jos määräaikaisuuden kesto ulottuu lain voimaantulon jälkeiseen aikaan. Mikäli henkilön virka-asemaan, tehtäviin, palkkaukseen tai virkanimikkeeseen tulisi muutoksia, tehtäisiin erillinen virkajärjestelypäätös. Muutoksen kohteena olevan henkilöstön asemaan sovellettaisiin myös valtiovarainministeriön päätöstä henkilöstön asemasta muutostilanteissa. Siirtyvä henkilöstö säilyttäisi siirtymähetkellä palvelussuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Uudistuksen yhteydessä siirryttäisiin yhteen virkaehtosopimukseen ja palkkausjärjestelmää uudistettaisiin.

Tehtäviä olisi lähtökohtaisesti mahdollista hoitaa entiseltä virkapaikalta eli nykyiset virkapaikat eivät muuttuisi. Virat sijoitettaisiin ja henkilöstö siirtyisi uudessa organisaatiossa lain voimaantuloajankohdan mukaisten toimipaikkojensa mukaisiin yksiköihin. Vastuualueille ja niiden yksiköihin sijoitettu henkilöstö työskentelisi jatkossa nykyisen keskushallintoyksikön ja rikosseuraamusalueiden tai valtakunnallisten yksiköiden toimipisteissä. Vankiloiden ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen henkilöstö sijoittuisi rikosseuraamuskeskuksen yksiköihin. Kukin vastuualue toimisi monipaikkaisesti. Organisaatio olisi keskitetty, vaikka se toimisi fyysisesti hajautettuna.

4.2.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä olisi vaikutuksia pääasiassa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatioon ja sisäiseen toimintaan. Uudistus kohdistuisi Rikosseuraamuslaitoksen rakenteisiin eikä sillä muutettaisi organisaation varsinaista perustehtävää. Uudistus poistaisi päällekkäisyyksiä ja yhtenäistäisi organisaation toimintatapoja.

Tulosohjausmallin keventyessä sisäinen hallinnollinen työ keventyisi, kun Rikosseuraamuslaitokselle laadittaisiin vain yksi tulossopimus. Rikosseuraamuskeskusten kanssa laadittaisiin toimintasuunnitelmat, joissa määriteltäisiin, millä toimenpiteillä rikosseuraamuskeskus vuosittain vastaisi tulostavoitteisiin.

Paikalliseen yhteistoimintaan perustuva rikosseuraamuskeskusmalli mahdollistaisi toiminnan yhteisen kehittämisen sekä tiiviin yhteyden täytäntöönpanoprosessin eri yksiköiden kesken. Ehdotettu rikosseuraamuskeskusjako perustuisi maakuntapohjaiseen toimialuejakoon ja tukisi alueellista yhteistyötä muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoihin ja hyvinvointipalvelujen tuottajiin.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 10 §:n mukaan alueellisesti toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä on hallintopäätöksen tehneen viranomaisen toimialue. Jos päätöksen tehneen viranomaisen toimialue on useammassa kuin yhdessä tuomiopiirissä, toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä viranomaisen päätoimipaikka sijaitsee. Jollei tätä perustetta voida käyttää, toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty. Rikosseuraamuslaitoksen tekemien yksittäistä rikoksesta epäiltyä, tuomittua ja vankia koskevien päätösten muutoksenhausta säädetään erikseen vankeuslaissa ja muissa seuraamusten täytäntöönpanosta annetuissa laeissa. Ehdotuksen mukaisesti pääjohtajan ratkaisemista oikaisuvaatimuksista valitettaisiin Helsingin hallinto-oikeuteen. Näin hallinto-oikeustasolla voitaisiin keskittää vankiasioihin liittyvä osaaminen yhteen hallinto-oikeuteen nykyisen kolmen hallinto-oikeuden sijasta. Helsingin hallinto-oikeudessa käsiteltävien valitusten määrä kasvaisi muutamalla kymmenellä. Tällä ei olisi mainittavia taloudellisia vaikutuksia. Arvio perustuu viime vuosien oikaisuvaatimusten ja hallinto-oikeuksien antamien ratkaisujen seuraaviin lukumääriin:

	Oikaisuvaatimukset	Hallinto-oikeuksien ratkaisut
Vuosi 2017	342	53 (Hki 25, Itä-S. 9, H-linna 14)
Vuosi 2018	401	61 (40, 9 9)
Vuosi 2019	400	48 (19, 8, 13)
Vuosi 2020 (31.8. mennessä)	202	10 (5, -, 5)

4.2.5 Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Esitys vaikuttaisi rangaistusta suorittavien oikeusturvaan ja yhdenmukaiseen kohteluun, kun asiakasprosessit ja toimintatavat eri yksiköissä yhtenäistyisivät organisaatorakenteen ja johtamismallin muutoksen myötä.

Esityksellä olisi vaikutusta sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Hämeenlinnan rikosseuraamuskeskus muodostaisi jatkossa naisten kysymyksiin erikoistuvan osaamiskeskuksen. Rikosseuraamuskeskukselle keskitettäisiin naisvankien ja yhdyskuntaseuraamukseen tuomittujen naisten erityisten palveluntarpeiden kehittäminen Rikosseuraamuslaitoksen julkaiseman naisvankiselvityksen ([Dnro 29/090/2020](#)) kehittämis ehdotusten toimeenpanon edistämiseksi. Merkittävä

osa naisvangeista tultaisiin myös sijoittamaan Hämeenlinnan rikosseuraamuskeskuksen yksiköihin.

4.2.6 Vaikutukset kielellisiin oikeuksiin

Uudistuksessa turvattaisiin rikoksista epäiltyjen ja tuomittujen kielellisten oikeuksien toteutuminen voimassa olevan järjestelmän mukaisesti. Organisaatiouudistus ei siten muuttaisi nykyisten vankiloiden ja muiden yksiköiden kielellistä asemaa.

Vankilat on säädetty yksikielisesti suomenkielisiksi, koska ne eivät ole yleisöä palvelevia virastoja ja niiden toiminta on pääosin yksinomaan laitoksen sisällä tapahtuvaa. Lisäksi vankiloiden sijainti ja vankiloihin sijoittamisen määräytymisperusteet eivät noudata kielilaissa muutoin käytössä olevaa alueperiaatetta. Tästä periaatteesta poikkeamista on perusteltu muun muassa sillä, että vankiloiden luonteesta johtuen alueen väestön kielellä on vain vähäinen merkitys viranomaisen toiminnalle. Kielilain mukaisesti oikeusministeriö on antanut asetuksen Rikosseuraamuslaitoksen kaksikielisistä osastoista (1036/2017). Asetuksen 1 §:n mukaan Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella on kaksikielinen osasto kahdessa vankilassa, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella kolmessa vankilassa. Ruotsinkielisten vankien oikeuksien turvaamiseksi kyseisissä yksiköissä on ruotsin kieltä taitavia vartijoita ja muuta henkilökuntaa sekä ruotsinkielisiä terveyst-, kirjasto- ja muita palveluita. Yhdyskuntaseuraamusasiakkailta on oikeus käyttää äidinkieltään, suomea tai ruotsia. Uudistuksessa turvataan rikoksista epäiltyjen ja tuomittujen kielellisten oikeuksien toteutuminen kielilain ja voimassa olevan järjestelmän mukaisesti.

Suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista on aina säädettävä, jos henkilöstön tehtäviin kuuluu yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien kannalta merkittävää julkisen vallan käyttöä. Rikosseuraamuslaitoksessa käytetään merkittävää julkista valtaa, joten virkamiesten kielitaidosta on säädetty erikseen.

Kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista virkaan, johon vaaditaan korkeakoulututkinto, säädetään julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 6 §:ssä. Asetuksessa säädettäisiin erikseen kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista eräiden virkanimikkeiden osalta, joiden osalta ei ole korkeakoulututkintoa kelpoisuusvaatimuksena. Laitoksen kaksikielisessä yksikössä työskentelevällä virkamiehellä kielitaitoa koskevana kelpoisuusvaatimuksena on suomen tai ruotsin kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito.

Ahvenanmaan maakunta on ruotsinkielinen. Ahvenanmaalla sijaitsee Lounais-Suomen rikosseuraamuskeskuksen Turun yhdyskuntaseuraamustoimiston Ahvenanmaan toimipaikka. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaisesti toimipaikan työkielenä olisi jatkossakin ruotsi. Ahvenanmaan itsehallintolain 42 §:n 1 momentin nojalla valtion palveluksessa Ahvenanmaalla olevalta henkilöltä vaadittavasta kielitaidosta säädetään Ahvenanmaan maakunnan hallituksen suostumuksin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat säännökset näistä kielitaitovaatimuksista on vuonna 2007 annettu valtioneuvoston asetuksella Ahvenanmaan maakunnassa valtion palveluksessa olevilta vaadittavasta kielitaidosta (1218/2007).

Saamen kielilain (1086/2003) 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan lakia sovelletaan niihin tuomioistuimiin sekä valtion piiri- ja paikallishallinnon viranomaisiin, joiden virka-alueeseen Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kunnat kuuluvat. Lain 4 §:n mukaan saamelaisella on oikeus omassa asiassaan tai asiassa, jossa häntä kuullaan, käyttää kyseisessä laissa tarkoitettussa viranomaisessa saamen kieltä. Saamelaisten kotiseutualue kuuluu Lapin rikosseuraamuskeskukseen. Saamelaisten oikeus käyttää saamen kieltä asiassaan turvattaisiin ohjaamalla asian käsittely saamen kielen taitoisen henkilön hoidettavaksi. Jos rikosseuraamuskeskuksessa ei ole saamen kielen taitoista henkilöä, tulee tarvittaessa järjestää maksuton tulkkaus sekä toimittaa

asiakirjoista käännökset saamen kielilaissa säädetyin tavoin. Lapin rikosseuraamuskeskuksen toiminnassa pyritään muun muassa henkilöstön rekrytoinnissa ja kieliopintoja tukemalla varmistamaan tarvittava saamen kielen taito.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan ja rakenteiden arviointihankkeen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen nykyisen rakenteen keskeisimmät haasteet tulevat esille asioissa, jotka edellyttäisivät valtakunnallisesti yhtenäistä toimintaa. Alueellinen organisoituminen pidentää tavoitteiden toimeenpanon ketjua ja vaikeuttaa seurantaa. Lisäksi vastuunjako keskushallinnon ja aluekeskusten välillä on koettu epäselväksi.

Yhtenä vaihtoehtona voitaisiin pitää mallia, jossa keskushallintoyksikkö ohjaisi suoraan paikallisia yksiköitä ja aluekeskukset lakkautettaisiin. Yksiköiden suuren lukumäärän vuoksi niiden ohjaaminen suoraan keskushallinnosta käsin ei olisi mahdollista eikä olisi varmaa, että yhtenäisyys tai muutosten toimeenpano edistyisi. Tässä vaihtoehdossa hallinnollisia resursseja tulisi vahvistaa yksiköissä, mikä taas yksiköiden suuresta lukumäärästä johtuen kasvattaisi kokonaisresurssitarpeita.

Alueellisen toiminnan ytimenä voidaan pitää ohjauksen alueellista toimeenpanoa ja palveluketjujen kehittämistä paikallisten sidosryhmien kanssa. Suljetun ja avovankilan sekä yhdyskuntaseuraamustoimistojen saumaton yhteistyö on todettu toimivaksi. Alueellisten yhteistyömallien rakentaminen paikallisten toimijoiden kanssa ei saisi vaikeutua. Tämä nykyiseen alueelliseen läsnäoloon perustuva kehittäminen olisi mahdollista toteuttaa rikosseuraamuskeskuksissa, jotka tukeutuisivat valtakunnallisten vastuualueiden kehittämistyöhön ja ohjaukseen. Paikallinen kehittäminen toteutettaisiin siten ilman erillistä aluehallinnollista porrasta.

Toinen vaihtoehto olisi jatkaa keskushallintoyksikön ja aluekeskusten välisen työnjaon selkeyttämistä ja kehittää johtamista nykyisissä rakenteissa. Keskushallintoyksikön ja aluekeskusten työnjakoa on pyritty viimeisen viiden vuoden aikana selkeyttämään useilla kehityshankkeilla ja toimenpiteillä sekä kuvaamalla keskeisimmät prosessit ja tuotokset. Uudistetut tulosohjauksen menetelmät strategiakarttoineen ovat selkeyttäneet jonkin verran keskushallintoyksikön ja rikosseuraamusalueiden tehtävä- ja vastuujakoa. Panostukset ohjauksen kehittämiseen ovat ratkaisseet vain osin nykyisen organisaatio- ja johtamismallin haasteita. Kehittämisellä ei ole esimerkiksi kyetty ratkaisemaan oikeudellisen ohjauksen, henkilöstön osaamisen kehittämisen tai arviointikeskusten toimintaan liittyviä useissa tutkimuksissa ja selvityksissä sekä eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kannanotoissa esille nousseita haasteita.

Oikeudellisten palvelujen osalta yksiköt tarvitsevat tukea, jota nykyisin haetaan sekä aluekeskuksista että keskushallinnosta. Oikeudellisten palvelujen roolia tulisi nykyisestään vahvistaa, jotta yksiköitä pystyttäisiin tukemaan ohjeistusten ja käytäntöjen toimeenpanossa säädösten mukaisesti. Oikeudellisten palvelujen nykyistä vahvempi valtakunnallinen keskittäminen mahdollistaisi riittävän osaamiskeskittymän ja tukisi säädösten yhdenmukaista tulkintaa, mikä on oikeusturvakysymysten näkökulmasta keskeistä.

Koulutuskeskuksen toiminta muodostaa selvästi oman kokonaisuutensa, joka toiminnallisesti poikkeaa muusta Rikosseuraamuslaitoksen toiminnasta. On perusteltua, että koulutuskeskusta johdetaan ja kehitetään omana kokonaisuutenaan. Tästä huolimatta koulutuskeskuksen tulisi

olla nykyistä vahvemmin valtakunnallisessa ohjauksessa, jotta se pystyisi tukemaan Rikosseuraamuslaitoksen strategista uudistumista ja sen edellyttämää osaamisen kehittämistarvetta tulevaisuudessa osana muuta Rikosseuraamuslaitoksen kehittämistä ja ohjausta.

Arviointikeskusten yhdistäminen valtakunnallisesti johdetuksi kokonaisuudeksi edistäisi oikeusturvan toteutumisen kannalta tärkeää yhdenmukaisuutta sekä mahdollistaisi paremman erikoistumisen ja joidenkin tehtävien osalta valtakunnallisiin työjonoihin siirtymisen.

Esitetty vaihtoehto vastaa parhaiten hankkeelle asetettuihin tavoitteisiin.

5.2 Kansainvälinen vertailu

Kansainvälinen vertailu toteutettiin seuraamusjärjestelmien ja kriminaalipoliittisen ajattelun osalta Suomeen verrattavista maista. Vertailumaiksi valittiin Ruotsi, Tanska, Norja ja Alankomaat. Kaikissa vertailumaissa väkilukuun suhteutettu vankiluku on kansainvälisesti arvioiden hyvin matala. Pohjoismaat ja Alankomaat jakavat myös samat rangaistusten täytäntöönpanotyön sisällölliset tavoitteet. Pohjoismaat ovat seuranneet tiiviisti toistensa järjestelmien kehitystä ja niiden muutoksia. Tämä näkyy myös organisaatiomalleissa. Pohjoismaiden kynnys ottaa käyttöön samankaltaisia ratkaisuja on ollut matala. Ruotsissa, Norjassa ja Suomessa myös vankiloiden sijainti ja pitkät maantieteelliset etäisyydet asettavat samankaltaiset lähtökohdat organisaatorakenteelle.

Selvityksessä kartoitettiin kunkin maan organisaation kehitystä viimeisen 10 vuoden ajalta. Vertailumaiden osalta selvitettiin rikosseuraamusjärjestelmän hallinnollista rakennetta, organisoitapaa sekä johtamismallia. Selvityksessä arvioitiin myös sitä, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet kriittisesti organisaation muutoksiin, kuinka ohjaus ja johtaminen toimivat eri hallinnollisten tasojen välillä ja miten hallintomalli on vaikuttanut organisaation strategisten tavoitteiden toteuttamiseen. Erityiskysymyksenä arvioitiin yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden ja vankien yhdenvertaisen kohtelun toteutumista, jonka on todettu olevan Suomessa ongelma.

Ruotsi, Norja ja Tanska ovat kaikki rakentaneet nykyjärjestelmänsä aluetason. Alueet toimivat väliportaana keskushallintotason ja paikallistason (laitokset/toimistot) välillä. Alueorganisaation toimivuutta on arvioitu erilaisilla selvityksillä. Alankomaissa hallintomalli ei perustu alueellisuuteen lainkaan vaan tiettyjen oikeudellisten toimintalinjojen johtamiseen.

Pohjoismaat ilmoittivat, että monitasoinen hallinnollinen organisaatiomalli hankaloittaa johtamisviestien kulkeutumista ylhäältä alas asti. Tavoitteiden toimeenpano ei aina toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Mitä kauempana toimenpaneva taso (vankilat, yhdyskuntaseuraamustoimistot) sijaitsevat päätöksentekotasosta (ministeriö, keskushallinto), sitä hankalammaksi koetaan päätösten toteuttaminen saman sisältöisenä käytännön työssä. Pohjoismaissa koettiin, että organisaation ketteryys ja kyky reagoida asioihin nopeasti ja joustavasti kärsii hallinnollisten tasojen pitkästä välimatkasta.

Sekä Ruotsi että Norja kiinnittävät erityistä huomiota siihen, että hallintomallin tulisi mahdollistaa ja tukea organisaation ulkopuolista yhteistyötä. Sen on tuettava niin sisäistä yhteistyötä ja tiedonkulkua samoin kuin työtä ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Pohjoismaat jakavat yhteisen käsityksen siitä, että uusintarikollisuuden tehokkaassa estämisessä tarvitaan muun yhteiskunnan palvelujärjestelmän ja muiden yhteistyökumppaneiden vahvaa panosta.

Sekä Norja että Ruotsi ovat todenneet aluemalliin liittyvän roolien ja toimivaltasuhteiden epäselvyyden organisaatiossaan. Norjan ratkaisuna olisi poistaa yksi hallinnollinen taso (alueet)

organisaatiosta, Ruotsin vastaus oli muuttaa johtamismallia ja määritellä toimivaltasuhteet tarkasti työjärjestyksessä ja vähentää alueiden toimivaltuuksia. Esityksessä ehdotettavassa organisaatiorakenteessa ja johtamismallissa on pyritty ottamaan huomioon Ruotsin, Norjan ja Alankomaiden organisaatiomallien arvioidut hyödyt ja haitat. Esityksessä Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnalliset vastuualueet ovat jossain määrin verrattavissa Ruotsin keskitettyyn ja matriisimaiseen johtamismalliin, jossa ydin- ja tukitoiminnot on määritelty. Esityksen mukainen tapa järjestää operatiivinen toiminta rikosseuraamuskeskuksittain on lähes yhtenevä Norjan suunnitelmien kanssa.

Ruotsi

Ruotsissa vuonna 2015 toteutettu organisaatiouudistus perustui havaintoihin, joiden mukaan rikosseuraamusalan johtamista ja ohjausta tulisi huomattavasti selkiyttää. Alueiden toiminnan yhtenäisyydessä havaittiin selkeitä puutteita. Ruotsi muutti organisaationsa johtamismallia, mutta säilytti kuusi aluetta. Ruotsi on jakanut toiminnan selkeästi ydin- ja tukitoimintoihin. Valtakunnallisen ohjauksen yhtenäisyyttä parannettiin perustamalla kolme ylhäältä keskushallinnosta paikallistasolle asti toimivaa osastoa: vankila- ja tutkintavankilaosasto, yhdyskuntaseuraamusten osasto sekä turvallisuusosasto. Niiden toiminnan periaatteena on välittää yhtenäiset päätökset koko organisaatioon ja varmistaa kehittämisen samansuuntaisuus valtakunnallisesti. Ruotsissa on korostettu sitä, että johtamissignaalien tulee lähteä yhdenmukaisina laitoksen johdotalolta ylhäältä alas saakka. Tämä on varmistettu organisaatiorakenteessa suoralla johtamislinjalla koskien kolmea ydintoimintaa. Kriminalvården pyrkii varmistamaan yhtenäisyyttä ja yhdenvertaisuutta tukevien käytäntöjen toimeenpanon yksiköihin myös kohdistuvilla auditoinneilla. Kriminalvårdenin arviointikeskustoiminta on keskitettyä. Keskittämällä voidaan vankiloiden kapasiteetin hallintaa ohjata paremmin.

Kriminalvårdenin organisaatiouudistuksen toimivuutta arvioitiin vuoden 2018. Arvioinnin perusteella todettiin, että organisaation kyky pitkäjänteisempään strategiseen suunnitteluun on parantunut. Toisaalta kiinnitettiin huomiota siihen, että keskushallinnon sisäiseen koordinaatioon tulisi panostaa enemmän, jotta johtamisviesti alueiden suuntaan olisi kaikissa tilanteissa yhtenäinen. Arvioinnin perusteella todettiin, että organisaation päätösten toimeenpanokykyä keskushallinnosta alueille ja keskushallinnossa sisäisesti pitäisi edelleen tehostaa.

Vankeuden ja yhdyskuntaseuraamusten johtamislinjat ovat tähän saakka olleet erillisiä, mutta Kriminalvården on käynnistänyt keväällä 2020 selvityksen, jossa arvioidaan linjojen yhdistämistä. Suomessa kriminaalihuollon ja vankeinhoidon yhdistäminen toteutettiin jo vuoden 2010 organisaatiouudistuksessa.

Norja

Norjassa nykyinen aluemalli on ollut käytössä vuodesta 2001. Norjalaiset ovat kipuilleet aluemallinsa kanssa pohjoismaista kaikkein eniten. Vuonna 2017 toteutetussa selvityksessä kartoitettiin aluemallin hyviä ja huonoja puolia. Selvityksen mukaan aluejärjestelmää luotaessa jäi määrittämättä riittävän selkeät toimivallat laitoksen strategisen ja operatiivisen toiminnan välillä. Lopputuloksena muodostui malli, jossa keskushallintotason ja aluetason roolit sekoittuivat.

Norjassa organisaatiomuutostilanne on ajankohtainen, sillä oikeusministeriö jätti alkuvuodesta 2020 ehdotuksensa uudesta organisaatiomallista Suurkäräjille. Ehdotuksesta odotetaan päätöksiä vuoden 2021 alkupuolella. Ehdotuksen mukaan käsittelyssä olevassa esityksessä aluetaso

poistuisi kokonaan, ja siellä hoidetut tehtävät jaettaisiin keskushallinnon ja paikallistason (vankilat/toimistot) kesken. Paikallistaso muodostuu kahdestatoista alueellisesta keskuksista, jotka hallinnollisesti ryhmittyisivät suurempien alueellisten vankiloiden ympärille. Eri tasojen välistä yhteistyötä halutaan yksinkertaistaa ja selkeyttää. Eri alueiden välillä on havaittu niin suuria eroja, että ne ovat johtaneet eroihin tuomittujen oikeudenmukaisen kohtelun, tasavertaisuuden ja heille tarjottujen palveluiden suhteen. Ehdotetussa kaksitasoisessa mallissa keskushallinnon roolia vahvistettaisiin sekä suhteessa ministeriöön (asiantuntijarooli) sekä suhteessa paikallistasoon (ohjausrooli). Aikaisemmin aluetasolla hoidetut tehtävät jaettaisiin keskushallintotason ja paikallistason (vankilat ja toimistot) välillä. Uudistus kytkeytyy Norjassa suurempaan maakuntaudistus -kokonaisuuteen esim. käräjäoikeuspiirien ja poliisi- ja poliisipiirien kanssa, joita niinkään on ehdotettu olevan kaksitoista.

Erityisenä tavoitteena uudistuksessa on parantaa vankiloiden ja yhdyskuntaseuraamusjärjestelmän yhteistyötä. Norjalaiset puhuvat saumattomuudesta. Uudistuksen laajana tavoitteena on koko rikosprosessiketjun parempi toimivuus ja yhteensopivuus. Selvityksessä on korostettu, että digitaalisuuden avulla pyritään vähentämään organisaation fyysisen sijainnin merkitystä. Organisaatio voi olla keskitetty siitä huolimatta, että se toimii fyysisesti hajautettuna, esim. eri toimipaikoissa. Uusi malli vapauttaisi työaikaa hallinnosta paikallistasolle missä tehdään vaikuttavaa lähityötä asiakkaiden kuntouttamiseksi. Norjalaiset korostavat, että pelkkä organisaatiorakenteiden muutos ei riitä, vaan samalla on parannettava työprosesseja sekä ohjaus- ja tietojärjestelmiä. Ohjaussignaaleja on ymmärrettävä ja noudatettava samalla tavalla koko organisaatiossa.

Tanska

Tanskan nykyinen organisaatiomalli on vuodelta 2014. Organisaatio muistuttaa monin tavoin Rikosseuraamuslaitoksen nykyistä organisaatiota. Tanskalaiset tutustuivat läheisesti Rikosseuraamuslaitoksen organisaatioon uudistusta suunnitellessaan. Tanskan organisaatiomalli hakee systemaattisesti alueiden välillä yhtenäisiä toimintatapoja. Yhtenäisyys ja yhdenmukaisuus pyritään varmistamaan koordinoimalla työtä erilaisten yhteistyöelinten työn kautta. Yhteistyöelimet keskittyvät eri substanssiteemoihin (esim. nuoret, kuntoutus, turvallisuus, HR jne.). Kyselyn perusteella tanskalaiset ilmoittivat tavoitteiden toimeenpanon käytäntöön laitostasolle asti olevan toisinaan ongelmallista. Myös Tanska on käynnistänyt organisaatiorakenteensa toiminnallisen tarkastelun.

Alankomaat

Alankomaissa vankilahallinto on osa oikeusministeriön alaista laajaa organisaatiota, joka vastaa myös nuorisolaitoksista, oikeuspsykiatrisista laitoksista ja maahanmuuttajien palautuskeskuksista. Nykyinen järjestelmä organisoitiin vuonna 2017. Taustalla vaikuttivat huomattavista vankimäärien laskusta johtuneet vankiloiden sulkemiset sekä budjettileikkaukset. Yhdyskuntaseuraamustyö on erillinen yhdistyspohjaisesti järjestetty palvelu, jolla on pitkät ja vahvat erityis-sosiaalityön perinteet.

Hallintomalli on kaksipuolainen. Keskushallinto päättää toiminnan puitteista ja asiakastyön periaatteista, laitosten johtajat vastaavat käytännön toimeenpanosta. Organisaation eri osastojen (vankila, oikeuspsykiatria, palautuskeskukset, nuorisolaitokset) henkilöstöä käytetään joustavasti erilaisissa tehtävissä. Näin pystytään hyödyntämään mahdollisimman paljon erilaisista osaamista. Varsinaista aluehallintoa ei organisaatiossa ole. Kyselyn perusteella hollantilaiset olivat organisaatioonsa pääosin tyytyväisiä, mutta keskitetyn ohjauksen ja laitosten johtajien haluaman paikallisen toimintavapauden välillä esiintyy toisinaan jännitettä.

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksesta antoi lausunnon 15 tahoa. Pääosin lausunnonantajat kannattivat esityksen tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia. Esimerkiksi verkostoyhteistyön katsottiin toteutuvan hyvin ehdotetussa organisaatiomallissa.

Eräistä lausunnoista selvisi, että ehdotettua johtamis- ja toimintamallia tulisi esityksessä kuvata yksityiskohtaisemmin kuin mitä esitysluonnoksessa oli tehty. Kyse on esimerkiksi operatiivisen toiminnan vastuualueen ja rikosseuraamuskeskusten välisestä suhteesta ja työnjaosta. Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan yhdenmukaisuuden lisäämistavoitteesta todettiin yhtäältä, että ehdotetut päätöksenteon keskittämiset vastuualueille merkitsevät suurta yksittäisten päätösten tekemisen tehtävää. Toisaalta päätöksentekoa ehdotetaan hajautettavaksi 11 rikosseuraamuskeskukselle, mikä voi olla yhdenmukaisuuden kannalta hankalaa. Näiden seikkojen kuvaamiseen ja perustelemiseen kiinnitettiin esityksen viimeistelyssä huomiota.

Eräissä lausunnoissa kaivattiin turvallisuustoiminnan selkeämpää asemaa organisaatiossa. Hallituksen esityksessä on täsmennetty kuvausta siitä, miten turvallisuuteen kuuluvat tehtävät hoidetaan uudessa organisaatiossa.

Rikosseuraamuslaitos ehdotti lausunnossaan, että ehdotetun valtakunnallisen työjärjestyksen lisäksi kullakin rikosseuraamuskeskuksella olisi oma työjärjestyksensä. Tämä muutos on tehty esitykseen.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia otti lausunnossaan kantaa Rikosseuraamuslaitoksen oikeudellisen ohjauksen ja sisäisen laillisuusvalvonnan tilaan. Lausunnossa esiin tuotuja ongelmia pystytään olennaisesti poistamaan kaavaillulla kehittämisen ja ohjauksen vastuualueelle perustettavalla oikeusyksiköllä. Hallituksen esitykseen on lisätty kuvaus siitä, millainen on oikeusyksikön ja vastuualueiden välinen toimintamalli.

Valtiovarainministeriö piti toivottavana, että esityksessä kuvataan tarkemmin valtakunnallisen toimivallan ja alueellisen toimivallan suhdetta. Valtiovarainministeriö piti ehdotettua ohjaus- ja johtamismallia koskevaa normistoa tarpeettoman moniportaisena. Lisäksi tulisi selkiinnyttää, miltä osin organisaation ja johdon tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella ja miltä osin määrätään työjärjestyksessä. Esityksen henkilöstön asemaa koskevassa osuudessa tulee selvittää, että virastoa ei olla lakkauttamassa, ei olla perustamassa uutta virastoa eikä tehtäviä olla siirtämässä virastosta toiseen. Tämän mukaisesti tulee kirjoittaa kyseiset säännökset ja osin poistaa ehdotettuja säännöksiä. Valtiovarainministeriön huomiota on otettu esityksen viimeistelyssä huomioon.

Lisäksi lausunnonantajien huomiota koskivat eräitä yksittäisiä ja teknistyyppisiä säännösmuutoksia ja niiden perusteluja.

Tiedot lausuntokierroksesta löytyvät osoitteesta: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=5023c534-8054-4c3b-b8dc-342929falld68>

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki Rikosseuraamuslaitoksesta

1 luku Rikosseuraamuslaitoksen tehtävät ja organisaatio

1 §. Soveltamisala. Laissa säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta, tehtävistä ja hallinnosta. Säännökset koskisivat muun muassa organisaatorakennetta, eri toimintayksiköiden tehtäviä sekä johtamista ja asioiden ratkaisemista. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta, tehtävistä ja hallinnosta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 §. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävät. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä olisi ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittujen valvonta, nuorisorangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen, ehdottoman vankeusrangaistuksen, sakon muuntorangaistuksen ja yhdistelmä-rangaistuksen täytäntöönpano, ehdonalaan vapautteen päästettyjen valvonta, tutkintavankeuden toimeenpano sekä muut Rikosseuraamuslaitokselle säädetty tehtävät. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 3 §:ää. Kyseisten seuraamusten täytäntöönpanosta on annettu omat lakinsa, joita ovat laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta (400/2015), vankeuslaki, valvotusta koevapaudesta annettu laki (629/2013) ja yhdistelmä-rangaistuksen täytäntöönpanosta annettu laki (801/2017). Näiden säädösten mukaan rangaistusten täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä rikoksesta epäiltyjen ja tuomittujen valmiuksia elää rikoksetonta elämää sekä edistää heidän elämänhallintaansa ja sijoittumistaan yhteiskuntaan. Näihin tavoitteisiin pyritään muun muassa varmistamalla laillinen, yhdenmukainen ja turvallinen täytäntöönpano sekä järjestämällä seuraamusaikaista kuntoutus- ja tukitoimintaa. Tutkintavankeuslain (768/2005) 1 luvun 3 §:n mukaan tutkintavankeuden tarkoituksena on turvata rikoksen esitutkinta, tuomioistuinkäsittely ja rangaistuksen täytäntöönpano sekä estää rikollisen toiminnan jatkaminen. Mainitut säädökset sisältävät yksityiskohtaiset säännökset seuraamusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta. Ehdotetun 2 §:n päätteeksi todettaisiin, että Rikosseuraamuslaitoksen tehtävinä ovat myös muut sille säädetty tehtävät. Voimassa olevassa lainsäädännössä Rikosseuraamuslaitokselle säädettyjä muita tehtäviä ovat nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain (633/2010) mukaisen seuraamusselvityksen laatiminen sekä pakkokeinolain (806/2011) 2 luvun 12 d §:n 3 momentin mukaisen vangitsemisen tai vangittuna pitämisen sijasta määrätyn tutkinta-arestin tekninen valvonta ja 2 luvun 12 f §:n mukaisen tutkinta-arestin valvonta ja toimeenpano. On mahdollista, että seuraamusjärjestelmää kehitettäessä otetaan käyttöön uusia seuraamuksia tai Rikosseuraamuslaitokselle osoitetaan muita uusia tehtäviä.

3 §. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio. Ehdotetun 3 §:n 1 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitos kuuluisi oikeusministeriön hallinnonalaan ja toimisi sen ohjauksessa ja valvonnassa. Säännös merkitsisi sitä, että oikeusministeriö edelleen esimerkiksi tulosoittaisi Rikosseuraamuslaitosta ja valvoisi omalta osaltaan Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan laillisuutta. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös, että Rikosseuraamuslaitos toimisi valtakunnallisesti ja sen toimialueena olisi koko maa. Momentin säännökset vastaisivat voimassa olevan lain 1 §:ää.

Ehdotetun 3 §:n 2 momentissa säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen muodostuvan vastuualueista. Vastuualuerakenne korvaisi voimassa olevassa organisaatiossa toimivat Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön, rikosseuraamusalueet, arviointikeskukset ja täytäntöönpanoyksikön. Rikosseuraamuslaitokseen perustettaisiin neljä vastuualuetta, jotka olisivat 1) kehittämisestä ja ohjauksesta, 2) asiakasprosesseista, 3) hallinto- ja tukipalveluista sekä 4) operatiivisesta toiminnasta vastaavat vastuualueet. Ne puolestaan jakaantuisivat yksiköihin. Vastuualueista ja niiden tehtävistä annettaisiin tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen tehtävänä olisi muun muassa Rikosseuraamuslaitoksen kehittäminen ja ohjaaminen, strategiatyö ja tulosohejaus, tutkimustoiminta ja tilastotuotanto, johtamisen kehittäminen, henkilöstön kehittäminen ja koulutus, säädösohjaus, oikeudellinen ohjaus, laillisuusvalvonta sekä rekisterinpitäjän tehtävät. Uudistuksen eräs keskeinen tavoite on kehittää Rikosseuraamuslaitoksen sisäistä oikeudellista toimintaa. Rikosseuraamuslaitoksen yksiköt tarvitsevat oikeudellisia palveluita ja tukea, jota nykyisin pyydetään sekä aluekeskuksesta että keskushallinnosta. Oikeudellisten palvelujen roolia pyritään uudistuksella vahvistamaan, jotta operatiivista toimintaa pystyttäisiin tukemaan ohjeistusten ja käytäntöjen toimeenpanossa säädösten mukaisesti. Operatiivisen toiminnan tukemiseen tarkoitettua lakimiestehtäviä voitaisiin eriyttää muista oikeusyksikön tehtävistä siten, että oikeudellista neuvontaa antavat lakimiehet eivät osallistu normiohjaukseen, laillisuusvalvontaan eikä oikaisuvaatimusten käsittelyyn. Tällä järjestelyllä turvattaisiin viimeksi mainituissa tehtävissä tarvittava riippumattomuus. Uudistuksen mukainen oikeudellisten palveluiden järjestäminen tukisi myös toiminnallaan muita vastuualueita. Oikeudellisten palvelujen nykyistä vahvempi valtakunnallinen keskitäminen mahdollistaisi riittävän osaamiskeskittymän ja tukisi säädösten yhdenmukaista tulkintaa, mikä on oikeusturvakysymysten näkökulmasta keskeistä.

Asiakasprosessien vastuualueen tehtävänä olisi Rikosseuraamuslaitoksen asiakasprosessien ohjaaminen, kehittäminen ja seuranta, asiakastyön laadun ja turvallisen täytäntöönpanon varmistaminen, asiakasarviointi sekä muodollinen ja kansainvälinen täytäntöönpano. Uudistuksen eräs tavoite on tehostaa ja yhdenmukaistaa seuraamusten määräämiseen ja täytäntöönpanoon liittyvää arviointitoimintaa. Tässä tarkoituksessa nykyisten kolmen erillisen arviointikeskuksen sijaan asiakasprosessien vastuualueelle perustettaisiin asiakasarvioinnin yksikkö, joka vastaisi arvioinnista ja rangaistusajan suunnittelusta valtakunnallisesti. Vastuualue ohjaisi myös yksiköissä tehtävää siviiliarviointityötä. Tuomittujen rikoksettoman elämän valmiuksien parantamistavoitteen saavuttamisessa ja laitosjärjestyksen turvaamisessa tarvittavien toimenpiteiden ja tarjolla olevien mahdollisuuksien arviointi on keskeistä. Arviointityön asiantuntemuksen kehittämiseksi saavutettaisiin toiminnallisia hyötyjä ja kyettäisiin nykyistä paremmin varmistamaan esimerkiksi vankilaan ja toimintaan sijoittamisessa tuomittujen yhdenmukainen kohtelu. Asiakasprosessien vastuualueelle perustettaisiin muodollisesta täytäntöönpanosta vastaava täytäntöönpanoyksikkö, joka hoitaisi sekä kansallisen että kansainvälisen täytäntöönpanon. Muodollisen täytäntöönpanon tehtäviin kuuluu rangaistusaikapäätösten tekeminen sekä tutkintavankeuden hallinnollinen toimeenpano. Tehtäviin kuuluu myös ottaa vastaan valtakunnallisen oikeushallinnon tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösjärjestelmästä tuomiot, selvittää tuomioiden täytäntöönpanokelpoisuus, toimittaa tuomiot asiakas- ja vankiarvioinnista sekä rangaistusajan suunnittelutyöstä vastaavalle arviointiyksikölle, yhdyskuntaseuraamustoimistoille ja vankiloille täytäntöönpantaviksi sekä seuraamuksen suorittamista pakoilevien henkilöiden etsintäkuuluttaminen. Kansainvälisessä täytäntöönpanossa on kyse muun muassa valtioiden välisten seuraamusten täytäntöönpanon siirtojen järjestämisestä.

Hallinto- ja tukipalveluiden vastuualueen tehtävänä olisi hoitaa muun muassa Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöhallinnon tehtävät, työnantajatehtävät, taloushallinnon tehtävät, hankinnat, ICT-palvelut, toimitila- ja turvatekniikka-asiat, kirjaamo- ja arkistotoimi sekä yleissihteeripalvelut.

Operatiivisen toiminnan vastuualue vastaisi lainsäädännön ja Rikosseuraamuslaitoksen strategioiden mukaisesti seuraamusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta. Tässä tehtävässä olisi kyse myös sidosryhmäyhteistyön kehittämisestä ja johtamisesta niin, että Rikosseuraamuslaitos olisi osa yhteiskunnan palvelujärjestelmää. Keskeistä olisi, että Rikosseuraamuslaitoksen ja muiden toimijoiden laatimat asiakas-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelmat on sovitettu yhteen.

Ehdotetun 3 §:n 3 momentin mukaan rangaistusten täytäntöönpanemiseksi ja tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisesta toiminnasta vastaavaan vastuualueeseen kuuluisi rikosseuraamuskeskuksia. Rikosseuraamuskeskuksessa olisi yksiköitä. Yksikön voisi muodostaa yhdyskuntaseuraamustoimisto, vankila tai muu yksikkö. Näissä yksiköissä tapahtuisi varsinainen operatiivinen rangaistusten täytäntöönpano ja tutkintavankeuden toimeenpano. Rikosseuraamuskeskuksen muita yksiköitä voisivat olla esimerkiksi vanginkuljetuksen, sähköisen valvonnan tai tukipartiotoiminnan järjestämiseen keskittyvät yksiköt. Rikosseuraamuskeskuksen henkilökunta työskentelisi vankilassa, yhdyskuntaseuraamustoimistossa tai muussa keskuksen yksikössä tai useammassa niistä. Tietty asiantuntijapalvelut ja hallinnolliset tehtävät olisi järjestetty siten, että operatiivisen toiminnan yksiköt voisivat keskittyä käytännön täytäntöönpano- ja toimeenpanotehtäviin ja saisivat tarvitsemansa palvelut vastuualueiden järjestäminä.

Ehdotetusta Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen, muiden vastuualueiden ja rikosseuraamuskeskusten välisestä suhteesta ja työnjaosta todetaan seuraavaa. Rikosseuraamuslaitoksen operatiivista toimintaa johdettaisiin linjaorganisaatiomaisesti, mutta siihen kuitenkin kohdistuisi kehittämistehtävien, normiohjauksen, asiakasprosessien sekä hallinnollisten tehtävien osalta matriisimaisesti toteutettua ohjausta. Linjaorganisaatiomainen operatiivisen toiminnan ohjaus tehostaisi organisaation ketteryttä ja toimeenpanokykyä ja matriisimaisella kehittäväällä ohjauksella tuettaisiin valtakunnallista yhtenäisyyttä ja toiminnallista yhdenmukaisuutta. Tällä hetkellä vankiloiden johtajia työllistävät paljon muun ohessa toimitila- ja hallintoasiat. Jatkossa nämä asiat hoidettaisiin keskitetysti hallinto- ja tukipalvelut – vastuualueella, jolloin toimiala- ja substanssijohtamiselle jäisi rikosseuraamuskeskuksissa enemmän aikaa. Eri osaamisten ja toimintojen ympärille muodostettaisiin asiantuntija- ja osaamisverkostoja, jotka vahvistaisivat yhtenäistä johtamista, toimintamalleja, toiminnan toteuttamista ja toiminnan ketterää kehittämistä. Tällaisia verkostoja voitaisiin muodostaa esimerkiksi vankien opiskelun, työtoiminnan sekä yhdyskuntaseuraamusten suorittamisen ympärille. Rikosseuraamuskeskuksille ei annettaisi pelkästään toiminnan tavoitteita, vaan niitä tuettaisiin ja ohjattaisiin ennakollisesti ydintoiminnan kehittämisessä ja niille tarjottaisiin jälkikäteistä tukea muun muassa raportoinnin, mittaristoseurannan, asiakaspalautteen ja laillisuusvalvonnan havaintojen perusteella. Johtamis- ja esimiestehtävissä korostuisivat henkilöstöjohtamisen lisäksi ydintoiminnan osa-alueet, kuten turvallisuus, oikeudellisuus ja sidosryhmäyhteistyö. Uutta olisi verkostojen johtaminen, joka edellyttäisi jatkuvaa kehittämistä ja kehittymistä. Henkilöstöjohtamiseen ja esimiestyöhön kiinnitetäisiin erityistä huomiota. Operatiivisen toiminnan vastuualueelle luotaisiin rakenteita johtamisen eri osa-alueiden kehittämiseksi. Tavoitteena on muun ohessa se, että jatkossa tuotaisiin näiden rakenteiden avulla avoimeen yhteiseen keskusteluun toiminnan kehittämisen tarpeet ja onnistuneet toimintamallit.

Ehdotetun 3 §:n 3 momentin mukaan rikosseuraamuskeskuksista ja niiden toimialueista annettaisiin tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Uudistuksessa perustettaisiin 11 rikosseuraamuskeskusta. Yhdyskuntaseuraamustoimistoista, vankiloista ja rikosseuraamuskeskuksen muista yksiköistä, jotka käyttävät merkittävää julkista valtaa, annettaisiin tarkemmat säännökset oikeusministeriön asetuksella. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan oikeusministeriö päättää vankilan ja Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja yhdyskuntaseuraamustoimiston ja muiden yksiköiden perustamisesta ja lakkauttamisesta. Koska näissä yksiköissä käytetään merkittävää julkista valtaa, esitetään, että niistä säädetään oikeusministeriön asetuksella. Organisaatiouudistuksen voimaan tullessa tulisi voimaan myös oikeusministeriön asetus, jossa todettaisiin ne rikosseuraamuskeskuksen yksiköt, jotka käyttävät merkittävää julkista valtaa. Kun perustetaan uusi tai lakkautetaan olemassa oleva yksikkö, asetusta muutettaisiin. Näin ollen yksikkö perustettaisiin ja lakkautettaisiin oikeusministeriön asetuksella.

Turvallisuus on rangaistuksen täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon välttämättömä edellytys. Kyse on koko yhteiskunnan, laitoksen ja yksilön turvallisuudesta. Rikosseuraamuslaitoksessa turvallisuus rakentuu useista eri osa-alueista. Ehdotetun organisaation kaikki vastuualueet ja yksiköt vastaisivat omalta osaltaan turvallisuudesta. Operatiivisella vastuuvastuualueella olisi operatiivisen turvallisuuden kokonaisjohtamisen rooli. Kehittämisen ja ohjauksen vastuualue vastaisi turvallisuustyön kehittämisestä. Hallinto- ja tukipalveluiden vastuualue vastaisi muun muassa turvallisista toimitiloista, turvatekniikasta ja turvallisuusselvitysten hakeemisesta. Asiakasprosessien vastuualueella turvallisuudesta vastattaisiin asiakasarviointeihin, rangaistusajan suunnitelmiin ja vankien sijoittamiseen liittyvissä prosesseissa. Rikosseuraamuskeskuksissa puolestaan vastattaisiin siitä, että täytäntöönpano ja toimeenpano toteutetaan turvallisesti.

Kehittämisen ja ohjauksen, asiakasprosessien sekä operatiivisen toiminnan vastuualueilla olisi rikoksesta epäiltyjä ja tuomittuja koskevaa, yksilön oikeusasemaan vaikuttavaa päätöksentekotoimivaltaa. Kyse olisi rangaistusten täytäntöönpanoon ja tutkintavankeuden toimeenpanoon liittyvien, yksilön oikeuksia tai velvollisuuksia koskevien asioiden ratkaisemisesta. Esimerkiksi yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetussa laissa ja vankeuslaissa säädettäisiin kehittämisen ja ohjauksen vastuualueelle muutoksenhakuun, asiakasprosessien vastuualueelle rangaistusajan suunnitelmaan sekä operatiivisen toiminnan vastuualueelle suuri määrä täytäntöönpanon ja toimeenpanon käytännön järjestelyihin liittyvää päätöksentekotoimivaltaa.

Jokaiselle vastuualueelle kuuluisi myös omaan tehtäväalueeseensa liittyvät kehittämis- ja koulutustehtävät.

Ehdotetun 3 §:n 4 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavaan vastuualueeseen kuuluisi Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetussa laissa tarkoitettu Rikosseuraamusalan koulutuskeskus. Voimassa olevan Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitoksessa on koulutuskeskus, josta pykälän 4 momentin mukaan säädetään edellä mainitussa laissa. Ehdotettu säännös muuttaisi koulutuskeskuksen asemaa sikäli, että se sijoitettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueen osaksi. Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan Rikosseuraamusalan koulutuskeskus on Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö. Koulutuskeskuksen tehtävänä on järjestää rikosseuraamusalan ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta ja täydennyskoulutusta sekä harjoittaa toimialaansa liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Laissa säädetään koulutuskeskuksen hallinnosta, opetuksesta ja tutkinnoista sekä opiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista. Koulutuskeskuksen hallintoon kuuluu johtokunta ja johtaja. Koulutuskeskuksesta annetun lain 2 §:n 1 ja 2 momentin mukaan koulutuskeskuksella on johtokunta, jonka Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnan tehtävänä on kehittää, seurata ja tukea koulutuskeskuksen toimintaa sekä ratkaista oikeasuvaatimukset ja muut sen toimivaltaan säädettyt asiat. Lain 4 §:n mukaan koulutuskeskuksella on johtaja, jonka Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja nimittää. Johtajan tehtävänä on johtaa ja kehittää koulutuskeskuksen toimintaa sekä vastata toiminnan tuloksellisuudesta, laadusta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Lain 5 §:ssä säädetään koulutuskeskukselle kuuluvasta päätösvallassa: asiat ratkaisee johtaja, jollei tässä laissa tai sen nojalla valtioneuvoston asetuksessa toisin säädetä. Johtaja voi työjärjestyksessä määrätä toimivaltaansa kuuluvan asian koulutuskeskuksen muun virkamiehen ratkaistavaksi lukuun ottamatta laissa tai valtioneuvoston asetuksessa johtajan ratkaistavaksi säädettyjä asioita. Koulutuskeskuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään koulutuskeskuksen tehtävistä, hallinnosta, ammatillisesta tutkintokoulutuksesta ja henkilöstöstä. Koulutuskeskuksesta säädettäisiin edelleen erikseen koulutuskeskusta koskevassa laissa ja valtioneuvoston asetuksessa. Uudessa organisaatiossa koulutuskeskusta johtaisi yksikönpäällikkö. Voimassa oleviin säännöksiin tehtäisiin organisaatiouudistuksen

edellyttämiä muutoksia siten kuin jäljempänä koulutuskeskusta koskevan lain muutoksen säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan.

Ehdotetun 3 §:n 5 momentin mukaan vankien terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetussa laissa tarkoitettu Vankiterveydenhuollon yksikkö. Vuoden 2016 alusta lukien vankien ja tutkintavankien terveyden- ja sairaanhoidon on järjestänyt Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alainen Vankiterveydenhuollon yksikkö, jonka toimialueena on koko maa. Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan Vankiterveydenhuollon yksikön toiminnan yleinen ohjaus, kehittäminen, johto ja valvonta kuuluvat Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle. Lain 8 §:ssä säädetään, että vankiterveydenhuollon yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Lain 9 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto valvoo Vankiterveydenhuollon yksikön järjestämisen ja tuottaman vankien terveyden- ja sairaanhoidon lainmukaisuutta ja antaa siihen liittyvää ohjausta. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 4 §:n 2 momenttia.

Ehdotetussa 3 §:n 6 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 4 §:n 4 momentin mukaisesti, että vankeusrangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta vastaavien yksiköiden poikkeavasta kielellisestä asemasta säädetään kielilaissa. Perustuslain 17 §:n 2 momentti edellyttää, että lailla turvataan jokaisen oikeus käyttää viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä. Kielilain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään kaksikielisiksi valtion keskushallintoviranomaiset ja viranomaiset, joiden virka-alueeseen kuuluu erikielisiä kuntia tai vähintään yksi kaksikielinen kunta. Kuitenkin kielilain 40 §:ssä säädetään, että vankeusrangaistusten täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon tehtävistä vastaavat yksiköt ovat yksikielisesti suomenkielisiä. Kielilain valtuussäännöksen nojalla oikeusministeriö on antanut asetuksen, jonka mukaan Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella on kaksikielinen osasto kahdessa vankilassa, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella kolmessa vankilassa. Näiden erityisjärjestelyjen perusteita on käsitelty edellä esityksen kielellisiä vaikutuksia koskevassa kohdassa 4.2.6.

4 §. Rikosseuraamuskeskuksen tehtävät. Rikosseuraamuskeskus vastaisi toimialueellaan rangaistusten täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon operatiivisista tehtävistä. Ehdotetussa uudistuksessa olisi siis 11 rikosseuraamuskeskusta. Rikosseuraamuskeskuksista ja niiden toimialueista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä annettaisiin tarkemmat määräykset rikosseuraamuskeskusten sisäisestä organisaatiosta, työnjaosta ja johtamisesta sekä tehtävistä ja niiden järjestämisestä. Kuten edellä 3 §:n perusteluissa on todettu, muutoksessa keskitettäisiin asiantuntija- ja hallinnollisia tehtäviä Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueille siten, että nämä operatiivisen toiminnan yksiköt pysyisivät nykyistä paremmin keskittymään täytäntöönpanon ja toimeenpanon käytännön tehtäviin.

Rikosseuraamuskeskus vastaisi toimintansa laillisuudesta, yhdenmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta sekä rangaistusten täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon kehittämisestä vastuualueiden ohjauksessa. Ehdotetun 3 §:n 3 momentin perusteluissa on käsitelty Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueiden ja rikosseuraamuskeskusten välistä suhdetta ja työnjakoa.

Yhdyskuntaseuraamustoimistojen ja vankiloiden tehtävistä säädettäisiin edelleen yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetussa laissa, vankeuslaissa, tutkintavankeuslaissa ja muussa seuraamusten täytäntöönpanosta annetussa lainsäädännössä. Niissä säädettyt tehtävät ja velvollisuudet eivät uudistuksessa muuttuisi. Näin ollen täytäntöönpano- ja toimeenpanotehtävissä vastattaisiin yksilöiden, laitoksen ja yhteiskunnan turvallisuudesta, pyrittäisiin lisäämään henkilön rikoksettoman elämän valmiuksia sekä toimittaisiin muutoinkin lainsäädännön ja ri-

kosseuraamusalan strategiavoitteiden mukaisesti. Rangaistusten täytäntöönpanossa ja tutkintavankeuden toimeenpanossa puututaan voimakkaasti yksilön, myös muiden kuin rikoksesta epäillyn ja tuomitun oikeusasemaan. Toiminta on yksityiskohtaisesti laissa säänneltyä. Näissä tehtävissä korostuu voimakkaasti lain mukaan toimiminen sekä yhdenmukainen ja yhdenvertainen kohtelu, joka tulee turvata, vaikka seuraamusta suoritetaan eri rikosseuraamuskeskuksissa. Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan tulee olla myös tuloksellista. Rikosseuraamuskeskus vastaisi oman toimintansa tuloksellisuudesta. Rikosseuraamuskeskuksen tehtävistä ja niiden tekemisen edellyttämistä resursseista sovittaisiin vuosittain operatiivisen toiminnan vastuualueen johdon kanssa käytävissä tulosneuvotteluissa.

Ehdotetun 4 §:n 1 momentissa säädettäisiin vielä, että rikosseuraamuskeskus tekee toimialueellaan yhteistyötä muiden viranomaisien ja muiden toimijoiden kanssa. Vaativa rikoksettoman elämän valmiuksien lisäämisen tavoite edellyttää yhteistyötä erityisesti päihdehuollon, kuntoutuksen ja muiden sosiaalihuollon alan toimijoiden kanssa. Turvallisuuteen ja rikosprosessin asianmukaiseen toteuttamiseen liittyvissä tehtävissä tarvitaan yhteistyötä erityisesti esitutkintaviranomaisten, Syyttäjälaitoksen ja tuomioistuinlaitoksen kanssa. Edellä todettujen tehtävien lisäksi rikosseuraamuskeskuksen tehtävänä olisi suorittaa muut Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueiden sille erikseen määräämät tehtävät.

Ehdotetun 4 §:n 2 momentin mukaan rikosseuraamuskeskuksen tehtävänä olisivat myös muut kuin 1 momentissa tarkoitetut, sille laissa säädetyt ja Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätyt tehtävät. Muita laissa Rikosseuraamuslaitokselle säädettyjä tehtäviä ovat edellä 2 §:n perusteluissa todetut nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämiseen liittyvän seuraamusselvityksen laatiminen sekä pakkokeinolain mukaisten tutkinta-arestin tekninen valvonta ja toimeenpano sekä tehostetun matkustuskiellon tekninen valvonta.

Ehdotetun 4 §:n 2 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitoksen vastuualue voisi määrätä rikosseuraamuskeskuksen tehtäväksi toisen rikosseuraamuskeskuksen tehtäviä, jos se on tarpeen rangaistusten täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon tavoitteiden saavuttamisen, työn tasaamisen, erityisosaamisen tai muun erityisen syyn vuoksi. Kyse voisi olla esimerkiksi erityisten turvallisuusvaatimusten huomioon ottamisesta vankeja sijoitettaessa tai erityisen toimintaohjelman toteutuksesta vain harvoissa rikosseuraamuskeskuksissa. Kokonaisvastuu seuraamusten täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon operatiivisen toiminnan lainja asianmukaisuudesta olisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla, joten hän tarkastelisi rikosseuraamuskeskusten edellytyksiä hoitaa tehtävänsä ja valmiuksia ottaa hoidettavakseen toiselle rikosseuraamuskeskukselle kuuluvia tehtäviä.

2 luku **Rikosseuraamuslaitoksen johtaminen ja asioiden ratkaiseminen**

5 §. Johtaminen. Ehdotetun 5 §:n 1 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitosta johtaisi pääjohtaja. Pääjohtaja on valtion virkamieslain (750/1994) 26 §:n 4-kohdassa tarkoitettu valtioneuvoston asetuksella säädetyin viraston päällikkö, joten virkamieslain 9 a §:n 1 momentin mukaan pääjohtaja nimitetään viiden vuoden määräajaksi. Nimityspäätöksen tekee valtioneuvosto.

Ehdotetun 5 §:n 2 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitoksen vastuualuetta johtaisi vastuualueen johtaja ja vastuualueen yksikköä johtaisi yksikönpäällikkö. Vastuualuerakenne ja vastuualueen johtajan tehtävä olisivat Rikosseuraamuslaitoksessa uusia. Tämä johtamistehtävä sisältäisi vastuun siitä, että vastuualueen resurssit kohdennetaan siten, että vastuualue pystyy hoitamaan sille kuuluvat tehtävät lain ja strategisten tavoitteiden mukaisesti. Tehtävään kuuluisi myös vastuu vastuualueen toiminnan kehittamisestä. Vastuualueen yksikköä johtaisi yksikön-

päällikkö. Kyse olisi eri yksikönpäällikkyydestä kuin mitä on rikosseuraamuskeskukseen kuuluvan yhdyskuntaseuraamustoimiston, vankilan tai rikosseuraamuskeskuksen muun yksikön yksikönpäällikkyyys.

Ehdotetun 5 §:n 3 momentin mukaan rikosseuraamuskeskusta johtaisi rikosseuraamuskeskuksen johtaja. Rikosseuraamuskeskuksen johtajan tehtävä olisi uusi. Osittain se vastaisi voimassa olevan lain ja organisaation mukaista rikosseuraamusalueen aluejohtajan tehtävää, osittain myös keskushallintoyksikön kehittämistehtäviä. Rikosseuraamuskeskuksen johtaja vastaisi keskuksen tehtäviksi säädettyjen ja Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksellä määrättyjen yhdyskuntaseuraamusten ja vankeusrangaistusten täytäntöönpanosta sekä tutkintavankeuden toimeenpanosta. Lisäksi hän johtaisi ja kehittäisi keskuksen toimintaa sekä vastaisi keskuksen toiminnan lainmukaisuudesta, yhdenmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta. Ehdotetun 3 momentin jälkimmäisen virkkeen mukaan rikosseuraamuskeskuksen yksiköitä eli yhdyskuntaseuraamustoimistoa, vankilaa ja rikosseuraamuskeskuksen muuta yksikköä johtaisi yksikönpäällikkö. Ehdotetussa uudistuksessa luovuttaisiin johtajanimikkeen käytöstä yhdyskuntaseuraamustoimistoja ja vankiloita johdettaessa. Rikosseuraamuskeskukseen kuuluvilla kahdella tai useammalla yksiköllä voisi olla myös yhteinen yksikönpäällikkö. Tällaista voitaisiin käyttää pienehköjen yksiköiden johtamisratkaisuna.

Pääjohtajan, vastuualueen johtajan, rikosseuraamuskeskuksen johtajan, vastuualueen yksikönpäällikön ja rikosseuraamuskeskuksen yksikönpäällikön tehtävistä määrättäisiin Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä.

6 §. Asioiden ratkaiseminen. Ehdotetussa 6 §:n 1 momentissa säädettäisiin ensinnäkin pääjohtajan ratkaisutoimivallasta siten, että hän ratkaisisi koko Rikosseuraamuslaitosta koskevat asiat, jollei niitä ole säädetty taikka Rikosseuraamuslaitoksen tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi. Voimassa olevan lainsäädännön nojalla pääjohtajalle kuuluu vain vähän esimerkiksi yksittäistä vankia koskevaa päätöksentekotoimivaltaa. Ehdotukseen sisältyvissä seuraamuksen täytäntöönpanoa koskevissa päätöksentekotoimivaltasäännösten muutosesityksissä ehdotetaan, ettei pääjohtajalla olisi muuta yksittäistä rikoksesta epäiltyä ja tuomittua koskevaa päätöksentekotoimivaltaa kuin vastuualueen johtajan päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen ratkaisutoimivalta.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin vastuualueen johtajalle, rikosseuraamuskeskuksen johtajalle ja rikosseuraamuskeskuksen yksikönpäällikölle samankaltainen toimintayksikköään koskeva ratkaisutoimivalta kuin mitä pääjohtajalla olisi koko Rikosseuraamuslaitosta koskien. Erityisesti rikosseuraamuskeskuksen johtajilla ja yksikönpäälliköillä on paljon yksittäistä tutkintavankia, tuomittua ja vankia koskevaa, laissa eli yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettua laissa, vankeuslaissa, tutkintavankeuslaissa ja muussa seuraamusten täytäntöönpanoa koskevassa lainsäädännössä säädettyä ratkaisutoimivaltaa.

Ehdotetun 6 §:n 2 momentissa säädettäisiin pääjohtajan yksittäistapauksellisesta mahdollisuudesta pidättää itselleen päätösvalta asiassa, jonka ratkaiseminen on muualla kuin laissa uskottu laitoksen muulle virkamiehelle. Lisäksi vastuualueen johtaja sekä rikosseuraamuskeskuksen johtaja ja yksikönpäällikkö voisivat yksittäistapauksessa pidättää itselleen päätösvalan asiassa, jonka ratkaiseminen on muualla kuin laissa uskottu alaiselle virkamiehelle. Vastuualueen yksikönpäällikölle tällaisen ratkaisutoimivallan pidättämissäännöstä ei olisi tarpeen säätää, koska tarvittaessa pidättämistoimivaltaa voisi käyttää vastuualueen johtaja.

7 §. Hallintokantelun ratkaiseminen. Hallintokantelulla tarkoitetaan ylemmälle tai valvovalle viranomaiselle tehtyä ilmoitusta siitä, että kantelun kohteena olevan viranomaisen tai virkamie-

hen toiminta on virheellistä tai lainvastaista. Kantelu voi kohdistua myös viranomaisen tai virkamiehen toimimattomuuteen tai virkatehtävien laiminlyömiseen. Ehdotetussa 7 §:ssä säädetäisiin, että Rikosseuraamuslaitokselle tehdyn laitosta tai sen virkamiehen toimintaa koskevan hallintokantelun ratkaisisi kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty kyseisen vastuualueen virkamies. Vastuualueen johtajan toimista tehdyn kantelun ratkaisisi pääjohtaja. Pääjohtajan toimista tehdyn kantelun ratkaisisi oikeusministeriö. Ehdotettu säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lain 9 §:ää. Siihen tehtäisiin kuitenkin kaksi toimivallan siirtoa organisaatiossa alaspäin: Rikosseuraamuslaitoksen laitoksen tai virkamiehen toimintaa koskevaa kantelua ei enää ratkaisisi pääjohtaja eikä pääjohtajan sijaisen toimista tehtyä kantelua enää ratkaisisi oikeusministeriö. Kuitenkin, jos kannellaan pääjohtajan sijaisen nimenomaan pääjohtajana tekemistä toimista, kantelun ratkaisee oikeusministeriö. Todetut muutokset olisivat johdonmukaisessa suhteessa uudistuksessa muutoin ehdotettujen toimivallan siirtojen kanssa. Säännös ei vaikuttaisi oikeuteen tehdä kantelu ylimmille laillisuusvalvojille eikä sellaisen kantelun ratkaisemiseen.

3 luku Erinäiset säännökset

8 §. Rikosseuraamuslaitosta koskevien vahingonkorvausasioiden käsittely. Ehdotetun 8 §:n mukaan Rikosseuraamuslaitosta koskevien vahingonkorvausasioiden käsittelystä säädettäisiin valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetussa laissa. Kyseisen lain soveltamisalaan kuuluvassa vahingonkorvausasiassa toimivaltainen viranomainen on Valtiokonttori. Sen tulee ennen vahingonkorvausasian ratkaisua varata sille viranomaiselle, jonka toimialalla vahinko on aiheutettu, tilaisuus tulla kuulluksi, jollei kuuleminen ole ilmeisen tarpeetonta. Rikosseuraamuslaitoksen edustamisesta viranomaisissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

9 §. Vankien työtoiminnan ja laitosten myynnin suoritteiden maksullisuus. Ehdotetussa 9 §:ssä säädettäisiin vankien työtoiminnan suoritteiden olevan maksullisia. Lähtökohtaisesti hinnoittelusta päätettäisiin valtion maksuperustelain 7 §:n mukaisesti liiketaloudellisin perustein, mutta vankityön erityisluonteen vuoksi hintoja voitaisiin alentaa siten, että ne vastaavat käypää hintatasoa. Vastaavasti laitosten myymälöissä myytävistä tuotteista perittäisiin käypää hintatasoa vastaava hinta, mutta edellä todetusta syystä hintoja voitaisiin alentaa siten, että ne kattavat vähintään tuotteen hankintakustannukset. Maksuperustelain 7 §:n mukaiset liiketaloudelliset hinnoitteluperusteet eivät sovellu vankien työtoiminnan ja laitosten myynnin hinnoitteluun, koska työtoimintaa ja laitosten myyntiä ei järjestetä liiketaloudellisen voiton tuottamiseksi. Koska nämä säännökset poikkeavat valtion maksuperustelain mukaisista toiminnan hinnoitteluperusteista, poikkeussäännöksestä on säädettävä laissa. Ehdotetun 9 §:n 3 momentin mukaan vankila päättäisi suoritteiden hinnoittelusta. Maksujen perinnässä noudatettaisiin, mitä yksityisoikeudellisten saatavien perinnästä säädetään. Suoritteita koskevat maksuriidat käsitellään riita-asiana käräjäoikeudessa. Voimassa olevan lain 10 §:n mukaan hinnoittelusta päättää vankila. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

10 §. Ulkoiset tunnuks. Ehdotetussa 10 §:n 1 momentissa säädettäisiin valtuus säätää oikeusministeriön asetuksella Rikosseuraamuslaitoksen tunnusluvasta, virkapuvusta ja suoja- ja erityisvaatetuksesta ja niiden sen käytöstä sekä virkamerkistä. Pykälän 2 momentin mukaan edellytettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen virkatehtävää suorittaessaan pitävän mukanaan virkamerkkiä ja tarvittaessa pyynnöstä esittävän sen, kun esittäminen virkatehtävää vaarantamatta on mahdollista. Tarkemmat säännökset virkamerkin käytöstä annettaisiin oikeusministeriön asetuksella. Koska Rikosseuraamuslaitoksen tunnuskuva, virkapuku ja virkamerkki ilmaisevat oikeutta käyttää merkittävää julkista valtaa, niitä koskevat perussäännökset olisivat laissa. Oikeusministeriö on antanut asetuksen Rikosseuraamuslaitoksen tunnusluvasta ja virkamerkistä (576/2010) sekä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten virkapuvusta sekä suoja- ja erityisvaatetuksesta (1126/2016). Edellä todettujen oikeusministeriön asetuksella annettavien

säännösten lisäksi Rikosseuraamuslaitos voisi antaa tarkempia määräyksiä virkapuvun ja suojavaatetuksen käyttövelvollisuudesta, siitä poikkeamisesta ja käytöstä rikosseuraamusalan tukintoon johtavassa koulutuksessa, hankinnasta, lainaamisesta sekä käytöstä poistettavien virkapukujen ja suojavaatetuksen hävittämisestä. Ehdotettu 10 § vastaisi voimassa olevan lain 11 §:ää.

11 §. Tarkemmat säännökset. Ehdotettu 11 § koskisi valtioneuvoston asetuksella säädettäviä asioita. Perussäännökset Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta, vastuualueista, rikosseuraamuskeskuksista ja niiden tehtävistä sekä johtamisesta ja asioiden ratkaisemisesta olisivat lain tasolla. Lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin mukaan vastuualueista ja niiden tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentissa olisi asetuksen antovaltuussäännös, joka koskisi tarkemmin säätämistä rikosseuraamuskeskuksista sekä niiden toimialueista. Näiden asetuksen antovaltuussäännösten lisäksi ehdotetun lain 11 §:ssä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksen antamismahdollisuudesta, joka koskisi asioiden käsittelemistä ja ratkaisemista, edustamista tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa, henkilöstöä, virkamiesten erityisiä kelpoisuusvaatimuksia ja kielitaitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia, nimitystä virkaan tai virkasuhteeseen, virkavapauden myöntämistä, tehtävien järjestämistä toimintayksiköiden välillä sekä henkilökorttia.

Virkamiesten nimitystoimivalta ehdotetaan säilytettävän organisaatiouudistus huomioon ottaen periaatteiltaan voimassa olevan järjestelmän mukaisena. Nimitystoimivallasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvosto nimittäisi pääjohtajan. Pääjohtaja nimittäisi vastuualueen johtajat ja rikosseuraamuskeskuksen johtajat. Vastuualueen johtaja nimittäisi vastuualueensa virkamiehet sekä ottaisi työsopimussuhteisen henkilöstön, lukuun ottamatta rikosseuraamuskeskusten henkilöstöä. Rikosseuraamuskeskuksen johtaja nimittäisi rikosseuraamuskeskuksen yksikönpäälliköt. Rikosseuraamuskeskuksen yksikönpäällikkö puolestaan nimittäisi yksikkönsä virkamiehet sekä ottaisi työsopimussuhteisen henkilöstön. Enintään vuoden pituiseen määräaikaan virkasuhteeseen nimittäisi se viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu virkavapauden myöntäminen. Nimityksestä yli yhden vuoden määräajaksi virkasuhteeseen nimittäisi se viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu nimittää virkamies kyseiseen virkaan.

12 §. Rikosseuraamuslaitoksen ja rikosseuraamuskeskuksen työjärjestys. Rikosseuraamuslaitoksella olisi ensinnäkin pääjohtajan vahvistama, koko Rikosseuraamuslaitosta koskeva työjärjestys, jolla määrätään työskentelyn järjestämisestä Rikosseuraamuslaitoksessa. Ehdotetun 12 §:n 1 momentin mukaan tällä työjärjestyksellä annettaisiin lakia ja valtioneuvoston asetusta täydentävät määräykset muun muassa vastuualueiden ja rikosseuraamuskeskusten sekä niiden yksiköiden sisäisestä organisoinnista, tehtävistä ja niiden järjestämisestä, työnjaosta, johtamisesta, asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta sekä virkamiesten tehtävistä siltä osin kuin näistä asioista ei määrättäisi tarkemmin rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä. Ehdotetun säännöksen perusteella myös pääjohtajan, vastuualueen johtajan, vastuualueen yksikönpäällikön, rikosseuraamuskeskuksen johtajan ja rikosseuraamuskeskuksen yksikönpäällikön tehtävistä määrättäisiin Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä määrättävät pääjohtajan tehtävät liittyisivät koko Rikosseuraamuslaitoksen johtamiseen. Vastuualueen johtajan tehtävänä olisi vastata vastuualueen voimavaroista, toiminnasta ja niiden kehittämisestä. Rikosseuraamuskeskuksen johtajan tehtävät liittyisivät hänen vastuuseensa vastata keskuksen tehtäviksi säädettyjen ja työjärjestyksellä määrättyjen vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta sekä tutkintavankeuden toimeenpanosta, johtaa ja kehittää keskuksen toimintaa sekä vastata keskuksen toiminnan lainmukaisuudesta, tuloksellisuudesta ja yhdenmukaisuudesta. Yksikönpäällikön tehtävät koskisivat hänen velvollisuuttaan johtaa ja kehittää yksikön toimintaa, vastata sen toiminnan lainmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta sekä seurata ja valvoa toiminnan yhdenmukaisuutta.

Ehdotetun 12 §:n 2 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitoksessa olisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan vahvistama rikosseuraamuskeskuksen työjärjestys, jolla annettaisiin lakia ja valtioneuvoston asetusta täydentävät määräykset rikosseuraamuskeskuksen ja sen yksiköiden sisäisistä tehtävistä ja niiden järjestämisestä; virkamiesten tehtävistä, toimivallan jaosta ja sijaisista; asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta sekä muista rikosseuraamuskeskuksen sisäiseen hallintoon kuuluvista, toiminnan järjestämiseksi tarpeellisista asioista. Rikosseuraamuskeskuksen johtaja tekisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalle esityksen työjärjestykseksi.

4 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

13 §. Voimaantulo. Laki tulisi voimaan Rikosseuraamuslaitoksen uuden organisaation käyttöönottovaiheessa, vuoden 2022 alusta lukien. Lailla kumottaisiin Rikosseuraamuslaitoksesta annettu laki 953/2009 siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

14 §. Viittaussäännös. Muualla lainsäädännössä, kuten valtion virkaehtosopimusasetuksessa (1203/1987), on viittauksia Rikosseuraamuslaitoksen nyt uudistuksen kohteena oleviin keskushallintoyksikköön, rikosseuraamusalueeseen ja arviointikeskukseen sekä keskushallintoyksikön johtajiin, aluejohtajaan, arviointikeskuksen johtajaan, täytäntöönpanoyksikön johtajaan, Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen johtajaan, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajaan ja vankilan johtajaan. Ehdotetun 14 §:n 1 momentin mukaan näitä säännöksiä sovellettaisiin tämän lain tultua voimaan Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueeseen, vastuualueen yksikköön ja rikosseuraamuskeskukseen sekä vastuualueen johtajaan, rikosseuraamuskeskuksen johtajaan ja yksikönpäällikköön. Lisäksi 14 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan kumottuun lakiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan tämän lain vastaavaa säännöstä.

15 §. Tehtäviä koskevat siirtymäsäännökset. Ehdotetun 15 §:n pykälän mukaan Rikosseuraamuslaitosta koskevan uuden lain tullessa voimaan Rikosseuraamuslaitoksen eri toimintayksiköissä vireillä olevat asiat sekä niiden tekemät sopimukset ja sitoumukset sekä näistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät vastaaville uuden lain mukaisille toimintayksiköille. Kyse olisi esimerkiksi nykyisin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikössä, rikosseuraamusalueilla, arviointikeskuksissa ja täytäntöönpanoyksikössä vireillä olevista asioista sekä niiden tekemistä sopimuksista ja sitoumuksista. Ne siirtyisivät Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueille ja rikosseuraamuskeskuksiin niiden keskinäisen tehtävänjaon mukaisesti. Myös Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksella on tehtäviä, sopimuksia ja sitoumuksia, jotka siirtyisivät uuden organisaation mukaisesti hoidettaviksi ja vastattaviksi. Toimintayksiköiden välisestä tehtävänjaosta säädettäisiin laissa ja valtioneuvoston asetuksessa sekä määrättäisiin Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä.

16 §. Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset. Ehdotetun 16 §:n 1 momentin mukaan henkilöstön asemasta säädettäisiin valtion virkamieslain 2 luvussa. Henkilöstön aseman kannalta keskeistä on, että ehdotettu uudistus toteutettaisiin olemassa olevan viraston sisäisesti. Virastoa ei siis olla lakkauttamassa, ei olla perustamassa uutta virastoa eikä tehtäviä olla siirtämässä virastosta toiseen. Henkilöstön asemaa koskevilla järjestelyillä noudatettaisiin valtion virkamieslain 2 luvun ja valtion virkamiesasetuksen (971/1994) 2–6 §:n säännöksiä. Virka- ja tehtäväjärjestelyissä sovelletaan myös virantäytössä noudatettavista periaatteista annetun valtiovarainministeriön ohjeen (VM/2643/00.00.00/2018) 3 lukua. Rikosseuraamuslaitoksessa virat ovat Rikosseuraamuslaitoksen yhteisiä.

Valtion virkamieslain 4 §:n mukaan virkoja voidaan perustaa palkkauksiin käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa. Virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta säädetään

valtioneuvoston asetuksella. Virkamieslain 5 §:n 1 momentin mukaan virka voidaan siirtää samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu. Jos virka ei ole avoinna, virka voidaan siirtää vain virkamiehen suostumuksella. Pykälän 3 momentissa säädetään muun muassa, että muu kuin valtion talousarviossa eriteltävä virka siirretään saman viraston muuhun yksikköön viraston päätöksellä, jollei asetuksella toisin säädetä. Virkamiesasetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan muun kuin valtion talousarviossa eriteltävän viran perustamisesta ja lakkauttamisesta ja viran muuttamisesta samoin kuin viran siirtämisestä samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu, päättää asianomainen virasto. Virkamiesasetuksen 4 §:ssä säädetään, että viran nimeä ei saa muuttaa siten, että virkaan nimitetty virkamies ei täytä nimeltään muutettuun virkaan säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia. Virkamiesasetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan perustettaessa virka on määrättävä viran nimi ja peruste, jonka mukaan viran palkkaus määräytyy.

Valtiovarainministeriön virantäytössä noudatettavista periaatteista antaman ohjeen 3 luvun viran muuttamista koskevassa 3.1.-kohdassa todetaan muun muassa, että nimitysmenettelyä käytämättä toteutettavat virkanimikkeen muutokset perustuvat yleensä tosiasiallisesti tapahtuneeseen viran tehtävien muuttumiseen. Tilanteissa, joissa on kysymys viran organisatorisen aseman nostamisesta tai viran muuttumisesta olennaisesti toiseksi, muutosta ei kuitenkaan voida toteuttaa virkaa muuttamalla, vaan on perustettava virka, joka täytetään tavanomaista nimittämismenettelyä käyttäen. Erilaisissa organisaatiomuutostilanteissa viran nimen ja tehtävien muutokset mahdollistavat henkilöstön siirtämisen joustavasti toisiin tehtäviin. Ohjeen tehtävään määräämistä koskevan 3.2.-kohdan mukaan tehtävään määräämisessä on kyse työnantajan direktio-oikeuteen kuuluvasta, normaalista töiden organisoinnista ja tehtävien järjestelystä. Tehtävään määräämistä rajoittavat vain virkamiehen virkanimike ja kyseistä virkaa koskevat säännökset sekä käytännössä virkamiehen osaaminen. Virkamiehen tehtäviä ei voida tehtävämääräyksellä muuttaa kuitenkaan siten, että kyseessä olisi asiallisesti viran olennainen muuttaminen. Työnantaja voi direktio-oikeutensa rajoissa määrätä, onko tehtävään määräys voimassa määrääjän vai toistaiseksi. Virkaan vaadittavia kelpoisuusvaatimuksia ei voi kiertää tehtävään määräyksellä. Menettelyssä noudatetaan avoimuutta, hyvää hallintoa ja soveltuvien osin virantäyttömenettelyn periaatteita. Tämä voi toteutua ainakin siten, että tehtävään halukkaat virkamiehet voivat ilmoittautua asianomaisiin tehtäviin ja ilmoittautuneiden ansioita vertaillaan tasapuolisesti ja objektiivisesti.

Viran tai virkojen muuttamisessa on huomioitava valtion virkamieslain sille asettamat rajat ja se, että kaikkia muutoksia ei voida tehdä viraston yksipuolisella päätöksellä ja ilman virkamiehen suostumusta. Muutokset edellyttävät ennen päätöksentekoa lähtökohtaisesti myös valtion yhteistoimintalain 4 luvun mukaisia neuvotteluja. Jos organisaatiomuutoksesta seuraa yksiköiden, tehtävien tai virkojen lakkautuksia, on huomioitava myös, mitä esimerkiksi uudelleensijoittamisesta ja –kouluttamisesta säädetään valtion virkamieslaissa ja neuvotteluvetoitteesta valtion yhteistoimintalain 5 luvussa. Näitä muutostilanteita käsitellään myös valtiovarainministeriön päätöksessä ja ohjeessa muutosturvasta valtionhallinnossa (VN/25890/2020).

Ehdotetussa uudistuksessa Rikosseuraamuslaitoksen virat sijoitettaisiin ja henkilöstö siirtyisi lain voimaantuloajankohdan mukaisten toimipaikkojensa mukaisiin yksiköihin. Määräaikaisia tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi vastaaviin tehtäviin ja toimipaikkoihin määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi. Edellä tarkoitettu virkojen muuttaminen ja siirtäminen toteutettaisiin virkamieslainsäädännön mukaisesti.

Organisaatiouudistus kohdistuisi suoranaissimmin Rikosseuraamuslaitoksen keskeisissä johtotehtävissä toimiviin virkamiehiin. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön johtajan ja tehtäväalueen esimiehen, aluejohtajan, arviointikeskuksen johtajan, täytäntöönpanoyksikön

johtajan, Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen johtajan, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan ja vankilan johtajan virat lakkaisivat ja kyseisiin virkoihin tai virkasuhteisiin nimitetyt virkamiehet siirtyisivät uuden organisaation mukaisiin esimies- tai asiantuntijatehtäviin. Viran nimi voitaisiin samalla muuttaa uusia tehtäviä vastaavaksi. Suurin osa virkamiehistä jatkaisi nykyisissä tehtävissään.

Virkamiesten palkkatason turvaamisesta muutostilanteissa sovelletaan sopimuskaudelle 2020–2022 tehdyn virka- ja työehtosopimuksen allekirjoittamispöytäkirjan 11 §:n ja liitteen 1 määräyksiä.

Ehdotetun 16 §:n 2 momentin mukaan organisaatiouudistuksen toteuttamisen vaiheessa päätökset virkojen muuttamisesta ja henkilöstön sijoittamisesta tekisi ennen lain voimaantuloa pääjohtaja tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty Rikosseuraamuslaitoksen muu virkamies. Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksen määräyksellä kyseisiä päätöksiä voisi tehdä esimerkiksi Rikosseuraamuslaitoksen hallinto- ja tukipalveluiden vastuualueen johtaja ja yksikönpäällikkö sekä rikosseuraamuskeskuksen johtaja.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntamäärä ei uudistuksen yhteydessä nousisi, joten organisaatiouudistuksen toteuttamisen edellyttämää Rikosseuraamuslaitoksen virkaa ensimmäistä kertaa täytettäessä virka voitaisiin täyttää haettavaksi julistamatta, jos siihen nimitetään Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Tarkoitus kuitenkin olisi, että perustettavat Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueiden ja rikosseuraamuskeskusten johtajan virat julistettaisiin haettaviksi. Uudet yksikönpäälliköiden tehtävät ja muut uudet asiantuntijatehtävät voitaisiin täyttää joko sisäisellä hakumenettelyllä taikka tehtäviin ilmoittautumismenettelyllä. Jos esimerkiksi nykyisessä organisaatiossa johtotehtävässä toimiva henkilö ei tulisi nimitetyksi tai sijoitetuksi uudessa organisaatiossa hänen nykyistä virkaansa vastaavaan virkaan tai tehtävään, neuvoteltaisiin hänen kanssaan siirtymisestä uuden organisaation mukaisiin esimies- tai asiantuntijatehtäviin. Hänen nimikkeensä voitaisiin samalla muuttaa uutta tehtävää vastaavaksi nimikkeeksi.

7.2 Laki vankeuslain muuttamisesta

1 luku Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta

4 §. *Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio.* Pykälää muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiota koskevat säännökset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta säädetään Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa (xx/2020).

8 §. *Toimivallan määräytyminen Rikosseuraamuslaitoksessa.* Rikosseuraamusalueiden poistuessa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen myötä pykälää muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin vankeuslaissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttävien rikosseuraamusalueen virkamiesten sijaan päätösvaltaa käyttävistä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehistä. Pykälään tehtäisiin vastaavasti organisaatiouudistuksen mukaiset virkanimikemuutokset, Rikosseuraamuskeskuksen johtajalle säädettäisiin toimivalta ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu pykälän 1 momentin 5-10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle sekä muutettaisiin pykälän 1 momentin numerointia.

9 §. *Toimivalta virka-ajan ulkopuolella.* Rikosseuraamusalueiden poistuessa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen yhteydessä pykälää muutettaisiin siten, että siinä määriteltäisiin rikosseuraamusalueen virkamiesten sijaan ne Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet, joilla on toimivalta tehdä pykälässä lähemmin määritellyt päätökset virka-ajan ulkopuolella. Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin myös vankilan yksikönpäälliköksi. Päivystävänä virkamie-

henä saisi toimia vankilan yksikönpäällikkö. Voimassa olevassa lain mukaan päivystävänä virkamiehenä saa toimia aluejohtaja, arviointikeskuksen johtaja, vankilan johtaja, vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies sekä vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies. Vakiintuneesti päivystävinä virkamiehinä toimivat kuitenkin ainoastaan vankilan johtajat. Säännös muutettaisiin siten vastaamaan käytäntöä. Laajempi sääntely on osoittautunut tarpeettomaksi.

10 §. *Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan ratkaistavat asiat.* Pykälää ja sen otsikkoa muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen johdosta. Pykälässä säädetään keskushallintoyksikön pidätystoimivallasta yksittäistapauksessa turvallisuusperustein. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön työjärjestyksen mukaan asiasta päättää seuraamusten vaikuttavuus yksikön päällikkö. Esityksen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja ratkaisisi pykälässä lähemmin säädetty asiakokonaisuudet.

2 luku Täytäntöönpanon aloittaminen

10 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeiden muutokset. Pykälästä poistettaisiin myös tarpeettomana sääntely sijaisen päätöstoimivallasta. Päätöstoimivalta sijaisella on sijaisuutta koskevan määräyksen nojalla.

Pykälää muutettaisiin myös siten, että muun täytäntöönpanoyksikön virkamiehen toimivalta päättää tuomitun etsintäkuuluttamisesta ja sen peruuttamisesta perustuisi esimiehen määräyksen sijasta Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksen määräykseen.

12 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

3 luku Rangaistusajan laskeminen

8 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuva täytäntöönpanojohtajan virkanimikkeen muuttaminen täytäntöönpanoyksikön yksikönpäälliköksi.

9 §. Tarkemmat määräykset. Pykälässä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

4 luku Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

7 §. Suunnitelman laatimismenettely. Arviointikeskusten lakatessa organisaatiomuutoksen myötä, pykälässä säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen laatimasta rangaistusajan suunnitelmasta arviointikeskuksessa tai muussa täytäntöönpanotoimien aloittamisesta vastaavassa yksikössä laatimisen sijaan.

11 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeiden muutokset. Säännökset sijaisen päätöstoimivallasta kumottaisiin tarpeettomana. Päätöstoimivalta sijaisella on sijaisuutta koskevan määräyksen nojalla. Päätöstoimivalta voitaisiin antaa asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikön ohella Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätyle muulle asiakasarvioinnin yksikön virkamiehelle. Päätöksenteko keskitettäisiin näin ollen asiakasarvioinnin yksikköön toiminnan yhdenmukaisuuden

varmistamiseksi. Pykälään jäisi voimassa olevaa lakia vastaavasti mahdollisuus määrätä päätöstoimivalta työjärjestysmääräyksiin myös yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikölle. Rangaistusajan suunnitelmaa ja vangin sijoittamista vankilaan koskevat päätökset tehtäisiin kuitenkin pääsääntöisesti asiakasarvioinnin yksikössä. Matkakustannusten korvaamista koskevat päätöstoimivaltasäännökset vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Voimassa olevan säännöksen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää niistä avolaitoksista ja avolaitososastoista, joissa vankeja valvotaan teknisesti 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla välineillä. Asiasta päättää pääjohtaja. Organisaatiouudistuksen myötä Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ei ratkaisisi eräitä muutoksenhakua ja hallintokantelua koskevia poikkeuksia lukuun ottamatta yksittäistä vankia koskevaa asiaa. Pykälää muutettaisiin siten, että päätöstoimivalta olisi Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla.

12 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen asetuksenantovalta arviointikeskusten tehtävistä säätämiseksi kumottaisiin ja määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

5 luku **Sijoittaminen vankilassa**

9 §. Päätösvalta. Voimassa olevan pykälän mukaan varmuusosaston päiväjärjestyksen vahvistaa aluejohtaja. Säännöstä muutettaisiin siten, että varmuusosaston päiväjärjestyksen vahvistaisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja aluejohtajan viran lakatessa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen yhteydessä. Voimassa olevan lain mukaan vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Asiasta päättää pääjohtaja. Organisaatiouudistuksen myötä Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ei ratkaisisi eräin muutoksenhakua ja hallintokantelua koskevin poikkeuksin mitään yksittäistä vankia koskevaa asiaa. Pykälää muutettaisiin siten, että varmuusosastolle sijoittamisesta päättäisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja. Pykälään tehtäisiin myös muut Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeitä ja työjärjestyksestä koskevat muutokset.

6 luku **Siirtäminen vankilasta toiseen**

2 §. Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan. Pykälää muutettaisiin siten, että arviointikeskus muutettaisiin asiakasarvioinnin yksiköksi organisaatiomuutoksen mukaisesti.

6 §. Siirtämisestä päättäminen. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeiden muutokset. Pykälästä poistettaisiin myös tarpeettomana sääntely sijaisen päätöstoimivallasta. Päätöstoimivalta sijaisella on sijaisuutta koskevan määräyksen nojalla. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen myötä rikosseuraamusalueet poistuvat. Näin ollen pykälästä poistettaisiin sääntely siitä, että jos vanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle, siirto edellyttää vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan tai työjärjestyksessä määrätyn arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivan virkamiehen suostumuksen.

Vangin siirtämisestä päättäisi asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö. Rikosseuraamusalueiden ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön poistuessa uuden organisaation myötä kumottaisiin säännös siitä, että Rikosseuraamusalueiden käyttöasteen tasoittamiseksi tapahtuvasta vangin siirtämisestä voi päättää myös Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Voimassa olevan lain mukaan vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Asiasta päättää pääjohtaja. Lain 5 luvun 9 pykälää muutettaisiin siten, että varmuusosastolle sijoittamisesta päättäisi uudessa organisaatiossa operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja. Varmuusosastolle sijoittamista koskevan päätöksen lisäksi tullee tehdä myös tarvittaessa vankilasta toiseen siirtämistä koskeva päätös. Asiantilan selkeyttämiseksi ja päätöstoimivallan yhtenäistämiseksi esitetään pykälään lisättäväksi uusi momentti päätöstoimivallasta vangin siirtämisestä varmuusosastolle. Molemmista päättäisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja.

7 §. Tarkemmat säännökset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

7 luku **Perushuolto ja asuminen**

7 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat nimikkeiden muutokset. Voimassa olevan lain mukaan vangin omien vaatteiden käytön rajoittamisesta luvun 2 §:n 2 momentin perusteella päättää aluejohtaja. Aluejohtajan viran laka- tessa organisaatiouudistuksen myötä asiasta päättäisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja. Voimassa olevan säännöksen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää tupakoinnin kieltämisestä vankilassa. Asiasta päättää pääjohtaja. Organisaatiouudistuksen myötä Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ei ratkaisisi eräin muutoksenhakua ja hallinto- kantelua koskein poikkeuksin mitään yksittäistä vankia koskevaa asiaa. Pykälää muutettaisiin siten, että päätöstoimivalta olisi uudessa organisaatiossa Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla.

8 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

8 luku **Toimintaan osallistuminen**

14 §. Päätösvalta. Voimassa olevan lain mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettua yhdistelmärangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön työjärjestyksen mukaan päätöstoimivalta on turvallisuusjohtajalla. Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla olisi päätöstoimivalta edellä mainittujen seikkojen osalta. Pykälään tehtäisiin myös Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeiden muutokset. Toiminnoista vastaavan virkamiehen taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivan virkamiehen toimivalta päättää pykälässä lähemmin säädettyistä asioista voisi perustua esimiesmääräyksen sijaan työjärjestyksen määräykseen.

15 §. Tarkemmat säännökset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

9 luku **Vangin omaisuus ja tulot**

1 §. Omaisuuden hallussapito. Vankeinhoitoviranomainen toimivaltaisena viranomaisena muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa ja esityksen mukaista viranomaisnimikettä Rikosseuraamuslaitos.

9 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeiden muutokset. Voimassa olevan lain mukaan luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu vankilan ulkopuolelta tulevan rahan tai muiden maksuvälineiden käytön rajoittamisesta suljetussa vankilassa päättää aluejohtaja. Aluejohtajan viran lakatessa organisaatiouudistuksen myötä asiasta päättäisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja. Turvallisuudesta vastaavan virkamiehen päätöstoimivalta rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille perustuisi esimiesmääräyksen sijaan työjärjestyksen määräykseen. Vastaavasti toiminnoista vastaavan virkamiehen taikka ohjauksen tai valvonnan esimies-tehtävissä toimivan virkamiehen päätöstoimivalta käyttörahan, toimintarahan, palkan ja työmatkakustannusten maksamisesta, toimintarahan suorittamatta jättämisestä ja toimintarahan ja palkan muuttamisesta perustuisi esimiesmääräyksen sijaan työjärjestyksen määräykseen.

10 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

10 luku **Sosiaali- ja terveydenhuolto**

10 §. Päätösvalta. Pykälästä poistettaisiin tarpeettomana sääntely siitä, että vangin lääkityksestä, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri ja että hammashuollosta päättää hammaslääkäri. Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain (1635/2015) 2 §:n mukaisesti Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on järjestää vankien ja tutkintavankien terveyden- ja sairaanhoito. Lääkkeiden hallussapidosta päättämistä koskevaa kohtaa ei sen sijaan kumottaisi, koska ilman erillistä säännöstä ei ole selvää, että lääkkeiden hallussapitoa vankilassa koskeva päätös on lääkärin toimivaltaan kuuluva päätös.

Voimassa olevan lain mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää vankilan esityksestä Vankiterveydenhuollon yksikön johtajana toimivaa lääkäriä kuultuaan luvun 3 §:ssä tarkoitettu vankilasta vapauttamisesta hoitoa varten. Asiasta päättää pääjohtaja. Organisaatiouudistuksen myötä Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ei ratkaisisi eräin muutoksenhakua ja hallintokantelua koskevin poikkeuksin mitään yksittäistä vankia koskevaa asiasta. Pykälää muutettaisiin siten, että päätöstoimivalta olisi uudessa organisaatiossa Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla.

11 luku **Vapaa-aika**

8 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin vankilan johtajan virkanimikkeen muuttaminen vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi. Toiminnoista tai turvallisuudesta vastaavan virkamiehen toimivalta myöntää lupa vapaa-ajan toimintaan ja kokoontumiseen perustuisi esimiesmääräyksen sijaan työjärjestyksen määräykseen.

9 §. Tarkemmat määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

12 luku **Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä**

11 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin vankilan johtajan virkanimikkeeseen muuttaminen vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi sekä täsmennettäisiin, että kirieen ja muun postilähettyksen tarkastamisesta ja avaamisesta päättää rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

12 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

13 luku **Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**

17 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin vankilan johtajan virkanimikkeeseen muuttaminen vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

19 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

14 luku **Poistumislupa**

11 §. Päätösvalta. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää poistumisluvasta ja poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta, jos lupaa hakee elinkautista rangaistusta tai yhdistelmärangaistusta suorittava vanki luvun 2–5 §:n perusteella tai lupaa haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen. Asiasta päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön työjärjestyksen perusteella turvallisuusjohtaja. Esityksen mukaan asiasta päättäisi Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja. Päätöstoimivaltaan kuuluu myös toimivalta siirtää päätöstoimivalta vankilan yksikönpäällikölle.

Pykälään tehtäisiin myös vankilan johtajan virkanimikkeeseen muuttaminen vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi. Turvallisuudesta tai toiminnoista vastaavan virkamiehen toimivalta päättää poistumisluvasta, sen peruuttamisesta, poistumisluvan aikaistamisesta ja poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta perustuisi esimiesmääräyksen sijaan työjärjestyksen määräykseen.

12 §. Tarkemmat säännökset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

15 luku **Vankilan järjestys ja kurinpito**

10 §. Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano. Pykälästä esitetään kumottavaksi säännös siitä, että jos vanki siirretään järjestyksessä rikkomuksen vuoksi avolaitoksesta suljettuun vankilaan, järjestyksessä rikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitorangaistus määrätä myös arviointikeskuksessa. Arviointikeskukset poistuvat Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen yhteydessä eikä siirtämistä arviointikeskukseen ole myöskään pidetty tarpeellisena.

16 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeiden muutokset. Voimassa olevan lain mukaan järjestyssäännön vahvistaa aluejohtaja. Aluejohtajan viran lakatessa organisaatiouudistuksen myötä asiasta päättäisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja.

Pykälään tehtäisiin myös vankilan johtajan virkanimikkeen muuttaminen vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

18 §. Tarkemmat säännökset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

16 luku **Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen**

9 §. Menettely ja päätösten kirjaaminen. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuva Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön muutos Rikosseuraamuslaitokseksi.

10 §. Päätösvalta. Voimassa olevan lain mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus yksittäistapauksessa päättää erityistarkastuksen toimittamisesta. Asiasta päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön työjärjestyksen mukaan turvallisuusjohtaja. Turvallisuusjohtajan viran lakatessa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen myötä säännöstä esitetään muutettavaksi siten, että yksittäistapauksessa operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla tai työjärjestyksessä määrätyllä operatiivisen toiminnan vastuualueen virkamiehellä olisi oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Pykälään tehtäisiin myös vankilan johtajan virkanimikkeen muuttaminen vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi. Turvallisuudesta vastaavan virkamiehen toimivalta päättää erityistarkastuksesta perustuisi esimiesmääräyksen sijasta työjärjestyksen määräykseen.

17 luku **Muun henkilön tarkastaminen**

8 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin vankilan johtajan virkanimikkeen muuttaminen vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

18 luku **Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**

8 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin vankilan johtajan virkanimikkeen muuttaminen vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

9 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

19 luku **Ilmoitukset ja tiedon antaminen**

8 §. Tietojen antaminen mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle. Vankeinhoitoviranomaisen toimivaltaisena viranomaisena muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa ja esityksen mukaista viranomaisnimikettä Rikosseuraamuslaitos.

11 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeiden muutokset.

Pykälään lisättäisiin säännös, mikä mahdollistaisi sen, että luvun 1 §:n mukaisten ilmoitusten ja tietojen antamisesta voisi päättää vankilan yksikönpäällikön tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätyn turvallisuudesta tai toiminnoista vastaavan virkamiehen lisäksi myös

operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja tai muu Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty operatiivisen toiminnan vastuualueen virkamies. Lisäys mahdollistaisi ilmoituksen ja tietojen antamisen poliisille ja muille viranomaisille tarvittaessa keskitetysti operatiivisen toiminnan vastuualueen toimesta.

20 luku **Muutoksenhaku**

3 §. *Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely.* Voimassa olevan lain mukaan aluejohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen muiden kuin luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun rangaistusaikaa koskevan päätöksen osalta, jolloin oikaisuvaatimuksen ratkaisee täytäntöönpanojohtaja. Aluejohtajan virka lakkaisi organisaatiouudistuksen yhteydessä ja valtakunnallisen täytäntöönpanoyksikön sijaan asiakasprosessien vastuualueelle perustettaisiin muodollisesta täytäntöönpanosta vastaava täytäntöönpanoyksikkö mitä johtaisi täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikkö. Esityksen mukaan kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja ratkaisisi oikaisuvaatimuksen kaikissa 20 luvun 1 §:ssä tarkoitetuissa asioissa. Oikaisuvaatimusten ratkaisemisen keskittäminen on perusteltua organisaatiouudistuksella tavoiteltavan yhdenmukaisuuden vuoksi. Kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen tehtäviin kuuluisi muun muassa säädösohjaus, oikeudellinen ohjaus ja laillisuusvalvonta. Näin ollen myös oikaisuvaatimusten käsittelyn keskittämisen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueelle on perusteltua.

Voimassa olevan lain mukaan, jos kyse on Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön pykälässä säädetyistä päätöksistä taikka täytäntöönpanojohtajan rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä, taikka pidätystoimivallan nojalla tehdystä päätöksestä, siihen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön päätöstoimivallassa voimassa olevan lain mukaan olevien asioiden osalta päätöstoimivaltalta esitetään säädettäväksi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalle. Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ratkaisisi oikaisuvaatimuksen, jos kyse on operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan tekemästä päätöksestä taikka päätöksestä, jonka vastuualueen johtaja on tehnyt 1 luvun 8 tai 10 §:ssä tarkoitetun pidätystoimivaltansa nojalla. Tarkoituksena on, että toisen vastuualueen johtajan päätöksestä ei haeta oikaisua toisen vastuualueen johtajalta, vaan oikaisuvaatimuksen ratkaisee tällöin pääjohtaja. Rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä sekä täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikön pidätystoimivaltansa nojalla tekemästä päätöksestä olisi mahdollista tehdä oikaisuvaatimus kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajalle.

Voimassa olevan lain mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää 10 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta vankilasta vapauttamisesta hoitoa varten. Asiasta päättää pääjohtaja. Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että päätöstoimivaltalta olisi uudessa organisaatiossa Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla. Myös tällaisesta päätöksestä tulee olla muutoksenhakumahdollisuus, kuten muista pykälässä luetelluista päätöksistä. Pykälään tehtäisiin tätä koskeva lisäys.

Säännöstä muutettaisiin myös oikaisuvaatimuksen toimittamista koskevan sääntelyn osalta vastaamaan oikaisuvaatimuksen käsittelystä ja päätöstoimivallasta sekä virkanimikkeistä esitettyä.

4 §. *Valitus hallintotuomioistuimeen.* Voimassa olevan lain mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun aluejohtajan ja täytäntöönpanojohtajan päätökseen sekä luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluejohtajan päätös on tehty. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ja täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen. Pykälää muutettaisiin siten, että ainoastaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla. Muutosta haettaisiin kaikissa

muutoksenhaun alaisissa päätöksissä ensivaiheessa oikaisuvaatimusmenettelyssä joko Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtajalle tai kehittämisen ja ohjauksen vastualueen johtajalle tehtävin oikaisuvaatimuksin. Valitus oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen tehtäisiin Helsingin hallinto-oikeuteen. Kuten oikaisuvaatimusten käsittelyn keskittämällä Rikosseuraamuslaitoksessa, myös valitusten käsittelyn keskittämällä Helsingin hallinto-oikeuteen pyritään yhdenmukaisuuteen organisaatiomuutoksen tavoitteen mukaisesti. Esitys vastaisi yhdistelmä-rangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain 37 §:n sekä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 88 §:n osalta esitettyä.

7 §. *Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon.* Pykälää muutettaisiin oikaisuvaatimuksen päätöstoimivallan osalta esitetyn mukaisesti.

21 luku **Vapauttaminen**

2 §. *Päätösvalta.* Voimassa olevan lain mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä ilman vangin suostumusta. Asiasta päättää pääjohtaja. Esityksessä ehdotetaan, että asiasta päättäisi Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja.

Pykälään tehtäisiin myös vankilan johtajan virkanimikkeen muuttaminen vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi. Pykälästä poistettaisiin myös tarpeettomana sääntely sijaisen päätöstoimivallasta. Päätöstoimivalta sijaisella on sijaisuutta koskevan määräyksen nojalla.

3 §. *Tarkemmat säännökset.* Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

7.3 Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta

1 luku **Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet**

7 §. *Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtajan ratkaistavat asiat.* Pykälään tehtäisiin vastaavat muutokset kuin vankeuslain 1 luvun 10 §:ään.

2 luku **Saapuminen vankilaan**

4 §. *Tulotarkastus.* Vankeinhoitoviranomainen toimivaltaisena viranomaisena muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa ja esityksen mukaista viranomaisnimikettä Rikosseuraamuslaitos.

6 §. *Tarkemmat säännökset.* Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

3 luku **Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen**

6 §. *Tutkintavangin siirtäminen.* Pykälästä esitetään kumottavaksi säännös siitä, että jos tutkintavangin suoritettavaksi tulee vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus, tutkintavangi voidaan siirtää arviointikeskukseen sijoitusvankilan määräämistä varten, koska arviointikeskukset poistuisivat Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen yhteydessä. Tutkintavankeja ei myöskään siirretä arviointikeskukseen sijoitusvankilan määräämistä varten, joten asialla ei ole käytännön merkitystä.

9 §. Pääösvalta. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeiden muutokset. Turvallisuudesta vastaavan virkamiehen toimivalta päättää tutkintavangin vaatetuksesta ja toiminnoista vastaavan virkamiehen toimivalta päättää perusruokavaliosta poikkeamisesta perustuisi esimiesmääräyksen sijaan työjärjestyksen määräykseen.

10 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

4 luku **Toiminta**

4 §. Pääösvalta. Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi. Toiminnoista vastaavan virkamiehen taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivan virkamiehen toimivalta päättää tutkintavangin osallistumisesta toimintaan ja omasta työstä perustuisi esimiesmääräyksen sijaan työjärjestyksen määräykseen.

5 luku **Tutkintavangin omaisuus ja tulot**

1 §. Omaisuuden hallussapito. Vankeinhoitoviranomainen toimivaltaisena viranomaisena muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa ja esityksen mukaista viranomaisnimikettä Rikosseuraamuslaitos.

8 §. Pääösvalta. Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi. Turvallisuudesta vastaavan virkamiehen toimivalta päättää rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille perustuisi esimiesmääräyksen sijaan työjärjestyksen määräykseen. Vastaava muutos tehtäisiin toiminnoista vastaavan virkamiehen taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivan virkamiehen käyttörahan ja toimintarahan maksamisesta päättämisen osalta.

9 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

6 luku **Sosiaali- ja terveydenhuolto**

7 §. Pääösvalta. Pykälästä poistettaisiin tarpeettomana säännös siitä, että tutkintavangin lääkityksestä, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri ja että hammashuollosta päättää hammaslääkäri. Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain (1635/2015) 2 §:n mukaisesti Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on järjestää vankien ja tutkintavankien terveyden- ja sairaanhoito. Lääkkeiden hallussapidosta päättämistä koskevaa kohtaa ei sen sijaan kumottaisi, koska ilman erillistä säännöstä ei ole selvää, että lääkkeiden hallussapitoa vankilassa koskeva päätös on lääkärin toimivaltaan kuuluva päätös. Muutos vastaisi vankeuslain 10 luvun 10 §:ään esitettyä.

Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

7 luku **Vapaa-aika**

6 §. Tarkemmat määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

8 luku **Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä**

9 §. Päätösvalta. Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi sekä täsmennettäisiin, että kirjeen ja muun postilähetymisen tarkastamisesta ja avaamisesta päättää rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

9 luku **Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**

15 §. Päätösvalta. Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

17 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

10 luku **Vankilan järjestys ja kurinpito**

16 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeiden muutokset. Voimassa olevan lain mukaan järjestyssäännön vahvistaa aluejohtaja. Aluejohtajan viran lakatessa esitetyn organisaatiouudistuksen myötä asiasta päättäisi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja.

Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

18 §. Tarkemmat säännökset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

11 luku **Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen**

10 §. Päätösvalta. Voimassa olevan lain mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus yksittäistapauksessa päättää erityistarkastuksen toimittamisesta. Asiasta päättää keskushallintoyksikön työjärjestyksen mukaan turvallisuusjohtaja. Turvallisuusjohtajan viran lakatessa esitetyn Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen myötä säännöstä esitetään muutettavaksi siten, että yksittäistapauksessa operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla tai työjärjestyksessä määrättyllä operatiivisen toiminnan vastuualueen virkamiehellä olisi oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta. Muutos vastaisi vankeuslain 1 luvun 10 §:n osalta estettyä.

Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi. Turvallisuudesta vastaavan virkamiehen ja operatiivisen toiminnan

vastuualueen virkamiehen toimivalta päättää erityistarkastuksesta perustuisi esimiesmääräyksen sijaan työjärjestyksen määräykseen.

12 luku **Muun henkilön tarkastaminen**

8 §. Päätösvalta. Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin esitetyn Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

13 luku **Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**

8 §. Päätösvalta. Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin esitetyn Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

9 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

7.4 Laki valvotusta koevapaudesta annetun lain muuttamisesta

2 luku **Valvotun koevapauden edellytysten selvittäminen ja valvotun koevapauden valmistelu**

13 §. Elinkautisvangin koevapauden valmistelu. Arviointikeskukset poistuvat esitetyn Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen yhteydessä. Näin ollen kumottaisiin säännös siitä, että arviointikeskuksen on viipymättä toimitettava ehdotuksensa rangaistusajan suunnitelmaksi, muut tarpeelliset asiakirjat ja oma lausuntonsa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle. Pykälään tehtäisiin myös muutoinkin esitetystä Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat nimikemuutokset.

15 §. Rangaistusajan suunnitelman vahvistaminen. Voimassa olevan lain mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö vahvistaa elinkautista vankeusrangaistusta suorittavan vangin rangaistusajan suunnitelman. Suunnitelman vahvistaa Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja. Esityksen mukaan asiakasprosessien vastuualueen johtaja vahvistaisi elinkautista vankeusrangaistusta suorittavan rangaistusajan suunnitelman. Vastuualueen tehtävänä on muun muassa asiakasarviointi, joten rangaistusajan suunnitelman vahvistaminen asiakasprosessien vastuualueen johtajan toimesta on perusteltua.

4 luku **Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen tehtävät, apuvalvoja ja päätöksenteko**

32 §. Päätösvalta. Voimassa olevan lain mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää elinkautista vankeutta suorittavan vangin valvottuun koevapauteen sijoittamisesta sekä lain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa, jos lupa koskee poistumista Suomen valtion alueelta. Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja päättää edellä mainituista seikoista. Esityksessä ehdotetaan, että asiasta päättäisi Rikosseuraamuslaitoksen asiakasprosessien vastuualueen johtaja asiakasarvioinnin ja turvallisen täytäntöönpanon varmistamisen kuuluessa vastuualueen tehtäviin. Pykälään tehtäisiin myös esitetystä Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat virkanimikkeitä ja työjärjestystä koskevat muutokset.

5 luku **Erinäiset säännökset**

40 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevan lain mukaan aluejohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen. Aluejohtajan virka lakkaisi Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen myötä. Esityksen mukaan kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja ratkaisisi oikaisuvaatimuksen vankeuslain 20 luvun 3 §:n kohdalla esitetyn perustein.

Pykälään lisättäisiin selventävänä vankeuslakia vastaavasti säännös siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen, jos kyse on asiakasprosessien vastuualueen johtajan 32 §:n 1 momentin nojalla tekemästä päätöksestä.

41 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

7.5 Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

6 luku **Toimivaltuudet**

30 §. Päätösvalta. Pykälään tehtäisiin esitetystä Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat nimikemuutokset. Pykälää muutettaisiin myös siten, että muun Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön virkamiehen toimivalta päättää lain 34 §:ssä tarkoitetusta etsintäkuulutuksen antamisesta ja peruuttamisesta perustuisi esimiehen määräyksen sijasta työjärjestyksen määräykseen.

9 luku **Valvontarangaistus**

58 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

14 luku **Muutoksenhaku**

87 §. Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely. Oikaisuvaatimuksen päätösvaltaa ja käsitteilyä koskevat muutosesitykset vastaisivat vankeuslain 20 luvun 3 §:n osalta esitettyä. Voimassa olevassa pykälässä säädetään, että Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön muuhun kuin 86 §:n 5 kohdassa tarkoitettuun valvontarangaistuksen rangaistusaikaa koskevaan päätökseen ei voi vaatia oikaisua, vaan siitä valitetaan hallinto-oikeuteen, kuten 88 §:ssä säädetään. Säännöstä esitetään kumottavaksi. Lain päätöstoimivallaa koskevassa 30 §:ssä säädetään täytäntöönpanoyksikön päätöstoimivallan osalta, että täytäntöönpanosta vastaava virkamies vastaa valvontarangaistuksen rangaistusajan laskemisesta ja päättää valvontarangaistuksesta ehdonalaan vapauteen päästämisestä. Täytäntöönpanosta vastaava tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää myös 34 §:ssä tarkoitetun etsintäkuulutuksen antamisesta ja peruuttamisesta. Täytäntöönpanoyksikön päätettäväksi ei näin ollen tule valvontarangaistuksen rangaistusaikaa koskevan päätöksen lisäksi muuta sellaista harkintavaltaa sisältävää hallintopäätöstä, josta tulisi olla muutoksenhaku-oikeus.

88 §. Valitus hallintotuomioistuimeen. Esitys vastaisi vankeuslain 20 luvun 4 §:n osalta sekä yhdistelmärankaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain 37 §:n osalta esitettyä.

91 §. *Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon.* Pykälään tehtäisiin vastaavat virkanimikemuutokset kuin oikaisuvaatimuksen päätösvaltaa ja käsittelyä koskevaan pykälään.

7.6 Laki yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

2 luku Valvontaan sijoittamisen valmistelu

9 §. *Valvonta-ajan täytäntöönpanon valmistelu.*

4 luku Menettelysäännökset ja säilöönotto

28 §. *Vankeudeksi muunnetun valvonta-ajan suorittaminen.*

Nykyisten kolmen erillisen arviointikeskuksen sijaan Rikosseuraamuslaitoksen asiakasprosessien vastuualueelle perustetaan asiakasarvioinnin yksikkö. Pykälään tehtäisiin tästä johtuva arviointikeskuksen muuttaminen asiakasarvioinnin yksiköksi.

5 luku Päätösvaltaa koskevat säännökset

29 §. *Päätösvalta.* Pykälään tehtäisiin esitetystä Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuvat nimikemuutokset. Voimassa olevan lain mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää vankilan johtajan esityksestä lain 28 §:ssä tarkoitetusta tuomitun sijoittamisesta suorittamaan jäljellä olevaa valvonta-aikaa. Asiasta päättää Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja. Organisaatiouudistuksen myötä Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ei ratkaisisi erään muutoksenhakua ja hallintokantelua koskevin poikkeuksin mitään yksittäistä vankeutta koskevaa asiasta. Esityksessä ehdotetaan, että asiasta päättäisi Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja.

6 luku Erinäiset säännökset

35 §. *Muutoksenhaku.* Muutoksenhakua koskevaan säännökseen esitetyt muutokset koskisivat muutoksenhakumenettelyä ja vastaisivat vankeuslakiin, tutkintavankeuslakiin, valvotusta koevapaudesta annettuun lakiin sekä yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annettuun lakiin esitettyjä muutoksia.

37 §. *Valitus hallintotuomioistuimeen.* Esitys vastaisi vankeuslain 20 luvun 4 §:n osalta sekä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 88 §:n osalta esitettyä.

38 §. *Tarkemmat säännökset ja määräykset.* Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksesta johtuen määräystoimivalta säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

7.7 Laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 3 ja 13 § muuttamisesta

3 §. Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnalliset henkilörekisterit

13 §. Tietojen käsittelyyn oikeutetut.

Rekisterinpitäjän tehtävät sijoitettaisiin esitetyssä Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksessa kehittämisen ja ohjauksen vastuualueelle. Näin ollen rekisterinpitäjän tehtäviä koskevat lain 3 ja 13 §:ä muutettaisiin siten, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö muutettaisiin säännöksissä Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueeksi.

7.8 Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

4 §. Yksikönpäällikkö.

5 §. Päätösvalta.

6 §. Ammatilliseen tutkintoon johtava koulutus.

9 §. Opiskelijaksi ottaminen ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen.

10 §. Opiskelijavalinta.

18 §. Työssäoppiminen.

21 §. Opiskeluaika.

22 §. Opiskeluoikeuden menettäminen.

23 §. Opiskelun keskeyttäminen

24 §. Huomautus ja varoitus

25 §. Koulutuksesta erottaminen

27 §. Järjestyssääntö

30 §. Oikaisuvaatimus.

Koulutuskeskuksen johtajan virkanimike muutettaisiin yksikönpäälliköksi vastaamaan muiden yksiköiden esimiesten virkanimikettä. Vastaavasti Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksesta johtuen Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö muutettaisiin säännöksissä Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueeksi.

7.9 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

6 §. Potilasrekisterissä olevien tietojen luovuttaminen. Pykälässä korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettu –ilmaisu selkeämmällä tutkintavanki-käsitteellä. Säännöstä sovellettaisiin paitsi tutkintavankeihin myös muun lain nojalla vapautensa menettäneen, vankilassa pidettävän henkilön kohteluun, vastaavasti kuten tutkintavankeuslakia tutkintavankeuslain 1 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisesti. Pykälään tehtäisiin myös esitetystä Rikosseuraamuslaitoksen

organisaatiouudistuksesta johtuvat nimikemuutokset. Pykälää muutettaisiin lisäksi siten, että salassa pidettäviä tietoja voidaan luovuttaa pykälässä määriteltujen virkamiesten ohella virkamiehille, jotka on määritetty työjärjestyksessä. Esityksessä luovuttaisiin menettelystä, jossa esimies määrää sen keille virkamiehille tietoja voidaan luovuttaa.

11 §. Tarkastusoikeus. Pykälään tehtäisiin 6 §:ää vastaavasti Rikosseuraamuslaitoksen yksiköön otettu –ilmaisun korvaaminen selkeämmällä tutkintavanki -käsitteellä.

7.10 Laki oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 6 §:n muuttamisesta

25 luku **Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen**

6 §. Pykälässä säädetty vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin vankilan yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

7.11 Laki rikoslain 2 c luvun 10 §:n muuttamisesta

2 c luku **Vankeudesta ja yhdistelmärangaistuksesta**

10 §. Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta. Pykälässä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta Rikosseuraamuslaitokselle. Lakiin elinkautisvankien vapauttamismenettelystä esitetään vastaavaa muutosta.

7.12 Laki pakkokeinolain muuttamisesta

2 luku **Kiinniotaminen, pidättäminen, vangitseminen ja tutkinta-aresti**

12 h §. Poikkeuslupa ja tutkinta-arestin sisällön muuttaminen. Pykälässä säädetty vankilan ja yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan virkanimikkeet muutettaisiin esitetyn Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä vankilan ja yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikön virkanimikkeiksi. Pykälästä poistettaisiin myös tarpeettomana sääntely sijaisen päätöstoimivallasta. Päätöstoimivalta sijaisella on sijaisuutta koskevan määräyksen nojalla.

12 i §. Velvollisuuksien rikkominen. Pykälässä säädetty yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan virkanimike muutettaisiin yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikön virkanimikkeeksi.

12 k §. Etsintäkuuluttaminen. Pykälää muutettaisiin siten, että muusta täytäntöönpanoyksikön toimivaltaisesta virkamiehestä määrättäisiin Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä esimiesmääräyksen sijaan.

4 luku **Yhteydenpidon rajoittaminen**

4 §. Yhteydenpidon rajoittamisesta päättäminen. Tutkinta-vankeuteen liittyvästä yhteydenpidon rajoittamisesta ja sen voimassaolon jatkamisesta päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tai vankilan johtajan esityksestä vangitsemisesta päättävä tuomioistuin. Yhteydenpidon rajoittamisesta voi ennen tuomioistuimen ratkaisua väliaikaisesti päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen esityksestä vankilan johtaja tai, jos tutkintavanki on sijoitettu poliisin säilytystilaan, pidättämiseen oikeutettu virkamies. Vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin vankilan yksikönpäälliköksi.

11 luku **Erinäiset säännökset**

4 §. *Tarkemmat säännökset ja määräykset.* Pykälässä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta Rikosseuraamuslaitokselle. Määräyksen antamisesta päättäisi jatkossakin Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja.

7.13 Laki haastemieslain 6 §:n muuttamisesta

6 §. *Muut tiedoksiantoon oikeutetut.* Haastemieslain 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan vankilanjohtaja tai vankilanjohtajan määräämä vankilan virkamies ovat oikeutettuja suorittamaan haastamisen ja tiedoksiannon niin kuin haastemies silloin, kun viranomaisen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on vanki. Säännöstä esitetään muutettavaksi siten, että haastamisen ja tiedoksiannon voisi suorittaa Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Haastamiseen ja tiedoksiantoon oikeutettujen virkamiesten alaa laajennettaisiin lisäämällä mahdollisuus määrätä asiasta rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä. Voimassa oleva säännös on osoittautunut käytännössä liian kapea-alaiseksi.

7.14 Laki elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta

1 §. *Hakemus*

3 §. *Asian käsittely Helsingin hovioikeudessa*

5 §. *Oikeusapu*

9 §. *Ehdonalaisen vapauttamisen täytäntöönpanokielto*

Pykälissä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan esitetyn Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta Rikosseuraamuslaitokselle. Tehtävien hoidosta määrättäisiin Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä.

7.15 Laki Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

6 §. *Yhteistyö Rikosseuraamuslaitoksen kanssa.* Pykälässä säädetty vankilan johtajan virkanimike muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen myötä vankilan yksikön-päällikön virkanimikkeeksi.

7.16 Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Vapausrangaistuksen täytäntöönpano

5 e §.

Yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano

9 a §. *Toisessa Pohjoismaassa annetun yhdyskuntapalvelun siirtämisen edellytykset*

9 b §. *Toisessa Pohjoismaassa annetun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano Suomessa*

9 e §. *Suomessa tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano toisessa Pohjoismaassa*

9 f §. *Toisessa Pohjoismaassa päätetty muutos, muuntaminen ja kumoaminen*

Yhteisiä säännöksiä

24 §.

26 §.

27 §.

28 §.

Pykälissä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta Rikosseuraamuslaitokselle.

7.17 Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 51 ja 64 § muuttamisesta

51 §. *Toimivaltaiset viranomaiset.* Pykälässä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta Rikosseuraamuslaitokselle.

64 §. *Vapaudenmenetyksajan vähentäminen.* Pykälässä säädetty rikosseuraamusalueen täytäntöönpanosta vastaavan virkamiehen toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle.

7.18 Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 67 § muuttamisesta

54 §. *Toimivaltaiset viranomaiset.* Pykälässä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta Rikosseuraamuslaitokselle.

67 §. *Vapaudenmenetyksajan vähentäminen.* Aluevankilan täytäntöönpanosta vastaavan virkamiehen virkanimike muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanosta vastaavaksi virkamieheksi.

7.19 Laki tuomittujen siirtoa Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

3 §. *Toimivaltainen viranomainen*

5 §. *Väliaikainen säilöönotto*

10 §. *Kielet ja käännökset*

19 §. *Muutoksenhaku*

Pykälissä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta Rikosseuraamuslaitokselle.

7.20 Laki valvontatoimenpiteitä ja vaihtoehtoisia seuraamuksia Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

3 §. Toimivaltainen viranomainen

4 §. Edellytykset pyynnön vastaanottamiselle

6 §. Valvonnan siirtoa koskevan pyynnön täytäntöönpano

8 §. Kielet ja käännökset

9 §. Edellytykset pyynnön lähettämiseksi

11 §. Kielet ja käännökset

13 §. Oikeus avustajaan ja puolustajaan

14 §. Muutoksenhaku

Pykälissä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta Rikosseuraamuslaitokselle.

8 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

9 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esityksellä on yhteys eduskunnan käsiteltävänä oleviin rangaistusten täytäntöönpanoa ja tutkintavankeuden toimeenpanoa koskeviin hallituksen esityksiin.

Eduskunta on antanut vastauksen EV 18/2021 vp hallituksen esitykseen eduskunnalle vankeus-aikaisen rikollisuuden estämisen ja laitosturvallisuuden ylläpitämisen tehostamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 6/2020 vp). Siinä muutetaan vankeuslain 1 luvun 9 §:n 2 momenttia ja 2 luvun 10 §:n 3 momenttia. Lait on vahvistettu 9.4.2021. Muutokset tulevat voimaan 1.5.2021. Näitä säännöksiä esitetään muutettaviksi myös nyt annettavassa esityksessä.

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta (HE 165/2020 vp), jossa esitetään muutettavaksi vankeuslain 7 luvun 8 §:n 2 momenttia sekä tutkintavankeuslain 3 luvun 10 §:n 2 momenttia. Niissä säädetään tarkempien määräysten antamisesta. Nyt annettavassa esityksessä näitä säännöksiä esitetään muutettaviksi Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen edellyttämällä tavalla.

Eduskunnan käsiteltävänä on myös hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa sekä vankeuslain ja eräiden muiden seuraamusten täytäntöönpanosta annettujen lakien muuttamisesta (HE 246/2020 vp). Kyse on vankeuslain, tutkintavankeuslain, yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain, valvotusta koevapaudesta annetun lain sekä yhdistelmäseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta. Kyseisessä esityksessä ehdotetaan muutettaviksi useita samoja Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiota ja päätöksentekotoimivaltaa koskevia säännöksiä kuin tässä esityksessä.

Kaikkiin edellä mainittuihin esityksiin sisältyy päällekkäisiä muutosehdotuksia tämän esityksen ehdotusten kanssa. Ehdotus olisi sovittava eduskuntakäsittelyn aikana yhteen edellä todettujen esitysten kanssa.

10 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, kun niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Yleisillä perusteilla säännöksessä tarkoitetaan lähinnä nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia (HE 1/1998 vp). Julkisen vallan käyttämisestä on kyse esimerkiksi silloin, kun voidaan tehdä päätöksiä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista taikka käyttää pakkokeinoja tai puuttua muuten yksilön perusoikeuksiin.

Lailla ei muutettaisi Rikosseuraamuslaitokselle kuuluvia tehtäviä. Perustuslain edellyttämällä tavalla lakiin sisällytettäisiin säännökset Rikosseuraamuslaitoksen organisaation määräytymisen perusteista. Rikosseuraamuslaitos olisi valtakunnallisesti toimiva virasto, jonka toimialueena on koko maa. Rikosseuraamuslaitos muodostuisi neljästä vastuualueesta, jotka jakaantuisivat yksiköihin. Rikosseuraamuslaitokseen kuuluisi kehittämisestä ja ohjauksesta, asiakasprosesseista, hallinto- ja tukipalveluista sekä operatiivisesta toiminnasta vastaavat vastuualueet.

Rikosseuraamuslaitoksessa tehdään päätöksiä, jotka vaikuttavat yksilön perusoikeuksiin. Rangaistusten täytäntöönpano toteutetaan yhdyskuntaseuraamustoimistoissa ja vankiloissa, kuten voimassa olevassa organisaatiossakin. Rikosseuraamuslaitoksen toimivaltuuksia ei laajennettaisi nykyisestä. Nyt säädettävässä laissa säädettäisiin johtajien tehtävistä ja toimivaltuuksista.

Nykyisten paikallisten virastojen toimialueista on pidetty tarpeellisena säätää valtioneuvoston asetuksella. Uudessa organisaatiossa ei olisi nykyisenkaltaista aluehallintoa. Rikosseuraamuslaitos olisi viranomainen, jonka toimialueena on koko maa. Operatiivisen toiminnan vastuualueeseen kuuluisi 11 rikosseuraamuskeskusta. Esityksessä ehdotetaan, että rikosseuraamuskeskuksen toimialueista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Rikosseuraamuskeskuksen yksiköistä säädettäisiin oikeusministeriön asetuksella.

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta ja hyvästä hallinnosta muun muassa siten, että jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen keskeisenä tavoitteena on edistää yhdenmukaisten toimintatapojen ja asiakasprosessien käyttöä kaikissa yksiköissä ja näin parantaa rangaistusta suorittavien oikeusturvaa ja yhdenvertaista kohtelua. Tämä edesauttaa hyvän hallinnon toteutumista.

Perustuslain 6 §:n 4 momentin mukaan sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa. Esityksessä ehdotettu rikoksesta epäiltyjen ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien naisten sekä naisvankien erityiskysymyksiin keskittyvän rikosseuraamuskeskuksen voidaan todeta edistävän yhdenvertaisuuden perusoikeuden toteutumista.

Perustuslain 17 §:n 2 momentin mukaan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Kielilain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan valtion keskushallintoviranomaiset ja muut viranomaiset, joiden virka-alueeseen kuuluu erikielisiä kuntia tai vähintään yksi kaksikielinen kunta, ovat kaksikielisiä. Kielilain 40 §:ssä säädetään vankeusrangaistusten täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon osalta poikkeus 6 §:n säännökseen siten, että mainituista tehtävistä

vastaavat yksiköt ovat yksikielisesti suomenkielisiä. Oikeusministeriön asetuksella voidaan näihin yksikköihin perustaa yksi tai useampi ruotsinkielinen tai kaksikielinen osasto. Oikeusministeriö on antanut asetuksen Rikosseuraamuslaitoksen kaksikielisistä osastoista. Asetuksen 1 §:n mukaan Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella on kaksikielinen osasto kahdessa vankilassa, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella kolmessa vankilassa. Uudistuksessa turvataan rikoksista epäiltyjen ja tuomittujen kielellisten oikeuksien toteutuminen voimassa olevan järjestelyn mukaisesti.

Ahvenanmaan maakunta on ruotsinkielinen. Siellä sijaitsevan Lounais-Suomen rikosseuraamuskeskuksen Turun yhdyskuntaseuraamustoimiston Ahvenanmaan toimipaikan työkielenä on jatkossakin ruotsi. Saamen kielilain mukaisesti Rikosseuraamuslaitoksessa turvattaisiin saamenkielisten kielelliset oikeudet erityisesti Lapin rikosseuraamuskeskuksen toiminnassa. Rikosseuraamuslaitos pyrkii lisäämään Lapin rikosseuraamuskeskuksen saamen kielisten palveluiden tarjoamisen valmiuksia muun muassa henkilöstön saamen kieliopintoja tukemalla. Uudistuksella pyritään parantamaan saamen kielen käytön mahdollisuutta nykytilanteeseen verrattuna.

Vankeuslain, tutkintavankeuslain, valvotusta koevapaudesta annetun lain, yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain sekä yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain muutoksenhakusäännöksiä muutettaisiin siten, että mistään päätöksestä ei enää haettaisi muutosta suoraan valittamalla, vaan kaikista muutoksenhaun alaista päätöksistä haettaisiin ensivaiheessa muutosta oikaisuvaatimusmenettelyssä. Valitus Rikosseuraamuslaitoksen oikaisuvaatimukseen antamasta päätöksestä tehtäisiin kaikissa tapauksissa keskitetysti Helsingin hallinto-oikeuteen. Voimassa olevien säännösten mukaan valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluejohtajan päätös on tehty. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ja täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia muutoksenhakuoikeuteen. Kyse olisi yksinomaan oikaisuvaatimus- ja valitusmenettelyn keskittämisestä niin Rikosseuraamuslaitoksessa kuin hallinto-oikeudessa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksessa tavoiteltavan yhtenäisyyden vuoksi. Muutoksella ei siten olisi vaikutuksia perustuslain 21 §:ssä säädettyyn jokaisen oikeuteen saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Hallituksen esitykseen ei sisälly sellaisia perustuslain tai säätämisyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä ongelmia, jotka edellyttäisivät perustuslakivaliokunnan käsittelyä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Rikosseuraamuslaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävät ja organisaatio

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta, tehtävistä ja hallinnosta.

2 §

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävät

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittujen valvonta, nuorisorangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen, ehdottoman vankeusrangaistuksen, sakon muuntorangaistuksen ja yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpano, ehdonalaan vapautteen päästettyjen valvonta sekä tutkintavankeuden toimeenpano. Lisäksi Rikosseuraamuslaitos hoitaa muut sille säädetyt tehtävät.

3 §

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio

Oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva, oikeusministeriön ohjauksessa ja valvonnassa toimiva Rikosseuraamuslaitos on valtakunnallisesti toimiva virasto, jonka toimialueena on koko maa.

Rikosseuraamuslaitos muodostuu kehittämisestä ja ohjauksesta, asiakasprosesseista, hallinto- ja tukipalveluista sekä operatiivisesta toiminnasta vastaavista vastuualueista. Vastuualueet ja kaantuvat yksiköihin. Vastuualueista ja niiden tehtävistä annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Rangaistusten täytäntöönpanemiseksi ja tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisesta toiminnasta vastaavaan vastuualueeseen kuuluu rikosseuraamuskeskuksia. Rikosseuraamuskeskuksessa on yhdyskuntaseuraamustoimistoja, vankiloita ja muita yksiköitä. Rikosseuraamuskeskuksista ja niiden toimialueista annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Rikosseuraamuskeskuksen yksiköistä annetaan säännökset oikeusministeriön asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavaan vastuualueeseen kuuluu Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetussa laissa (1316/2006) tarkoitettu Rikosseuraamusalan koulutuskeskus.

Vankien terveydenhuollon järjestämisestä vastaa Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetussa laissa (1635/2015) tarkoitettu Vankiterveydenhuollon yksikkö.

Vankeusrangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta vastaavien yksiköiden poikkeavasta kielellisestä asemasta säädetään kielilaissa (423/2003).

4 §

Rikosseuraamuskeskuksen tehtävät

Rikosseuraamuskeskus vastaa omalla toimialueellaan rangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta sekä muista sille laissa säädetyistä ja Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrättyistä tehtävistä. Rikosseuraamuskeskus vastaa toimintansa laillisuudesta, yhdenmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta sekä rangaistusten täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon kehittämisestä Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueiden ohjauksessa. Rikosseuraamuskeskus tekee toimialueellaan yhteistyötä muiden viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, rikosseuraamuskeskuksen tehtävänä on suorittaa muut Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueiden sille erikseen määräämät tehtävät. Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueet voivat määrätä rikosseuraamuskeskuksen tehtäväksi toisen rikosseuraamuskeskuksen tehtäviä, jos se on tarpeen rangaistusten täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon tavoitteiden saavuttamisen, työn tasaamisen, erityisosaamisen tai muun erityisen syyn vuoksi.

2 luku

Rikosseuraamuslaitoksen johtaminen ja asioiden ratkaiseminen

5 §

Johtaminen

Rikosseuraamuslaitosta johtaa pääjohtaja.

Rikosseuraamuslaitoksen vastuualuetta johtaa vastuualueen johtaja. Vastuualueen yksikköä johtaa yksikönpäällikkö.

Rikosseuraamuskeskusta johtaa rikosseuraamuskeskuksen johtaja. Yhdyskuntaseuraamustoimistoa, vankilaa ja rikosseuraamuskeskuksen muuta yksikköä johtaa yksikönpäällikkö.

6 §

Asioiden ratkaiseminen

Pääjohtaja ratkaisee koko Rikosseuraamuslaitosta koskevat, vastuualueen johtaja vastuualuetta koskevat, rikosseuraamuskeskuksen johtaja rikosseuraamuskeskusta koskevat ja rikosseuraamuskeskuksen yksikönpäällikkö yksikköä koskevat asiat, jollei niitä ole säädetty taikka Rikosseuraamuslaitoksen tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi.

Pääjohtaja voi yksittäistapauksessa pidättää itselleen päätösvallan asiassa, jonka ratkaiseminen on muualla kuin laissa uskottu laitoksen muulle virkamiehelle. Vastuualueen johtaja sekä rikosseuraamuskeskuksen johtaja ja yksikönpäällikkö voivat yksittäistapauksessa pidättää itselleen päätösvallan asiassa, jonka ratkaiseminen on muualla kuin laissa uskottu hänen alaiselleen virkamiehelle.

7 §

Hallintokantelun ratkaiseminen

Rikosseuraamuslaitokselle tehdyn laitosta tai sen virkamiehen toimintaa koskevan hallintokantelun ratkaisee kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty kyseisen vastuualueen virkamies. Vastuualueen johtajan toimista tehdyn kantelun ratkaisee pääjohtaja. Pääjohtajan toimista tehdyn kantelun ratkaisee oikeusministeriö.

3 luku

Erinäiset säännökset

8 §

Rikosseuraamuslaitosta koskevien vahingonkorvausasioiden käsittely

Rikosseuraamuslaitosta koskevien vahingonkorvausasioiden käsittelystä säädetään valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetussa laissa (978/2014).

9 §

Vankien työtoiminnan ja laitosten myynnin suoritteiden maksullisuus

Vankien työtoiminnan suoritteet ovat maksullisia. Suoritteiden hinnoista päätetään liiketaloudellisin perustein. Hintoja voidaan kuitenkin rangaistusten täytäntöönpanon tavoitteisiin liittyvistä syistä alentaa siten, että ne vastaavat käypää hintatasoa.

Laitosten myymälöiden tuotteet ovat maksullisia. Tuotteista peritään käypää hintatasoa vastaava hinta. Hintoja voidaan kuitenkin rangaistusten täytäntöönpanon tavoitteisiin liittyvistä syistä alentaa siten, että ne kattavat vähintään tuotteen hankintakustannukset.

Vankila päättää 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen suoritteiden hinnoittelusta. Maksujen perinnässä noudatetaan, mitä yksityisoikeudellisten saatavien perinnästä säädetään. Suoritteita koskevat maksuriidat käsitellään riita-asiana käräjäoikeudessa.

10 §

Ulkoiset tunnukset

Rikosseuraamuslaitoksen tunnusluvasta, virkapuvusta ja sen käytöstä sekä suoja- ja erityisvaatetuksesta samoin kuin virkamerkistä säädetään oikeusministeriön asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on virkatehtävää suorittaessaan pidettävä mukanaan virkamerkki sekä tarvittaessa pyynnöstä esitettävä se, kun esittäminen virkatehtävää vaarantamatta on mahdollista. Tarkemmat säännökset virkamerkin käytöstä annetaan oikeusministeriön asetuksella.

Rikosseuraamuslaitos voi antaa tarkempia määräyksiä virkapuvun ja suojavaatetuksen käytösvollisuudesta, käyttösvollisuudesta poikkeamisesta, käytöstä rikosseuraamusalan tutkimukseen johtavassa koulutuksessa, hankinnasta, lainaamisesta sekä käytöstä poistettavien virkapukujen ja suojavaatetuksen hävittämisestä.

11 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset asioiden käsittelemisestä ja ratkaisemisesta, edustamisesta tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa, henkilöstöstä, virkamiesten erityisistä kelpoisuusvaatimuksista ja kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista, nimittämisestä virkaan tai virkasuhteeseen, virkavapauden myöntämisestä, tehtävien järjestämisestä toimintayksiköiden välillä sekä henkilökortista.

12 §

Rikosseuraamuslaitoksen ja rikosseuraamuskeskuksen työjärjestys

Työskentelyn järjestämisestä Rikosseuraamuslaitoksessa määrätään Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtajan vahvistamassa työjärjestyksessä. Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätään Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueen yksiköiden perustamisesta ja lakkauttamisesta, vastuualueiden ja niiden yksiköiden, rikosseuraamuskeskusten, yhdyskuntaseuraamustoitimien ja vankiloiden sisäisestä organisaatiosta, työnjaosta ja johtamisesta sekä tehtävistä ja niiden järjestämisestä, virkamiesten tehtävistä, toimivallan jaosta ja sijaisista, asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta, ilman esittelyä ratkaistavista asioista, johtoryhmistä sekä muista hallintoon kuuluvista, toiminnan järjestämiseksi tarpeellisista asioista siltä osin kuin näistä asioista ei määrätä tarkemmin rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä.

Työskentelyn järjestämisestä rikosseuraamuskeskuksessa määrätään operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan vahvistamassa rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä. Rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätään rikosseuraamuskeskuksen ja sen yksiköiden sisäisistä tehtävistä ja niiden järjestämisestä, virkamiesten tehtävistä, toimivallan jaosta ja sijaisista, asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta sekä muista rikosseuraamuskeskuksen sisäiseen hallintoon kuuluvista, toiminnan järjestämiseksi tarpeellisista asioista.

4 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2022.

Tällä lailla kumotaan Rikosseuraamuslaitoksesta annettu laki 953/2009, jäljempänä *kumottu laki*.

14 §

Viittaussäännös

Mitä muualla laissa säädetään Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköstä, rikosseuraamusalueesta ja arviointikeskuksesta sekä keskushallintoyksikön johtajista, aluejohtajasta, arviointikeskuksen johtajasta, täytäntöönpanoyksikön johtajasta, Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen johtajasta, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajasta ja vankilan johtajasta, koskee

tässä laissa tarkoitettua Rikosseuraamuslaitoksen vastuualuetta, vastualueen yksikköä ja rikosseuraamuskeskusta sekä vastualueen johtajaa, rikosseuraamuskeskuksen johtajaa ja yksikön-päällikköä.

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan kumottuun lakiin, viittauksen katsotaan tarkoittavan viittausta tämän lain vastaavaan säännökseen.

15 §

Tehtäviä koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain tullessa voimaan Rikosseuraamuslaitoksen eri toimintayksiköissä vireillä olevat asiat sekä niiden tekemät sopimukset ja sitoumukset sekä näistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät vastaaville tämän lain mukaisille toimintayksiköille siten kuin niiden tehtävän-jaosta laissa ja valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätään.

16 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Henkilöstön asemasta säädetään valtion virkamieslain (750/1994) 2 luvussa.

Päätökset virkojen muuttamisesta ja henkilöstön sijoittamisesta tekee ennen lain voimaantuloa pääjohtaja tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty Rikosseuraamuslaitoksen muu virkamies.

2.

Laki

vankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vankeuslain (767/2005) 1 luvun 4, 8, 9 ja 10 §, 2 luvun 10 § ja 12 §:n 2 momentti, 3 luvun 8 §:n 1 momentti ja 9 §, 4 luvun 7 §:n 1 momentti sekä 11 ja 12 §, 5 luvun 9 §, 6 luvun 2 §:n 3 momentti sekä 6 ja 7 §, 7 luvun 7 § ja 8 §:n 2 momentti, 8 luvun 14 ja 15 §, 9 luvun 1 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 ja 3 momentti sekä 10 §:n 2 momentti, 10 luvun 10 §, 11 luvun 8 §:n 2 momentti ja 9 §, 12 luvun 11 § ja 12 §:n 2 momentti, 13 luvun 17 §:n 1 momentti ja 19 §:n 2 momentti, 14 luvun 11 ja 12 §, 15 luvun 10 §:n 3 momentti, 16 §:n 1-3 momentti ja 18 §:n 2 momentti, 16 luvun 9 §:n 4 momentti ja 10 §:n 2-4 momentti, 17 luvun 8 §:n 2 momentti, 18 luvun 8 § ja 9 §:n 2 momentti, 19 luvun 8 ja 11 §, 20 luvun 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 7 §:n 1 momentti sekä 21 luvun 2 §:n 1 momentti ja 3 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 § ja 5 luvun 9 § laeissa 735/2011 ja 1640/2015, 1 luvun 8 ja 9 §, 3 luvun 8 §:n 1 momentti, 4 luvun 7 §:n 1 momentti ja 12 §, 6 luvun 6 §, 7 luvun 8 §:n 2 momentti, 11 luvun 9 §, 12 luvun 12 §:n 2 momentti, 13 luvun 17 §:n 1 momentti ja 19 §:n 2 momentti, 15 luvun 16 §:n 2 momentti, 16 luvun 10 §:n 2-4 momentti, 18 luvun 9 §:n 2 momentti ja 20 luvun 7 §:n 1 momentti laissa 393/2015, 1 luvun 10 §, 3 luvun 9 §, 6 luvun 2 §:n 3 momentti ja 7 §, 8 luvun 15 §, 9 luvun 9 §:n 3 momentti, 14 luvun 12 § sekä 15 luvun 10 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 18 §:n 2 momentti laissa 735/2011, 2 luvun 10 § laeissa 33/2015 ja 383/2017, 2 luvun 12 §:n 2 momentti ja 4 luvun 11 § laissa 33/2015, 7 luvun 7 §, 12 luvun 11 § ja 20 luvun 3 § laeissa 393/2015 ja 383/2017, 9 luvun 9 §:n 2 momentti ja 10 §:n 2 momentti sekä 19 luvun 11 § laissa 383/2017, 8 luvun 14 § laeissa 393/2015, 383/2017 ja 804/2017, 10 luvun 10 § laissa 1640/2015, 14 luvun 11 § laeissa 735/2011 ja 804/2017, 16 luvun 9 §:n 4 momentti laissa 507/2019, 20 luvun 4 §:n 1 momentti laissa 861/2020, 21 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 403/2015 ja 21 luvun 3 § laissa 631/2013, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta

4 §

Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio

Vankeuden täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos. Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta vastaa Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetussa laissa (1635/2015) tarkoitettu Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen alainen Vankiterveydenhuollon yksikkö.

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta säädetään muutoin Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa (/).

8 §

Toimivallan määräytyminen Rikosseuraamuslaitoksessa

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttäviä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä ovat:

- 1) vastuualueen johtaja;
- 2) rikosseuraamuskeskuksen johtaja;
- 3) asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö;
- 4) täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikkö;
- 5) vankilan yksikönpäällikkö;
- 6) yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö;
- 7) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (*toiminnoista vastaava virkamies*);
- 8) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (*turvallisuudesta vastaava virkamies*);
- 9) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;
- 10) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies;
- 11) muu Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Asianomaisen vastuualueen johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2-10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Rikosseuraamuskeskuksen johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 5-10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Vankilan yksikönpäälliköllä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7-10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 9 ja 10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle.

Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaa täytäntöönpanoyksikön virkamies (*täytäntöönpanosta vastaava virkamies*). Täytäntöönpanoyksikön yksikönpäälliköllä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu muulle täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan yksikönpäällikölle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös Rikosseuraamuslaitoksen päivystävä virkamies asiassa, joka koskee:

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilönkatsastusta;
- 6) säilössäpitoa;
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta;
- 8) vangin päästämistä ehdonalaiseen vapauteen.

Rikosseuraamuslaitoksen päivystävä virkamies saa käyttää täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle kuuluvaa päätösvaltaa rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekemisessä, jollei asia siedä viivytystä.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan vankilan yksikönpäällikkö.

10 §

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtajan ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan vangin sijoittamista, siirtoa, vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumista ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan taikka vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

2 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

10 §

Päätösvalta

Asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö päättää 3 §:ssä tarkoitetusta vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä, 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta vankeusrangaistuksen lykkäyksestä ja 6 §:ssä tarkoitetusta lykkäyksen peruuttamisesta. Ulosottomies päättää 4 §:n 3 momentissa tarkoitetusta sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä ja lykkäyksen peruuttamisesta. Terveydellisistä syistä anotusta lykkäyksestä on pyydettävä Vankiterveydenhuollon yksikön lausunto.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies päättää 7 §:ssä tarkoitetusta maksuajasta.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää tuomitun etsintäkuuluttamisesta ja sen peruuttamisesta.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset niistä perusteista, joilla tuomitun kuulemisen suorittava Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö määräytyy.

3 luku

Rangaistusajan laskeminen

8 §

Päätösvalta

Rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekee täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikkö päättää 7 §:n 3 momentissa tarkoitetusta rangaistusajaksi lukemisesta.

9 §

Tarkemmat määräykset

Tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta antaa Rikosseuraamuslaitos.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

7 §

Suunnitelman laatimismenettely

Rikosseuraamuslaitos laatii rangaistusajan suunnitelman. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta, vangin sijoittamisesta vankilaan, vankilaan ilmoittautumisaikahodasta, vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta ja vangin kuulemisesta aiheutuneiden matkakustannusten korvaamisesta päättää asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö tai muu Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty asiakasarvioinnin yksikön virkamies tai yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö. Vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty muu Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Vankilasta vapautuvan vangin matkakustannusten ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja päättää niistä avolaitoksista ja avolaitososastoista, joissa vankeja valvotaan teknisesti 1 §:n 2 momentissa tarkoituksella välineillä.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tävtäntöönpanoasiakirjoista, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusajan suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta, arvioinnista, avolaitokseen sijoittamisesta sekä rangaistuksen suunnitelmallisesta toteuttamisesta antaa Rikosseuraamuslaitos.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

9 §

Päätösvalta

Varmuusosaston päiväjärjestyksen vahvistaa operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja. Muiden osastojen päiväjärjestyksen vahvistaa vankilan yksikönpäällikkö.

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminnoista vastaava taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätään. Vangin erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vankiterveydenhuollon yksikön sairaalaan ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalan toiminnasta vastaava ylilääkäri tai hänen määräämänsä lääkäri.

Vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja vankilan yksikönpäällikön tai asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikön esityksestä tai näitä kuultuaan.

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan

Vanki, joka ilman pätevää syytä jättää saapumatta avolaitokseen määräaikana, on toimitettava asiakasarvioinnin yksikön osoittamaan vankilaan.

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä päättää asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö. Asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö voi siirtää päätösvaltaa asiassa myös rangaistusajan suunnitelmassa nimetyille vankilan yksikönpäälliköille.

Vankilan yksikönpäällikkö taikka turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olemisen kestää pidempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö.

Vangin 3 a §:ssä tarkoitetusta lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan yksikönpäällikkö tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan yksikönpäällikköä kuultuaan.

Vangin siirtämisestä päättää 1 momentista poiketen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja, jos vanki sijoitetaan varmuusosastolle ja sijoittaminen edellyttää vangin siirtämistä toiseen vankilaan.

7 §

Tarkemmat säännökset

Vangin siirtoa koskevasta menettelystä annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamuslaitos.

7 luku

Perushuolto ja asuminen

7 §

Päätösvalta

Vangin ulkoilun epäamisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Vangin omien vaatteiden käytön rajoittamisesta 2 §:n 2 momentin perusteella päättää operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja. Vangin omien vaatteiden haltuun antamisen epäamisestä 2 §:n 3 momentin perusteella päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa vangin haltuun sellaisia vangin omia vaatteita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua.

Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Ruokarahan maksamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja päättää 6 a §:n mukaisesti tupakoinnin kieltämisestä vankilassa.

8 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta, omaehtoisen ruokahuollon järjestämisestä, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja sytytysvälineiden hallussapidosta antaa Rikosseuraamuslaitos.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

14 §

Päätösvalta

Vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty toimintoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitetun luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettua yhdistelmärangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettua osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies

15 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vankien toimintaan sijoittamisesta, vankien työ- ja toiminta-ajasta sekä 6 ja 9 §:ssä tarkoitetun sijoituksen ja luvan ehdoista, pituudesta ja sijoitussopimuksesta sekä osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta määräajaksi annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset menettelystä samoin kuin töiden luokittelusta sekä muista työn edellytyksistä antaa Rikosseuraamuslaitos.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuuden hallussapito

Vanki ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita eikä huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä. Suljetussa vankilassa vanki ei saa pitää hallussaan toiselta vangilta ilman Rikosseuraamuslaitoksen lupaa saamaansa omaisuutta.

9 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 4 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta vastaava virkamies. Käyttörahan, toimintarahan, palkan ja työmatkakustannusten maksamisesta, toimintarahan suorittamatta jättämisestä ja toimintarahan ja palkan muuttamisesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu vankilan ulkopuolelta tulevan rahan tai muiden maksuvälineiden käytön rajoittamisesta suljetussa vankilassa päättää operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset vangin haltuun annettavan maksukortin ominaisuuksista sekä haltuun antamisesta ja käytöstä, omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään, sekä 6 §:ssä tarkoitettun provision maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitos.

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

10 §

Päätösvalta

Vangin lääkkeiden hallussapidosta päättää Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri.
Vankilan yksikönpäällikkö päättää kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä lähettämisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen. Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja päättää vankilan esityksestä Vankiterveydenhuollon yksikön johtajana toimivaa lääkäriä kuultuaan 3 §:ssä tarkoitettua vankilasta vapauttamisesta.

11 luku

Vapaa-aika

8 §

Päätösvalta

Luvan 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun vapaa-ajan toimintaan ja 7 §:ssä tarkoitettuun koontumiseen myöntää vankilan yksikönpäällikkö taikka rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

9 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin, kun vanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

12 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

11 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta 1 §:n 1 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin tai 4 §:n 2 momentin nojalla päättää rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 b §:n nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittami-

sesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitetusta pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Matkapuhelimen käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä matkapuhelimen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan yksikönpäällikkö taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

Sähköpostin ja internetin käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä tietokoneen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan yksikönpäällikkö taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset 6 a §:ssä tarkoitetun matkapuhelimen ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä.

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

17 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 3 §:n 2 momentissa tarkoitetusta valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 2 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määraamisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

19 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

14 luku

Poistumislupa

11 §

Päätösvalta

Poistumisluvasta, sen peruuttamisesta, 3 §:n 3 momentissa tarkoitetusta aikaistamisesta ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitetusta poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja päättää kuitenkin poistumisluvasta ja poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta, jos lupaa:

1) hakee elinkautista rangaistusta tai yhdistelmärankaistusta suorittava vanki 2–5 §:n perusteella; taikka

2) haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja voi päätöksellään siirtää 2 momentissa tarkoitetun päätösvalan vankilan yksikönpäällikölle.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset matka-ajasta, poistumislupamatkojen korvaamisesta ja poistumislupamenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset poistumislupien määrän ja keston laskemisesta antaa Rikosseuraamuslaitos.

15 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Jos vanki siirretään järjestysrikkomuksen vuoksi avolaitoksesta suljettuun vankilaan, järjestysrikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitorangaistus määrätä myös siinä vankilassa, johon vanki siirretään.

16 §

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja.

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö tai, jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö. Yksikönpäällikkö päättää myös, siirretäänkö rikos kurinpitorangaistuksen määräämisen sijasta poliisin tutkittavaksi.

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset kurinpitörangaistuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamuslaitos.

16 luku

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta, henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, jonka tarkemmasta sisällöstä annetaan säännökset valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava Rikosseuraamuslaitoksen vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

10 §

Päätösvalta

Erityistarkastuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätyllä operatiivisen toiminnan vastuualueen virkamiehellä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö.

Huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan antamisesta toisen viranomaisen käyttöön päättää vankilan yksikönpäällikkö tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

17 luku

Muun henkilön tarkastaminen

8 §

Päätösvalta

Tapaajan henkilöntarkastuksesta ja vankilasta poistamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Kiinni otetun henkilön säilössäpidosta päättää vankilan yksikönpäällikkö.

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vangin erillään pitämisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset voimakeinojen käytöstä sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitos.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

8 §

Tietojen antaminen mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle

Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus antaa mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle vangista tietoja, jotka ovat tarpeellisia mielentilatutkimuksen toimeenpanemiseksi.

11 §

Päätösvalta

Vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 1, 2, 4, 8 ja 8 a §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta. Lisäksi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja tai muu Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty operatiivisen toiminnan vastuualueen virkamies voi päättää 1 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta.

Vankilan yksikönpäällikkö, rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta. Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikön määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta.

20 luku

Muutoksenhaku

3 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen 1 §:ssä tarkoitettussa asiassa. Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen, jos kyse on operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä koskevasta päätöksestä, 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetusta varmuusosastolle sijoittamista koskevasta päätöksestä, 1 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetusta siviilityölupaa, opintolupaa tai sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen koskevasta päätöksestä tai tällaisen luvan peruuttamisesta, 1 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettua vankilasta vapauttamisesta hoitoa varten, 1 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua poistumisluvasta erittäin tärkeästä syystä koskevasta päätöksestä tai tällaisen luvan peruuttamisesta taikka 14 luvun 10 §:ssä tarkoitetun poistumislupamatkan kustannusten korvaamisesta. Samoin menetellään, jos muutosta haetaan päätökseen, jonka vastuualueen johtaja on tehnyt 1 luvun 8 tai 10 §:ssä tarkoitetun pidätystoimivaltansa nojalla.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajalle tai vankilan yksikönpäällikölle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

4 §

Valitus hallintotuomioistuimeen

Valitus hallinto-oikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus Rikosseuraamuslaitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

7 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja tai kehittämissen ja ohjauksen vastuualueen johtaja taikka valitusta käsittelevä tuomioistuim toisin päättää.

21 luku

Vapauttaminen

2 §

Päätösvalta

Vankilan yksikönpäällikkö päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä. Vankilan yksikönpäällikkö päättää yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:ssä tarkoitetusta valvontaan asettamisesta. Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä ilman vangin suostumusta.

3 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset ehdonalaisen vapauttamisen valvonnasta ja toimeenpanosta sekä vankilassaoloajan ja vapauttamisajankohdan määräytymisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin vapauttamisesta antaa Rikosseuraamuslaitos.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

3.

Laki

tutkintavankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tutkintavankeuslain (768/2005) 3 luvun 6 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 736/2011, sekä

muutetaan 1 luvun 7 §, 2 luvun 4 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti, 3 luvun 9 § ja 10 §:n 2 momentti, 4 luvun 4 §, 5 luvun 1 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 6 luvun 7 §, 7 luvun 6 §, 8 luvun 9 §, 9 luvun 15 §:n 1 momentti ja 17 §:n 2 momentti, 10 luvun 16 §:n 1-3 momentti ja 18 §:n 2 momentti, 11 luvun 10 §:n 3 ja 4 momentti, 12 luvun 8 §:n 2 momentti sekä 13 luvun 8 § ja 9 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 7 §, 2 luvun 6 §:n 2 momentti ja 10 luvun 18 §:n 2 momentti laissa 736/2011, 3 luvun 9 § laeissa 736/2011, 394/2015 ja 384/2017, 3 luvun 10 §:n 2 momentti, 7 luvun 6 §, 8 luvun 9 §, 9 luvun 17 §:n 2 momentti, 10 luvun 16 §:n 2 momentti, 11 luvun 10 §:n 3 ja 4 momentti sekä 13 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 394/2015, 4 luvun 4 §, 5 luvun 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 9 luvun 15 §:n 1 momentti sekä 10 luvun 16 §:n 1 momentti laissa 384/2017 sekä 6 luvun 7 § osaksi laissa 1641/2015, seuraavasti:

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

7 §

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan tutkintavangin sijoittamista, siirtoa ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan taikka vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

2 luku

Saapuminen vankilaan

4 §

Tulotarkastus

Rikosseuraamuslaitos saa ottaa tutkintavangista pakkokeinolaissa tarkoitetut henkilötuntemerkit.

6 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta antaa Rikosseuraamuslaitos.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö. Tutkintavangin vaatuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty toiminnoista vastaava virkamies.

Tutkintavangin sopimusosastolle sijoittamisesta ja erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin siirtämisestä päättää asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö.

Tutkintavangin 6 a §:ssä tarkoitetusta lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan yksikönpäällikkö tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan yksikönpäällikköä kuultuaan.

Vankilan yksikönpäällikkö päättää 8 §:ssä tarkoitetusta tutkintavangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olo kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä, ruoka- ja perushuollosta, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja sytytysvälineiden hallussapidosta antaa Rikosseuraamuslaitos.

4 luku

Toiminta

4 §

Päätösvalta

Tutkintavangin osallistumisesta toimintaan ja 2 §:ssä tarkoitetusta omasta työstä päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty vankilan toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuksien hallussapito

Tutkintavanki ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita eikä huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä. Tutkintavanki ei saa pitää hallussaan toiselta tutkintavangilta ilman Rikosseuraamuslaitoksen lupaa saamaansa omaisuutta.

8 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitetusta rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja 4 momentissa tarkoitetusta rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan yksikönpäällikkö tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta vastaava virkamies. Käyttörahan ja toimintarahan maksamisesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset tutkintavangin haltuun annettavan maksukortin ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä, omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään, sekä 6 §:ssä tarkoitetun provision maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitos.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

7 §

Päätösvalta

Tutkintavangin lääkkeiden hallussapidosta päättää Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri.

Vankilan yksikönpäällikkö päättää, kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä, lähettämisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen.

7 luku

Vapaa-aika

6 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin, kun tutkintavanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

8 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

9 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 3 momentin tai 4 §:n 2 momentin nojalla päättää rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Sähköpostin ja internetin käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

15 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välistä tapaamisesta, 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 1 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määrittämisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

17 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

16 §

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja.
Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö tai, jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.
Kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö. Yksikönpäällikkö päättää myös, siirretäänkö rikos kurinpitorangaistuksen määrittämisen sijasta poliisin tutkittavaksi.

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamuslaitos.

11 luku

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen

10 §

Päätösvalta

Erityistarkastuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätyllä operatiivisen toiminnan vastuualueen virkamiehellä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö.

12 luku

Muun henkilön tarkastaminen

8 §

Päätösvalta

Tapaajan henkilöntarkastuksesta ja vankilasta poistamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Kiinni otetun henkilön säilöissäpidosta päättää vankilan yksikönpäällikkö.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin erillään pitämisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset voimakkeinojen käytöstä sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakkeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitos.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

4.

Laki

valvotusta koevapaudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 13 ja 15 §, 32 §:n 1-5 momentti, 40 § sekä 41 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 13 § laeissa 404/2015 ja 807/2017, 15 § sekä 32 §:n 2, 4 ja 5 momentti laissa 404/2015, 32 §:n 1 momentti laissa 807/2017, 32 §:n 3 momentti laissa 1643/2015 sekä 40 § osaksi laeissa 397/2015 ja 404/2015, seuraavasti:

13 §

Elinkautisvangin koevapauden valmistelu

Kun valmistellaan elinkautista vankeutta suorittavan vangin valvottua koevapautta, vankila antaa lausuntonsa koevapauden edellytysten täyttymisestä. Lausuntoon on liitettävä ehdotus koevapauden rangaistusajan suunnitelmaksi, arvio rangaistusajan suunnitelman toteutumisesta sekä muut tarpeelliset asiakirjat. Ehdotuksen rangaistusajan suunnitelmaksi on sisällettävä 14 §:ssä tarkoitetut tiedot. Asiakirjoihin liitetään vangin sekä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kirjallinen suostumus. Ehdotus rangaistusajan suunnitelmaksi, muut tarpeelliset asiakirjat ja vankilan lausunto toimitetaan asiakasarvioinnin yksikköön.

Asiakasarvioinnin yksikön on tarvittaessa oltava yhteydessä koevapauden täytäntöönpanoon liittyviin viranomaisiin, laitoksiin, yhteisöihin ja yksityisiin henkilöihin. Asiakasarvioinnin yksikkö antaa lausuntonsa siitä, ylläpitääkö ja edistääkö valvottu koevapaus elinkautista vankeutta suorittavan vangin valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan, sekä selvittää muiden valvotun koevapauden edellytysten täyttymisen. Vankiterveydenhuollon yksikön lausunnosta säädetään erikseen.

15 §

Rangaistusajan suunnitelman vahvistaminen

Vankilan yksikönpäällikkö tai 13 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa asiakasprosessien vastuualueen johtaja vahvistaa rangaistusajan suunnitelman, ja siihen liitetään 10 §:ssä tarkoitettu vangin kirjallinen suostumus. Rangaistusajan suunnitelma annetaan vangille kirjallisesti.

32 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen asiakasprosessien vastuualueen johtaja päättää elinkautista vankeutta suorittavan vangin valvottuun koevapauteen sijoittamisesta sekä 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa, jos lupa koskee poistumista Suomen valtion alueelta.

Vankilan yksikönpäällikkö päättää muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen vankien valvotun koevapauteen sijoittamisesta. Vankilan yksikönpäällikkö päättää myös 22 §:n 3 momentissa tarkoitetun täytäntöönpanoon tulevan uuden rangaistuksen vaikutuksesta koevapauden täytäntöönpanon jatkamiseen, valvotun koevapauden peruuttamisesta kokonaan tai määräajaksi ja 26 §:ssä tarkoitetusta vankilaan palauttamisesta.

Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri päättää 4 §:ssä tarkoitetun lääkehoidon sekä muun hoidon ja tuen aloittamisesta, valvonnasta ja lopettamisesta. Kiireellisessä tapauksessa lääkehoidon voi tilapäisesti keskeyttää myös 20 §:ssä tarkoitetussa sairaalassa tai erityissairaanhoidon yksikössä toimiva lääkäri. Tieto hoidon väliaikaisesta keskeyttämisestä välitetään viipymättä Vankiterveydenhuollon yksikön lääkärille, joka tekee lopullisen päätöksen lääkehoidosta.

Vankilan yksikönpäällikkö, yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö, rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja tai rikosseuraamusesimies päättää 16 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajan suunnitelman muuttamisesta, 19 §:ssä tarkoitetun verinäytteen ottamisesta, 21 §:n 1 momentissa tarkoitetusta luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa, 23 §:ssä tarkoitetun suostumuksen peruuttamisen aiheuttamista seurauksista, 26 §:ssä tarkoitetun varoituksen antamisesta ja 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta.

Täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikkö tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty muu virkamies päättää rangaistusajan laskemisesta ja 28 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajaksi lukemisesta.

40 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus kehittämisen ja ohjauksen vastualueen johtajalle voidaan tehdä päätöksestä, joka koskee:

- 1) 11 §:ssä tarkoitettua vangin hakemusta koevapauteen sijoittamisesta;
- 2) 21 §:ssä tarkoitettua tilapäistä lupaa olla noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta;
- 3) 26 §:n 3 momentissa tarkoitettua varoitusta;
- 4) 25 §:ssä ja 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua valvotun koevapauden peruuttamista;
- 5) 28 §:ssä tarkoitettua rangaistusajaksi lukemista;
- 6) 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamista.

Muutoin oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyssä noudatetaan, mitä vankeuslain 20 luvun 3–9 §:ssä säädetään. Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen, jos kyse on asiakasprosessien vastualueen johtajan 32 §:n 1 momentin nojalla tekemästä päätöksestä.

41 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos voi antaa tarkemmat määräykset:

- 1) valvotun koevapauden valmistelusta;
- 2) menettelystä alaikäisen lapsen mielipiteen selvittämisessä;
- 3) 9 §:ssä tarkoitetuista tilanteista, joissa valvottuun koevapauteen sijoittaminen on ilmeisen tarpeetonta;
- 4) valvonnan suorittamisesta;
- 5) toimintavelvollisuudesta poikkeamisen perusteista;

- 6) 28 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pakottavista ja ennalta arvaamattomista tilanteista;
- 7) 39 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 30 §:n 1-3 momentti, 58 §:n 2 momentti, 87 §, 88 §:n 1 momentti sekä 91 §, sellaisina kuin niistä ovat 30 §:n 2 momentti laissa 385/2017 ja 88 §:n 1 momentti laissa 862/2020, seuraavasti:

30 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö päättää toimenpiteistä, joita 26 §:ssä tarkoitettua törkeästä velvollisuuksien rikkomisesta aiheutuu.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö päättää 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä, 18 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon aloittamisen lykkäyksestä tai keskeytyksestä, 22 §:ssä tarkoitettua verinäytteen ottamisesta, 24 §:ssä tarkoitettua noudon pyytämisestä, 25 §:ssä tarkoitettua kirjallisen varoituksen antamisesta, 32 §:ssä tarkoitettua matkakustannusten korvaamisesta, 74 §:ssä tarkoitettua kirjallisen kehotuksen antamisesta sekä 60 §:n 3 momentissa ja 76 §:ssä tarkoitettua valvonnan lakkauttamisesta. Jos asia ei siedä viivytystä, siitä voi päättää rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty vankilan yksikönpäällikkö, apulaisjohtaja tai rikosseuraamusesimies. Matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös muu rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies vastaa valvontarangaistuksen rangaistusajan laskemisesta ja päättää valvontarangaistuksesta ehdonalaan vapautteen päästämisestä. Täytäntöönpanosta vastaava tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty muu Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää 34 §:ssä tarkoitettua etsintäkuulutuksen antamisesta ja peruuttamisesta.

58 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos voi antaa tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta sekä menettelystä 22 §:ssä tarkoitettua päihitteettömyyden ja 41 §:ssä tarkoitettuun toimintaan osallistumisen valvonnassa.

87 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen 86 §:ssä tarkoitetuissa asioissa.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajalle, yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikölle tai vankilan yksikönpäällikölle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

88 §

Valitus hallintotuomioistuimeen

Valitus hallinto-oikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitus Rikosseuraamuslaitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

91 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 86 §:n 4 ja 5 kohdassa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja taikka valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin päätä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

yhdistelmärangeaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdistelmärangeaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain (801/2017) 9 §:n 4 momentti, 28 ja 29 §, 35 §:n 2 ja 3 momentti, 37 §:n 1 momentti sekä 38 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 37 §:n 1 momentti laissa 863/2020, seuraavasti:

9 §

Valvonta-ajan täytäntöönpanon valmistelu

Rikosseuraamuslaitoksen asiakasarvioinnin yksikön on ennen rangaistusajan suunnitelman määräysten vahvistamista pyydettävä Vankiterveydenhuollon yksiköltä arvio valvontaan sijoitettavan vangin riskistä syyllistyä väkivaltarikokseen.

28 §

Vankeudeksi muunnetun valvonta-ajan suorittaminen

Rikosseuraamuslaitos voi päästää tuomitun, jonka valvonta-aika on muunnettu vankeudeksi, uudestaan suorittamaan valvonta-aikaa, jos tuomitun edellytykset suoriutua valvonta-ajasta ovat parantuneet siten, että hänen voidaan perustellusti olettaa suoriutuvan valvonta-ajasta. Rikosseuraamuslaitoksen asiakasarvioinnin yksikkö antaa lausuntonsa valvonta-ajan suorittamisen edellytyksistä. Valvonta-ajasta suoritetaan tällaisessa tapauksessa ennen vankeudeksi muuntamista suorittamatta oleva osa, josta vankeutena suoritettu aika vähennetään.

Rikosseuraamuslaitoksen asiakasarvioinnin yksikön on arvioidessaan valvonta-ajan jatkamista tehtävä 8–10 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet viimeistään kolmen kuukauden kuluttua valvonta-ajan muutospäätöksestä ja sen jälkeen enintään kolmen kuukauden välein.

29 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen asiakasarvioinnin yksikkö vahvistaa 8 §:ssä tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman ja päättää 15 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajan suunnitelman muuttamisesta.

Täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikkö tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty muu virkamies vastaa rangaistusajan laskemisesta ja 22 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajaksi lukemisesta.

Vankilan yksikönpäällikkö, rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty toimintoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja päättää:

- 1) 13 §:n 2 momentissa tarkoitetun verinäytteen ottamisesta;

2) 14 §:n 1 momentissa tarkoitetusta luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa;

3) 14 §:n 2 momentissa tarkoitetusta ilmoituksen johdosta tehtävästä päätöksestä;

4) 16 §:ssä tarkoitetusta selvityksestä ja esityksestä syyttäjälle;

5) 18 §:n 1 momentissa tarkoitetusta kirjallisesta varoituksesta;

6) 19 §:ssä tarkoitetusta selvityksestä ja sen toimittamisesta syyttäjälle;

7) 24 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä käräjäoikeudelle;

8) 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja päättää 34 §:ssä tarkoitetusta etsintäkuulutuksesta.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 13 §:ssä tarkoitetusta päihitteetömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta ja 17 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta sekä turvatarkastuksessa löydettyjen esineiden ja aineiden poisottamisesta ja 18 §:n 2 momentissa tarkoitusta selvityksestä.

Pakkokeinolain 2 luvun 9 §:ssä tarkoitettu pidättämiseen oikeutettu virkamies päättää 20 §:ssä tarkoitetusta noudosta Rikosseuraamuslaitoksen pyynnöstä sekä 16 ja 19 §:ssä tarkoitetusta valvottavan säilöönnotosta.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja päättää vankilan yksikönpäällikön esityksestä 28 §:ssä tarkoitetusta tuomitun sijoittamisesta suorittamaan jäljellä olevaa valvonta-aikaa.

35 §

Muutoksenhaku

Kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja ratkaisee 1 momentissa tarkoitetun oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajalle, yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikölle tai vankilan yksikönpäällikölle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä. Muutoin oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 91 ja 92 §:ssä säädetään.

37 §

Valitus hallintotuomioistuimeen

Valitus hallinto-oikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus Rikosseuraamuslaitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

38 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos voi antaa tarkemmat määräykset:

1) valvonta-ajan valmistelusta;

2) valvonta-ajan suorittamisesta;

3) toimintavelvollisuudesta poikkeamisen perusteista;

- 4) 14 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pakottavista ja ennalta arvaamattomista tilanteista sekä mainitussa momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä;
- 5) vapauttamisessa noudatettavasta menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (1069/2015) 3 §:n 1 momentti ja 13 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1644/2015, seuraavasti:

3 §

Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnalliset henkilörekisterit

Tässä laissa tarkoitettujen tietojen käsittelemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualue pitää Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmää ja siihen kuuluvia rekistereitä.

13 §

Tietojen käsittelyyn oikeutetut

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen:

2) turvallisuustietorekisterin tietoja saavat käsitellä vain Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen erikseen nimeämät Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain (1316/2006) 4 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 9 §, 10 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 21 §:n 2 momentti, 22 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 24 §, 25 §:n 1 momentti, 27 §:n 3 momentti sekä 30 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 4 § osaksi laissa 716/2012, 6 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 ja 2 momentti ja 18 §:n 2 momentti laissa 716/2012, 9 §:n 3 momentti laissa 738/2014, 24 § osaksi laeissa 739/2011 ja 716/2012 sekä 25 §:n 1 momentti osaksi laissa 739/2011, seuraavasti:

4 §

Yksikönpäällikkö

Koulutuskeskuksella on yksikönpäällikkö, jonka Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja nimittää.

Yksikönpäällikön tehtävänä on johtaa ja kehittää koulutuskeskuksen toimintaa sekä vastata toiminnan tuloksellisuudesta, laadusta ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Yksikönpäällikön tehtävistä annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Päätösvalta

Koulutuskeskukselle kuuluvat asiat ratkaisee yksikönpäällikkö, jollei tässä laissa tai sen nojalla valtioneuvoston asetuksessa toisin säädetä. Yksikönpäällikön vahvistamassa työjärjestyksessä voidaan yksikönpäällikön toimivaltaan kuuluva asia antaa koulutuskeskuksen muun virkamiehen ratkaistavaksi lukuun ottamatta laissa tai valtioneuvoston asetuksessa yksikönpäällikön ratkaistavaksi säädettyjä asioita. Työjärjestyksen sisällöstä annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Ammatilliseen tutkintoon johtava koulutus

Koulutuskeskus antaa rikosseuraamusalan ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta. Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualue vahvistaa vuosittain tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen määrän koulutuskeskuksen yksikönpäällikön esityksestä.

9 §

Opiskelijaksi ottaminen ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen

Opiskelijaksi ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen voidaan ottaa henkilö, joka on:

- 1) hakuajan päättymiseen mennessä täyttänyt 18 vuotta;
- 2) hakuajan päättymiseen mennessä suorittanut vähintään toisen asteen ammatillisen tutkinnon (ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto), lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tarkoitetun tutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon taikka edellä tarkoitettuja tutkintoja vastaavat ulkomaiset opinnot;
- 3) terveydentilaltaan ja muilta ominaisuuksiltaan rikosseuraamusalan työhön sopiva;
- 4) suorittanut hyväksytysti valintakokeen; sekä
- 5) saanut vähintään B-luokan ajo-oikeuden.

Koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö voi myöntää poikkeuksen 1 momentin 2 kohdan mukaisista edellytyksistä, jos hakijalla voidaan muuten katsoa olevan riittävät tiedot ja taidot asianomaisia opintoja varten.

Opiskelijaksi pyrkivän tulee antaa koulutuskeskukselle opiskelijaksi ottamisen arvioinnissa tarvittavat terveydentilaansa koskevat tiedot. Turvallisuusselvityksen hakemisesta säädetään turvallisuusselvityslaissa (726/2014).

10 §

Opiskelijavalinta

Opiskelijat tutkintoon johtavaan koulutukseen valitsee koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö. Opiskelijat muuhun rikosseuraamusalan koulutukseen valitsee koulutuskeskus.

18 §

Työssäoppiminen

Työssäoppimisjakson ajalta maksettavasta palkkauksesta päättää Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualue. Jos työssäoppiminen suoritetaan muun alan yksikössä, palkkauksesta sovitaan työssäoppimispaikan kanssa.

21 §

Opiskeluaika

Koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö voi opiskelijan pyynnöstä siirtää tämän opiskeluaikaa siihen asti, että kyseinen koulutus seuraavan kerran aloitetaan, kuitenkin enintään yhdellä vuodella.

22 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö voi määrätä opiskeluoikeuden tutkintoon johtavassa koulutuksessa menetetyksi:

1) jos opiskelijaksi hyväksytty ei ole ilmoittautunut koulutuskeskuksen opiskelijaksi 11 §:ssä säädetyllä tavalla eikä koulutuskeskus perustellusta syystä hyväksy asetetun määräajan jälkeen tapahtunutta ilmoittautumista;

2) jos opiskelijalla on todettu sellainen sairaus tai vamma, joka ilmeisesti on pysyvästi esteenä koulutukseen osallistumiselle ja tutkinnon suorittamiselle; tai

3) jollei opiskelija ole suorittanut opintojaan opetussuunnitelmassa määritellyssä enimmäisajassa eikä koulutuskeskus erityisestä syystä myönnä hänelle lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen.

23 §

Opiskelun keskeyttäminen

Koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö voi keskeyttää tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan hakemuksesta tämän opiskelun enintään kahden vuoden määräajaksi.

Koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö voi omasta aloitteestaan keskeyttää tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan opiskelun enintään yhden vuoden määräajaksi kerrallaan pitkäaikaisen sairauden vuoksi tai jos opiskelija ei kykene suorittamaan opintojaan hyväksytysti opetussuunnitelman mukaisesti, opiskelijan tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkinnan ajaksi tai muusta vastaavasta painavasta syystä. Opiskelijan tulee pyydettyäessä antaa koulutuskeskukselle terveydentilansa arviointiin tarvittavat tiedot.

24 §

Huomautus ja varoitus

Koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö voi, jollei suullista huomautusta katsota riittäväksi seuraamukseksi, antaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevalle kirjallisen varoituksen, jos tämä:

1) on käyttäytynyt koulutuksen aikana Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla,

2) on laiminlyönyt opetukseen osallistumisen; tai

3) on rikkonut koulutuskeskuksen järjestyssääntöä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna sopimattomana käytöksenä on pidettävä erityisesti tekoa tai käytöstä, joka on omiaan vaarantamaan luottamusta rikosseuraamusalalla toimivalle virkamiehelle kuuluvien tehtävien rehelliseen, luotettavaan ja oikeudenmukaiseen hoitoon. Koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö voi antaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevalle kirjallisen varoituksen myös, jos tämä kieltäytyy 17 §:ssä tarkoitettua päihdetestauksesta tai antaa päihteiden väärinkäytön osoittavan näytteen.

25 §

Koulutuksesta erottaminen

Koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö voi erottaa opiskelijan tutkintoon johtavasta koulutuksesta, jos tämä:

1) on antanut koulutukseen pyrkiessään sellaisia vääriä tai harhaanjohtavia tietoja, jotka olisivat voineet estää koulutukseen valinnan, taikka jättänyt kertomatta sellaisen itseään koskevan olennaisen seikan, joka olisi voinut muodostua valinnan esteeksi;

2) on syylistynyt koulutuksen aikana sellaiseen rikokseen, joka osoittaa sopimattomuutta rikosseuraamusalalle taikka muutoin käyttäytynyt Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena;

3) tutkintoa suorittaessaan kieltäytyy 17 §:ssä tarkoitettusta päihdetestauksesta taikka antaa päihteiden väärinkäytön osoittavan näytteen eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena;

4) ei jatka opiskeluaan 23 §:ssä tarkoitetun määräajan päätyttyä taikka perusteita koulutuksen jatkamiselle ei enää ole;

5) laiminlyö toistuvasti tai olennaisella tavalla opetukseen osallistumisen; taikka

6) on toistuvasti tai olennaisella tavalla rikkonut koulutuskeskuksen järjestyssääntöä.

27 §

Järjestyssääntö

Järjestyssäännön vahvistaa koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö.

30 §

Oikaisuvaatimus

Aikaisempien opintojen ja osaamisen hyväksi lukemisen oikaisemista koskevaan 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun ja opintosuorituksen arvioinnin oikaisemista koskevaan 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuun opettajan päätökseen tyytymätön voi hakea siihen kirjallisesti oikaisua koulutuskeskuksen yksikönpäälliköltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain (1635/2015) 6 §:n 1-4 momentti ja 11 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1-4 momentti laissa 189/2019, seuraavasti:

6 §

Potilasrekisterissä olevien tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä potilastietojen luovuttamisesta ilman potilaan kirjallista suostumusta säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 3 ja 4 momentissa tai muussa laissa, saa vankien ja tutkintavankien terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen ohjeidensa mukaan muu terveydenhuollon ammattihenkilö luovuttaa potilasrekisteriin talletettuja tietoja seuraavasti:

1) asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikölle tai vankilan yksikönpäällikölle taikka Rikosseuraamuslaitoksen tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätyle Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa olevalle virkamiehelle sellaiset vangin tai tutkintavangin väkivalta-, itsemurha- tai tartuntatautiriskiä taikka muita vastaavia sairaudesta johtuvia riskejä koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä kyseisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden suojaamiseksi taikka muiden henkilöiden hengen, terveyden tai turvallisuuden vaarantumisen estämiseksi;

2) asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikölle tai vankilan yksikönpäällikölle taikka Rikosseuraamuslaitoksen tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätyle toiminnoista vastaavalle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sellaiset työntekijän työturvallisuuden varmistamiseen liittyvät tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa vangin tai tutkintavangin työkykyä hänen sijoittamisekseen työhön, sekä sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa vangin tai tutkintavangin toimintakykyä hänen sijoittamisekseen opiskeluun tai muuhun toimintaan;

3) asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikölle tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätyle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sellaiset vangin terveydentilaa ja hoitoa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 70 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua väkivalta- tai seksuaalirikokseen syyllistymisen riskiä;

4) vankilan yksikönpäällikölle sellaiset 3 kohdassa tarkoitettuun väkivalta- tai seksuaalirikokseen syyllistymisen riskiä koskevaan arvioon sisältyvät vangin terveydentilaa ja hoitoa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä päätettäessä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:n nojalla ehdonalaiseen vapauteen päästettävän vangin asettamisesta koeajaksi valvontaan;

5) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jonka virkatehtäviin kuuluu elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun vangin vapauttamisasian käsitteleminen, mainitun asian käsittelemiseksi väkivaltariskiä ja sekä asiakasarvioinnin yksikön, vankilan tai yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikölle taikka Rikos-

seuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätyle toiminnoista vastaavalle virkamiehelle arvioidun väkivaltariskin nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi kirjallinen lausunto väkivaltariskiarvion johtopäätöksistä.

Ilman potilaan suostumusta potilasrekisteristä voidaan luovuttaa Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa oleville terveydenhuollon ammattihenkilöille heidän terveyden- tai sairaanhoidon tehtävissään välttämättömät tiedot.

Rikosseuraamuslaitoksen muulle henkilöstölle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöille voidaan ilman rekisteröidyn kirjallista suostumusta ilmaista vain sellaisia 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu eikä muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun asiakasarvioinnin yksikön laatiman väkivalta- tai seksuaalirikokseen syyllistymisen riskiä koskevan arvion johtopäätöksistä saa luovuttaa kirjallisen lausunnon yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikölle tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätyle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle suunniteltaessa ja toteutettaessa arvion edellyttämää ehdonalaisten vapauden valvontaan sisältyvää toimintaa.

11 §

Tarkastusoikeus

Tarkastaia on päästettävä vankilaan ia kaikkiin Vankitervevdenhuollon yksikön toimipaikan tiloihin. Tarkastuksessa on salassapitosäännösten estämättä esitettävä kaikki tarkastaian pyytämät asiakirjat, iotka ovat välttämättömiä tarkastuksen toimittamiseksi, ia annettava niistä mak-sutta tarkastaian pyvtämät jälleinnökset. Tarkastaialla on myös oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Tarkastusoikeutta ei ole pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Valokuvia ei saa ottaa vangeista eikä tutkintavangeista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 6 §, sellaisena kuin se on laissa 165/1998, seuraavasti:

25 luku

Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen

6 §

Vangittu taikka vankeusrangaistusta tai muutorangaistusta suorittava henkilö saa rikosasiassa ilmoittaa tyytymättömyyttä vankilan yksikönpäällikölle. Jos tyytymättömyyden ilmoittamisen määräaika päättyy tällaisen henkilön ollessa oikeudenkäynnin tai vanginkuljetuksen vuoksi rangaistuslaitoksen ulkopuolella, hän saa ilmoittaa tyytymättömyyttä vankilaan saapumisensa jälkeisenä päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

rikoslain 2 c luvun 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 2 c luvun 10 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 628/2013, seuraavasti:

2 c luku

Vankeudesta ja yhdistelmärangaistuksesta

10 §

Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta

Ennen kuin elinkautiseen vankeuteen tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, hänet voidaan sijoittaa valvottuun koevapauteen. Jos Rikosseuraamuslaitos katsoo, että ennen ehdonalaista vapauttamista ilmitulleen rikoksen tai valvotusta koevapaudesta annetun lain 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen peruuttamisen tai mainitun lain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun koevapauden peruuttamisen vuoksi ehdonalaista vapauttamista on harkittava uudelleen, sen on saatettava asia Helsingin hovioikeuden uudelleen käsiteltäväksi. Samoin on menettävä valvotusta koevapaudesta annetun lain 28 §:ssä ja vankeuslain 3 luvun 7 §:ssä tarkoitetuissa rangaistusajaksi lukemista koskeissa asioissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

pakkokeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 2 luvun 12 h §:n 1 momentti, 12 i §:n 1 momentti ja 12 k §:n 2 momentti, 4 luvun 4 §:n 1 momentti sekä 11 luvun 4 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 12 h §:n 1 momentti ja 11 luvun 4 §:n 2 momentti laissa 101/2018 sekä 2 luvun 12 i §:n 1 momentti ja 12 k §:n 2 momentti laissa 509/2019, seuraavasti:

2 luku

Kiinniottaminen, pidättäminen, vangitseminen ja tutkinta-aresti

12 h §

Poikkeushupa ja tutkinta-arestin sisällön muuttaminen

Vankilan yksikönpäällikkö tai yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö saa perustelusta syystä yksittäistapauksessa myöntää luvan vähäiseen poikkeamiseen tutkinta-arestia koskevassa ratkaisussa asetetusta velvollisuudesta. Tutkinta-arestiin määrätty voi saattaa poikkeusluvan epäämistä koskevan asian syyteasiassa toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

12 i §

Velvollisuuksien rikkominen

Jos Rikosseuraamuslaitos tekemänsä selvityksen perusteella toteaa, että tutkinta-arestiin määrätty on rikkonut lievästi ja ilman 12 h §:n 2 momentissa tarkoitettua syytä hänelle asetettuja velvollisuuksia, Rikosseuraamuslaitos antaa hänelle kirjallisen varoituksen. Sen antamisesta päättää yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö.

12 k §

Etsintäkuuluttaminen

Vankeuslaissa (767/2005) tarkoitettu täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää tutkinta-arestiin määrätyn etsintäkuuluttamisesta ja etsintäkuulutuksen peruuttamisesta.

4 luku

Yhteydenpidon rajoittaminen

4 §

Yhteydenpidon rajoittamisesta päättäminen

Yhteydenpidon rajoittamisesta kiinniottamisen ja pidättämisen aikana päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Tutkinta-vankeuteen liittyvästä yhteydenpidon rajoittamisesta ja sen voimassaolon jatkamisesta päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tai vankilan yksikönpäällikön esityksestä vangitsemisesta päättävä tuomioistuin. Yhteydenpidon rajoittamisesta voi ennen tuomioistuimen ratkaisua väliaikaisesti päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen esityksestä vankilan yksikönpäällikkö tai, jos tutkintavanki on sijoitettu poliisin säilytystilaan, pidättämiseen oikeutettu virkamies.

11 luku

Erinäiset säännökset

4 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset:

- 1) tutkinta-arestin valvonnan suorittamisesta;
- 2) 2 luvun 12 h §:ssä tarkoitettua poikkeusluvasta;
- 3) tutkinta-arestin suorittamisajan laskemisesta ja kirjaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

haastemieslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan haastemieslain (505/1986) 6 §:n 1 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 779/2019, seuraavasti:

6 §

Muut tiedoksiantoon oikeutetut

Haastamisen ja tiedoksiannon ovat oikeutettuja suorittamaan niin kuin haastemies:

- 1) poliisimies, syyttäjä, kihlakunnanvouti, rajavartiomies, pidättämiseen oikeutettu tullimies, tehtävään määrätty muu tullimies sekä käräjänotaari;
- 2) tuomioistuimen tai poliisilaitoksen päällikön määräämä asianomaisen viranomaisen palveluksessa oleva virkamies;
- 3) Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on vanki;
- 4) puolustusvoimissa joukko-osaston komentajan tai häneen rinnastettavan esimiehen määräämä virkamies, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on rikoslain (39/1889) 45 luvussa tarkoitettu; sekä
- 5) Suomen edustustossa ulkoministeriön tehtävään valtuuttama kunniakonsuli tai edustuston palveluksessa toimiva henkilö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2-4 momentti, 3 §:n 2 ja 3 momentti, 5 §:n 2 momentti sekä 9 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2-4 momentti, 3 §:n 2 ja 3 momentti ja 5 §:n 2 momentti laissa 737/2011 sekä 9 § laissa 802/2017, seuraavasti:

1 §

Hakemus

Rikosseuraamuslaitoksen on hakemuksen johdosta annettava lausunto hovioikeudelle. Lausunnossa on Rikosseuraamuslaitoksen on todettava, puoltaako vai vastustaako se vapauttamista ja onko vanki määrättävä rikoslain (39/1889) 2 c luvussa tarkoitettuun valvottuun koevapauteen. Lausuntoon on liitettävä Rikosseuraamuslaitoksen arvio vapauttamisen edellytyksistä ja muu vankia koskeva selvitys. Elinkautiseen vankeuteen tuomittua koskevaan lausuntoon on lisäksi liitettävä arvio vangin riskistä syyllistyä väkivaltarikokseen.

Vankeuslain (767/2005) 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa tai muusta erityisestä syystä Rikosseuraamuslaitos voi tehdä hakemuksen vangin vapauttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen on annettava 2 momentissa tarkoitettu lausunto ja 3 momentissa tarkoitettu hakemus liitteineen vangille tiedoksi.

3 §

Asian käsittely Helsingin hovioikeudessa

Hovioikeus voi omasta aloitteestaan päättää asiantuntijalausunnon hankkimisesta, todistelun vastaanottamisesta taikka kirjallisen todisteen tai muun asiakirjan esittämisestä. Tuomioistuinten hankkiman selvityksen johdosta vangille ja Rikosseuraamuslaitokselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Asiassa on järjestettävä suullinen käsittely, jos vanki sitä vaatii, ja muutoinkin, jollei se ole selvästi tarpeetonta. Vanki ja Rikosseuraamuslaitoksen edustaja on kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla vankia, Rikosseuraamuslaitoksen edustajaa, todistajaa tai muuta henkilöä ja ottaa vastaan muuta selvitystä. Jos vanki ei saavu suulliseen käsittelyyn, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta, jollei hovioikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena.

5 §

Oikeusapu

Rikosseuraamuslaitoksen asian selvittämistä varten nimeämälle todistajalle tai muulle henkilölle aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista siten kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään. Vankia ei kuitenkaan voida velvoittaa korvaamaan näitä kustannuksia valtiolle.

9 §

Ehdonalaisen vapauttamisen täytäntöönpanokielto

Kun Rikosseuraamuslaitos saattaa ehdonalaista vapauttamista koskevan asian rikoslain 2 c luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla Helsingin hovioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, hovioikeus voi kieltää ehdonalaista vapauttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon uuden käsittelyn ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain (1379/2010) 6 § seuraavasti:

6 §

Yhteistyö Rikosseuraamuslaitoksen kanssa

Vankeuslain (767/2005) 5 luvun 8 §:ssä tarkoitetun päiväjärjestyksen valmistelee Rikosseuraamuslaitos yhteistyössä vankilan perheosaston henkilökunnan kanssa, ja sen vahvistaa vankilan yksikönpäällikkö.

Lastensuojelun toteuttamiseksi järjestetään neuvotteluja lastensuojelulain 31 §:n mukaisesti. Jos vanhemman tilanteessa tapahtuu muutoksia, jotka saattavat edellyttää lapsen asiakassuunnitelman tarkistamista, vankilan yksikönpäällikön on viipymättä ilmoitettava asiasta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki

Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain (326/1963) 5 e §:n 2 momentti, 9 a §:n 2 momentti, 9 b §:n 2 momentti, 9 e §:n 1 momentti, 9 f §, 24 §:n 2 momentti sekä 26 - 28 §, sellaisina kuin ne ovat, 5 e §:n 2 momentti, 9 a §:n 2 momentti, 9 b §:n 2 momentti, 9 e §:n 1 momentti, 9 f §, 24 §:n 2 momentti sekä 27 ja 28 § laissa 988/2014 sekä 26 § laeissa 988/2014 ja 864/2020, seuraavasti:

5 e §

Tuomitulle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Puolustajan määräämiseen viran puolesta samoin kuin puolustajaan muutoinkin sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään. Puolustajan määrää Rikosseuraamuslaitos. Puolustajan voi määrätä myös säilöön ottamista käsittelevä käräjäoikeus tai muu tässä laissa tarkoitettua asiaa käsittelevä tuomioistuim. Tuomitulle on viipymättä selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

9 a §

Toisessa Pohjoismaassa annetun yhdyskuntapalvelun siirtämisen edellytykset

Edellytyksenä 1 momentissa tarkoitettulle rangaistuksen täytäntöönpanon siirrolle on Rikosseuraamuslaitoksen suostumus. Suostumus voidaan antaa, jos yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano Suomessa tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua yhteiskuntaan.

9 b §

Toisessa Pohjoismaassa annetun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano Suomessa

Jos 9 a §:ssä tarkoitettuun yhdyskuntapalveluun on Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa liitetty ehtoja tai määräyksiä, joita Suomessa ei ole mahdollista panna täytäntöön, Rikosseuraamuslaitos voi vahvistaa muutoksia niihin.

9 e §

Suomessa tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano toisessa Pohjoismaassa

Suomessa tuomittu yhdyskuntapalvelu tai ehdollinen vankeusrangaistus, jonka oheisrangaistuksena on tuomittu yhdyskuntapalvelua, voidaan siirtää täytäntöön pantavaksi Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, jos asianomaisen maan toimivaltainen viranomainen tähän suostuu. Edellytyksenä siirron esittämiselle on, että Rikosseuraamuslaitos arvioi, että yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano toisessa Pohjoismaassa tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua yhteiskuntaan.

9 f §

Toisessa Pohjoismaassa päätetty muutos, muuntaminen ja kumoaminen

Jos toimivaltainen viranomainen Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa muuttaa Suomessa täytäntöön pantavaksi siirrettyyn yhdyskuntapalveluun liittyviä ehtoja tai määräyksiä, joita tuomittu on velvollinen noudattamaan, tai jos viranomainen muuntaa taikka kumoaa 9 a §:ssä tarkoitetun yhdyskuntapalvelun, päätös on pätevä myös Suomessa. Jos muutettuja ehtoja tai määräyksiä Suomessa ei ole mahdollista panna täytäntöön, Rikosseuraamuslaitos voi vahvistaa muutoksia niihin.

24 §

Rikosseuraamuslaitos ratkaisee, onko 5, 9 a, 10 tai 17 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostuttava. Oikeusrekisterikeskus päättää 1 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostumisesta.

26 §

Rikosseuraamuslaitos kuulee tuomittua ennen kuin se päättää suostumisestaan 5, 9 a, 10 tai 17 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön. Kuulemiseen sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään asianosaisen kuulemisesta. Päätöksen tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa.

Rikosseuraamuslaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Rikosseuraamuslaitoksen päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

27 §

Pyynnön, joka tarkoittaa 8 tai 9 e §:n mukaista täytäntöönpanoa taikka 15 tai 22 §:ssä edellytettyä valvonnan järjestämistä Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, esittää Rikosseuraamuslaitos. Pyyntöön on liitettävä tuomitun antama lausunto tai todistus siitä, että tuomitulle on varattu tilaisuus lausua asiasta. Pynnön, joka tarkoittaa 4 §:n mukaista täytäntöönpanoa, esittää oikeusrekisterikeskus.

Jos pyyntö koskee sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa, Rikosseuraamuslaitoksen on määrättävä muuntorangaistuksen pituus ja vanhenemisaika.

28 §

Jos Rikosseuraamuslaitos on suostunut pyyntöön, jota 1, 5, 9 a, 10 tai 17 §:ssä tarkoitetaan, tai jos ehdollinen rangaistus tai ehdonalainen vapaus 13 tai 20 §:ssä tarkoitettulla tavalla määrätään menetetyksi, Suomessa ei saa nostaa syytettä siitä rikoksesta, jota toisessa Pohjoismaassa annettu tuomio koskee.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki

**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä
annetun lain 51 ja 64 § muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden
välillä annetun lain (1383/2007) 51 §:n 2 momentti ja 64 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne
ovat laissa 740/2011, seuraavasti:

51 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 50 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön
tekee Rikosseuraamuslaitos.

64 §

Vapaudenmenetyksajan vähentäminen

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, Rikosseu-
raamuslaitoksen täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suoritettavasta va-
pausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen nou-
dattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

18.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 67 § muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 54 § ja 67 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 54 § laissa 189/2017 ja 67 §:n 2 momentti laissa 1385/2007, seuraavasti:

54 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Edellä 53 §:n 1 momentissa tarkoitetun syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön tekee syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 53 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekee syyttäjä Rikosseuraamuslaitoksen esityksestä.

67 §

Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suoritettavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

19.

Laki

tuomittujen siirtoa Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomittujen siirtoa Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain (1169/2011) 3 §, 5 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 10 §:n 1 ja 2 momentti sekä 19 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti laissa 39/2019 ja 19 §:n 1 momentti laissa 866/2020, seuraavasti:

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Rikosseuraamuslaitos päättää 2 §:ssä tarkoitetun seuraamuksen täytäntöönpanon siirtoa koskevan pyynnön lähettämisestä toiseen jäsenvaltioon ja suostumisesta toisen jäsenvaltion lähettämän pyynnön täytäntöönpanoon Suomessa. Jos pyyntö koskee muun vapaudenmenetyksen käsittävän toimenpiteen kuin vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon siirtoa toisesta jäsenvaltiosta Suomeen tai hoitoseuraamuksen täytäntöönpanon siirtoa koskevan pyynnön lähettämistä Suomesta toiseen jäsenvaltioon, toimivaltainen viranomainen on kuitenkin oikeusministeriö.

5 §

Väliaikainen säilöönotto

Täytäntöönpanon varmistamiseksi pidättämiseen oikeutettu virkamies voi puitepäättöksen 14 artiklassa tarkoitetussa tilanteessa ottaa tuomitun säilöön, jos tuomion antanut valtio sitä pyytää. Pyyntö voidaan tehdä suoraan pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle. Säilöön ottamisesta on viipymättä ilmoitettava sille käräjäoikeudelle, jonka tuomiopiiriin kuuluvalla paikkakunnalla säilössä pitäminen tapahtuu, kyseisessä tuomiopiirissä toimivalle aluesyyttäjälle tai erikoissyyttäjälle sekä Rikosseuraamuslaitokselle.

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta käräjäoikeuden on kiireellisesti otettava asia käsiteltäväkseen siinä järjestyksessä kuin vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään ja päätettävä, onko toimenpide pysytettävä voimassa. Päätöksestään käräjäoikeuden on heti ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle.

Jos Rikosseuraamuslaitos katsoo, että seuraamuksen täytäntöönpanolle on olemassa este, sen on määrättävä säilöön otettu heti päästettäväksi vapaaksi. Säilöön otettu on päästettävä vapaaksi myös, jollei Rikosseuraamuslaitos ole vastaanottanut täytäntöönpanoa koskevaa pyyntöä ja siihen liitettäviä asiakirjoja 40 päivän kuluessa säilöön ottamisesta. Säilöön otettu on päästettävä vapaaksi viimeistään silloin, kun vapaudenmenetyksen yhteenlaskettu aika Suomessa ja tuomion antaneessa valtiossa vastaa aikaa, jonka tuomittu olisi ollut vapautensa menettäneenä, jos seuraamus olisi pantu täytäntöön tuomion antaneessa valtiossa.

10 §

Kielet ja käännökset

Rikosseuraamuslaitos hyväksyy puitepäätöksen 4 artiklassa tarkoitetun todistuksen, jos se on toimitettu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä taikka siihen on liitetty käännös jollekin näistä kielistä. Rikosseuraamuslaitos voi hyväksyä myös muun kuin suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei ole muutoin estettä.

Rikosseuraamuslaitos huolehtii tarvittaessa todistuksen ja tuomion kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

19 §

Muutoksenhaku

Rikosseuraamuslaitoksen tai oikeusministeriön päätöksestä saa valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

20.

Laki

valvontatoimenpiteitä ja vaihtoehtoisia seuraamuksia Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valvontatoimenpiteitä ja vaihtoehtoisia seuraamuksia Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain (1170/2011) 3 ja 4 §, 6 §:n 2 momentti, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 9 ja 11 §, 13 §:n 2 momentti sekä 14 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 14 §:n 1 momentti laissa 867/2020, seuraavasti:

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Rikosseuraamuslaitos päättää tuomion tai valvontapäätöksen tunnustamista ja valvontatoimen tai vaihtoehtoisen seuraamuksen valvonnan täytäntöönpanoa koskevan pyynnön (*valvonnan siirtoa koskeva pyyntö*) lähettämisestä toiseen jäsenvaltioon ja suostumisesta toisen jäsenvaltion lähettämän pyynnön täytäntöönpanoon Suomessa.

4 §

Edellytykset pyynnön vastaanottamiselle

Valvonnan siirtoa koskeva pyyntö vastaanotetaan käsiteltäväksi ilman Rikosseuraamuslaitoksen suostumusta, jos valvontaan määrätyllä tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulla on pysyvä asuinpaikka Suomessa ja hän on suostunut siihen, että valvonta järjestetään Suomessa.

Jos valvontaan määrätyllä tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulla ei ole pysyvää asuinpaikkaa Suomessa, edellytyksenä valvonnan siirtoa koskevan pyynnön vastaanottamiselle on Rikosseuraamuslaitoksen suostumus. Suostumus voidaan antaa, jos valvontatoimenpiteen tai vaihtoehtoisen seuraamuksen täytäntöönpano Suomessa valvontaan määrätyn tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua yhteiskuntaan.

6 §

Valvonnan siirtoa koskevan pyynnön täytäntöönpano

Päätöksen valvontatoimenpiteen taikka vaihtoehtoisen seuraamuksen mukauttamisesta puitepäättöksen 9 artiklan mukaisesti tekee Rikosseuraamuslaitos. Jos kuitenkin toimenpiteestä vastaavassa kansallisessa tapauksessa päättäisi tuomioistuin, päätöksen tekee Helsingin käräjäoikeus. Vaatimuksen tekee syyttäjä Rikosseuraamuslaitoksen esityksestä. Tällöin mukauttamista koskevan asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä rikosasian käsittelystä säädetään.

8 §

Kielet ja käännökset

Rikosseuraamuslaitos hyväksyy puitepäätöksen 6 artiklassa tarkoitetun todistuksen, jos se on toimitettu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä taikka siihen on liitetty käännös jollekin näistä kielistä. Rikosseuraamuslaitos voi hyväksyä myös muun kuin suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei ole muutoin estettä.

Rikosseuraamuslaitos huolehtii tarvittaessa todistuksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

9 §

Edellytykset pyynnön lähettämiseksi

Valvonnan siirtoa koskevan pyynnön lähettämiseksi puitepäätöksen 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun jäsenvaltioon päättää Rikosseuraamuslaitos. Edellytyksenä pyynnön lähettämiseksi on, että täytäntöönpanon siirto voisi valvontaan määrätyn tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn vuoksi edistää hänen sopeutumistaan yhteiskuntaan ja että hän on siirtämiseen suostunut.

11 §

Kielet ja käännökset

Rikosseuraamuslaitos huolehtii puitepäätöksen liitteenä olevan mallin mukaisen todistuksen kääntämisestä täytäntöönpanovaltion hyväksymälle kielelle.

13 §

Oikeus avustajaan ja puolustajaan

Valvontaan määrätylle tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Puolustajan määräämisestä viran puolesta samoin kuin puolustajasta muutoin on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään. Puolustajan määrää Rikosseuraamuslaitos. Puolustajan voi määrätä myös tässä laissa tarkoitettua asiaa käsittelevä tuomioistuin. Valvontaan määrätylle tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulle on viipymättä selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

14 §

Muutoksenhaku

Rikosseuraamuslaitoksen tekemästä päätöksestä saa valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea

muutosta. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 22.4.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

2.

Laki**vankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vankeuslain (767/2005) 1 luvun 4, 8, 9 ja 10 §, 2 luvun 10 § ja 12 §:n 2 momentti, 3 luvun 8 §:n 1 momentti ja 9 §, 4 luvun 7 §:n 1 momentti sekä 11 ja 12 §, 5 luvun 9 §, 6 luvun 2 §:n 3 momentti sekä 6 ja 7 §, 7 luvun 7 § ja 8 §:n 2 momentti, 8 luvun 14 ja 15 §, 9 luvun 1 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 ja 3 momentti sekä 10 §:n 2 momentti, 10 luvun 10 §, 11 luvun 8 §:n 2 momentti ja 9 §, 12 luvun 11 § ja 12 §:n 2 momentti, 13 luvun 17 §:n 1 momentti ja 19 §:n 2 momentti, 14 luvun 11 ja 12 §, 15 luvun 10 §:n 3 momentti, 16 §:n 1-3 momentti ja 18 §:n 2 momentti, 16 luvun 9 §:n 4 momentti ja 10 §:n 2-4 momentti, 17 luvun 8 §:n 2 momentti, 18 luvun 8 § ja 9 §:n 2 momentti, 19 luvun 8 ja 11 §, 20 luvun 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 7 §:n 1 momentti sekä 21 luvun 2 §:n 1 momentti ja 3 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 § ja 5 luvun 9 § laeissa 735/2011 ja 1640/2015, 1 luvun 8 ja 9 §, 3 luvun 8 §:n 1 momentti, 4 luvun 7 §:n 1 momentti ja 12 §, 6 luvun 6 §, 7 luvun 8 §:n 2 momentti, 11 luvun 9 §, 12 luvun 12 §:n 2 momentti, 13 luvun 17 §:n 1 momentti ja 19 §:n 2 momentti, 15 luvun 16 §:n 2 momentti, 16 luvun 10 §:n 2-4 momentti, 18 luvun 9 §:n 2 momentti ja 20 luvun 7 §:n 1 momentti laissa 393/2015, 1 luvun 10 §, 3 luvun 9 §, 6 luvun 2 §:n 3 momentti ja 7 §, 8 luvun 15 §, 9 luvun 9 §:n 3 momentti, 14 luvun 12 § sekä 15 luvun 10 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 18 §:n 2 momentti laissa 735/2011, 2 luvun 10 § laeissa 33/2015 ja 383/2017, 2 luvun 12 §:n 2 momentti ja 4 luvun 11 § laissa 33/2015, 7 luvun 7 §, 12 luvun 11 § ja 20 luvun 3 § laeissa 393/2015 ja 383/2017, 9 luvun 9 §:n 2 momentti ja 10 §:n 2 momentti sekä 19 luvun 11 § laissa 383/2017, 8 luvun 14 § laeissa 393/2015, 383/2017 ja 804/2017, 10 luvun 10 § laissa 1640/2015, 14 luvun 11 § laeissa 735/2011 ja 804/2017, 16 luvun 9 §:n 4 momentti laissa 507/2019, 20 luvun 4 §:n 1 momentti laissa 861/2020, 21 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 403/2015 ja 21 luvun 3 § laissa 631/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta

Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta

4 §

4 §

Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio

Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio

Vankeuden täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos. *Rikosseuraamuslaitos ja-*

Vankeuden täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos. Terveystieteiden tutkimuskeskus ja-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

kautuu rikosseuraamusalueisiin, joilla on arviointikeskus ja vankiloita. Terveystenhuollon järjestämisestä vastaa Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetussa laissa (1635/2015) tarkoitettu Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen alainen Vankiterveydenhuollon yksikkö. *Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaa valtakunnallinen täytäntöönpanoyksikkö.*

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta säädetään muutoin Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa (953/2009).

8 §

Toimivallan määräytyminen Rikosseuraamuslaitoksessa

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttävät rikosseuraamusalueella Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet. Tässä laissa tarkoitettuja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä ovat:

- 1) aluejohtaja;
- 2) arviointikeskuksen johtaja;
- 3) vankilan johtaja;
- 4) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (*toiminnoista vastaava virkamies*);
- 5) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (*turvallisuudesta vastaava virkamies*);
- 6) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;
- 7) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies;
- 8) muu Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Aluejohtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2–7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Vankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen

tämisestä vastaa Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetussa laissa (1635/2015) tarkoitettu Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen alainen Vankiterveydenhuollon yksikkö.

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta säädetään muutoin Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa (/).

8 §

Toimivallan määräytyminen Rikosseuraamuslaitoksessa

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttäviä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä ovat:

- 1) vastuualueen johtaja;
- 2) rikosseuraamuskeskuksen johtaja;
- 3) asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö;
- 4) täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikkö;
- 5) vankilan yksikönpäällikkö;
- 6) yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö;
- 7) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (*toiminnoista vastaava virkamies*);
- 8) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (*turvallisuudesta vastaava virkamies*);
- 9) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;
- 10) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies;
- 11) muu Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Asianomaisen vastuualueen johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2-10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Rikosseuraamuskeskuksen johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa

Voimassa oleva laki

on uskottu 1 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 6 ja 7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle.

Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaa täytäntöönpanoyksikön virkamies (*täytäntöönpanosta vastaava virkamies*). Täytäntöönpanoyksikön johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu muulle täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan johtajalle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies asiassa, joka koskee:

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilönkatsastusta;
- 6) säilössäpitoa;
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta;
- 8) vangin päästämistä ehdonalaiseen vapauteen.

Rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies saa käyttää täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle kuuluvaa päätösvaltaa

Ehdotus

ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 5–10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Vankilan yksikönpäälliköllä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7–10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 9 ja 10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle.

Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaa täytäntöönpanoyksikön virkamies (*täytäntöönpanosta vastaava virkamies*). Täytäntöönpanoyksikön yksikönpäälliköllä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu muulle täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan yksikönpäällikölle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös *Rikosseuraamuslaitoksen* päivystävä virkamies asiassa, joka koskee:

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilönkatsastusta;
- 6) säilössäpitoa;
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta;
- 8) vangin päästämistä ehdonalaiseen vapauteen.

Rikosseuraamuslaitoksen päivystävä virkamies saa käyttää täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle kuuluvaa päätösvaltaa

Voimassa oleva laki

rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekemisessä, jollei asia siedä viivytystä.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan 8 §:n 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettu virkamies tai muu riittävän koulutuksen saanut virkamies.

10 §

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan vangin sijoittamista, siirtoa, vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumista ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta, taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

2 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

10 §

Päätösvalta

Arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää 3 §:ssä tarkoitetusta vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä, 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta vankeusrangaistuksen lykkäyksestä ja 6 §:ssä tarkoitetusta lykkäyksen peruuttamisesta. Ulosottomies päättää 4 §:n 3 momentissa tarkoitetusta sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä ja lykkäyksen peruuttamisesta. Terveydellisistä syistä anotusta lykkäyksestä on pyydettävä Vankiterveydenhuollon yksikön lausunto.

Ehdotus

rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekemisessä, jollei asia siedä viivytystä.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan *vankilan yksikönpäällikkö*.

10 §

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja* voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan vangin sijoittamista, siirtoa, vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumista ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan *taikka* vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

2 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

10 §

Päätösvalta

Asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö päättää 3 §:ssä tarkoitetusta vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä, 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta vankeusrangaistuksen lykkäyksestä ja 6 §:ssä tarkoitetusta lykkäyksen peruuttamisesta. Ulosottomies päättää 4 §:n 3 momentissa tarkoitetusta sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä ja lykkäyksen peruuttamisesta. Terveydellisistä syistä anotusta lykkäyksestä on pyydettävä Vankiterveydenhuollon yksikön lausunto.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies päättää 7 §:ssä tarkoitetusta maksuajasta.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää tuomitun etsintäkuuluttamisesta ja sen peruuttamisesta.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies päättää 7 §:ssä tarkoitetusta maksuajasta.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai *Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty* muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää tuomitun etsintäkuuluttamisesta ja sen peruuttamisesta.

12 §

12 §

*Tarkemmat säännökset ja määräykset**Tarkemmat säännökset ja määräykset*

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset niistä perusteista, joilla tuomitun kuulemisen suorittava Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö määrätty.

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset niistä perusteista, joilla tuomitun kuulemisen suorittava Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö määrätty.

3 luku

3 luku

Rangaistusajan laskeminen**Rangaistusajan laskeminen**

8 §

8 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekee täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Täytäntöönpanojohtaja päättää 7 §:n 3 momentissa tarkoitetusta rangaistusajaksi lukemisesta.

Rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekee täytäntöönpanosta vastaava virkamies. *Täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikkö* päättää 7 §:n 3 momentissa tarkoitetusta rangaistusajaksi lukemisesta.

9 §

9 §

*Tarkemmat määräykset**Tarkemmat määräykset*

Tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 luku

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan**Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan**

7 §

7 §

*Suunnitelman laatimismenettely**Suunnitelman laatimismenettely*

Rangaistusajan suunnitelma laaditaan arviointikeskuksessa tai muussa täytäntöönpanotoimien aloittamisesta vastaavassa yksikössä. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

Rikosseuraamuslaitos laatii rangaistusajan suunnitelman. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

11 §

11 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Rangaistusajan suunnitelmasta, vangin sijoittamisesta vankilaan, vankilaan ilmoittautumisajankohdasta, vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta ja vangin kuulemisesta aiheutuneiden matkakustannusten korvaamisesta päättää arviointikeskuksen johtaja, *työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies*, rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan sijaisena toimiva virkamies. Vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös muu rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen tai yhdyskuntaseuraamustoimiston virkamies. Vankilasta vapautuvan vangin matkakustannusten ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka vankilan työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää niistä avolaitoksista ja avolaitososastoista, joissa vankeja valvotaan teknisesti 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla välineillä.

Rangaistusajan suunnitelmasta, vangin sijoittamisesta vankilaan, vankilaan ilmoittautumisajankohdasta, vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta ja vangin kuulemisesta aiheutuneiden matkakustannusten korvaamisesta päättää *asiakasarviointin yksikön yksikönpäällikkö tai muu Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty asiakasarviointin yksikön virkamies tai yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö*. Vankilaan saapuvan vangin matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös *rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty muu Rikosseuraamuslaitoksen virkamies*. Vankilasta vapautuvan vangin matkakustannusten ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka *rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies*.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja päättää niistä avolaitoksista ja avolaitososastoista, joissa vankeja valvotaan teknisesti 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla välineillä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Täytäntöönpanoasiakirjoista, *arviointikeskusten tehtävistä*, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusaian suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta, arvioinnista, avolaitokseen sijoittamisesta sekä rangaistuksen suunnitelmallisesta toteuttamisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Täytäntöönpanoasiakirjoista, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusaian suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta *annetaan tarkemmat säännökset* valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta, arvioinnista, avolaitokseen sijoittamisesta sekä rangaistuksen suunnitelmallisesta toteuttamisesta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

9 §

Päätösvalta

Varmuusosaston päiväjärjestyksen vahvistaa aluejohtaja. Muiden osastojen päiväjärjestyksen vahvistaa vankilan johtaja.

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminnoista vastaava taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin vankilan työjärjestyksessä määrätään. Vangin erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vankiterveydenhuollon yksikön sairaalaan ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalan toiminnasta vastaava ylilääkäri tai hänen määräämänsä lääkäri.

Vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö vankilan johtajan tai arviointikeskuksen johtajan esityksestä tai näitä kuultaan.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

9 §

Päätösvalta

Varmuusosaston päiväjärjestyksen vahvistaa *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja*. Muiden osastojen päiväjärjestyksen vahvistaa vankilan *yksikönpäällikkö*.

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminnoista vastaava taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin *rikosseuraamuskeskuksen* työjärjestyksessä määrätään. Vangin erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vankiterveydenhuollon yksikön sairaalaan ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalan toiminnasta vastaava ylilääkäri tai hänen määräämänsä lääkäri.

Vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja* vankilan *yksikönpäällikön* tai *asiasakarvioinnin yksikön yksikönpäällikön* esityksestä tai näitä kuultuaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan

Vanki, joka ilman pätevää syytä jättää saapumatta avolaitokseen määräaikana, on toimittava arviointikeskukseen tai arviointikeskuksen osoittamaan vankilaan.

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä rikosseuraamusalueella päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies. Arviointikeskuksen johtaja voi siirtää päätösvaltaa asiassa myös rangaistusajan suunnitelmassa nimetylle vankilan johtajalle. Jos vanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle, siirto edellyttää vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan tai työjärjestyksessä määrätyn arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivan virkamiehen suostumuksen.

Rikosseuraamusalueiden käyttöasteen ta-soittamiseksi tapahtuvasta vangin siirtämisestä voi päättää myös Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olemisen kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies.

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan

Vanki, joka ilman pätevää syytä jättää saapumatta avolaitokseen määräaikana, on toimittava asiakasarvioinnin yksikön osoittamaan vankilaan.

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä päättää asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö. Asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö voi siirtää päätösvaltaa asiassa myös rangaistusajan suunnitelmassa nimetylle vankilan yksikönpäällikölle.

(kumotaan 2 momentti)

Vankilan yksikönpäällikkö taikka turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olemisen kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö.

Voimassa oleva laki

Vangin 3 a §:ssä tarkoitettu lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan johtajaa kuultuaan.
(uusi 4 momentti)

7 §

Tarkemmat säännökset

Vangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikkö.

7 luku

Perushuolto ja asuminen

7 §

Päätösvalta

Vangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Vangin omien vaatteiden käytön rajoittamisesta 2 §:n 2 momentin perusteella päättää aluejohtaja. Vangin omien vaatteiden haltuun antamisen epäämisestä 2 §:n 3 momentin perusteella päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa vangin haltuun sellaisia vangin omia vaatteita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua.

Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Ruokarahan maksamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka vankilan työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai

Ehdotus

Vangin 3 a §:ssä tarkoitettu lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan *yksikönpäällikkö* tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan *yksikönpäällikköä* kuultuaan.

Vangin siirtämisestä päättää 1 momentista poiketen operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja, jos vanki sijoitetaan varmuusosastolle ja sijoittaminen edellyttää vangin siirtämistä toiseen vankilaan.

7 §

Tarkemmat säännökset

Vangin siirtoa koskevasta menettelystä *annetaan tarkemmat säännökset* valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin siirtämisestä antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

7 luku

Perushuolto ja asuminen

7 §

Päätösvalta

Vangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan *yksikönpäällikkö* tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Vangin omien vaatteiden käytön rajoittamisesta 2 §:n 2 momentin perusteella päättää *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja*. Vangin omien vaatteiden haltuun antamisen epäämisestä 2 §:n 3 momentin perusteella päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa vangin haltuun sellaisia vangin omia vaatteita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua.

Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Ruokarahan maksamisesta päättää toiminnoista vastaava virkamies taikka työjärjestyksessä määrätty ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää 6 a §:n mukaisesta tupakoinnin kieltämisestä vankilassa.

8 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta, omaehtoisen ruokahuollon järjestämisestä, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja sytytysvälineiden hallussapidosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

14 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitetun luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettua yhdistelmärangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

Rikosseuraamuslaitoksen *operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja* päättää 6 a §:n mukaisesta tupakoinnin kieltämisestä vankilassa.

8 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta, omaehtoisen ruokahuollon järjestämisestä, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja sytytysvälineiden hallussapidosta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

14 §

Päätösvalta

Vankilan *yksikönpäällikkö* tai *rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty* toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitetun luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen *operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja* päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettua yhdistelmärangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen *operatiivisen toiminnan vastualueen johtajan* päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

Voimassa oleva laki

Edellä 13 §:ssä tarkoitetusta osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta päättää vankilan johtaja tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

15 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vankien toimintaan sijoittamisesta, vankien työ- ja toiminta-ajasta sekä 6 ja 9 §:ssä tarkoitetun sijoituksen ja luvan ehdoista, pituudesta ja sijoitussopimuksesta sekä osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta määrääjäksi annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset menettelystä samoin kuin töiden luokittelusta sekä muista työn edellytyksistä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuksen hallussapito

Vanki ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita eikä huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä. Suljetussa vankilassa vanki ei saa pitää hallussaan toiselta vangilta ilman vankeinhoitoviranomaisen lupaa saamaansa omaisuutta.

9 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 4 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää

Ehdotus

Edellä 13 §:ssä tarkoitetusta osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta päättää vankilan *yksikönpäällikkö* tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies

15 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vankien toimintaan sijoittamisesta, vankien työ- ja toiminta-ajasta sekä 6 ja 9 §:ssä tarkoitetun sijoituksen ja luvan ehdoista, pituudesta ja sijoitussopimuksesta sekä osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta määrääjäksi annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset menettelystä samoin kuin töiden luokittelusta sekä muista työn edellytyksistä antaa Rikosseuraamuslaitos.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuksen hallussapito

Vanki ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita eikä huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä. Suljetussa vankilassa vanki ei saa pitää hallussaan toiselta vangilta ilman Rikosseuraamuslaitoksen lupaa saamaansa omaisuutta.

9 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 4 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää

Voimassa oleva laki

vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Käyttörahan, toimintarahan, palkan ja työmatkakustannusten maksamisesta, toimintarahan suorittamatta jättämisestä ja toimintarahan ja palkan muuttamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimestehtävissä toimiva virkamies.

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu vankilan ulkopuolelta tulevan rahan tai muiden maksuvälineiden käytön rajoittamisesta suljetussa vankilassa päättää aluejohtaja.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset vangin haltuun annetun maksukortin ominaisuuksista sekä haltuun antamisesta ja käytöstä, omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään sekä 6 §:ssä tarkoitetun provision maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

10 §

Päätösvalta

Vangin lääkityksestä, lääkkeiden hallussapidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri. Hammashuollosta päättää hammaslääkäri.

Vankilan johtaja päättää kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä, lähettämisestä 2

Ehdotus

vankilan *yksikönpäällikkö* tai rikosseuraamuskeskuksen *työjärjestyksessä määrätty* turvallisuudesta vastaava virkamies. Käyttörahan, toimintarahan, palkan ja työmatkakustannusten maksamisesta, toimintarahan suorittamatta jättämisestä ja toimintarahan ja palkan muuttamisesta päättää vankilan *yksikönpäällikkö* tai rikosseuraamuskeskuksen *työjärjestyksessä määrätty* toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimestehtävissä toimiva virkamies.

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu vankilan ulkopuolelta tulevan rahan tai muiden maksuvälineiden käytön rajoittamisesta suljetussa vankilassa päättää *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja*.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset vangin haltuun annetun maksukortin ominaisuuksista sekä haltuun antamisesta ja käytöstä, omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään, sekä 6 §:ssä tarkoitetun provision maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahan suorittamatta jättämisestä antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

10 §

Päätösvalta

Vangin lääkkeiden hallussapidosta päättää Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

§:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää vankilan esityksestä Vankiterveydenhuollon yksikön johtajana toimivaa lääkäriä kuultuaan 3 §:ssä tarkoitettua vankilasta vapauttamisesta.

Vankilan *yksikönpäällikkö* päättää kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä lähettämisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen. Rikosseuraamuslaitoksen *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja* päättää vankilan esityksestä Vankiterveydenhuollon yksikön johtajana toimivaa lääkäriä kuultuaan 3 §:ssä tarkoitettua vankilasta vapauttamisesta.

11 luku

Vapaa-aika

8 §

Päätösvalta

Luvan 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun vapaa-ajan toimintaan ja 7 §:ssä tarkoitettuun kokoontumiseen myöntää vankilan johtaja, taikka hänen määräämänsä toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

9 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin, kun vanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

12 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

11 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetysten tarkastamisesta 1 §:n 1 momentin nojalla sekä tällaisen

11 luku

Vapaa-aika

8 §

Päätösvalta

Luvan 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun vapaa-ajan toimintaan ja 7 §:ssä tarkoitettuun kokoontumiseen myöntää *vankilan yksikönpäällikkö* taikka *rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty* toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

9 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin, kun vanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

12 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

11 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetysten tarkastamisesta 1 §:n 1 momentin nojalla sekä tällaisen

Voimassa oleva laki

lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin tai 4 §:n 2 momentin nojalla päättää työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 b §:n nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesti lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitetusta jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitetusta pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhe-
lun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Matkapuhelimen käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä matkapuhelimen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

Sähköpostin ja internetin käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä tietokoneen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset 6 a §:ssä tarkoitetun matkapuhelimen ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä.

Ehdotus

lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin tai 4 §:n 2 momentin nojalla päättää rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 b §:n nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesti lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitetusta jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitetusta pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhe-
lun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Matkapuhelimen käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä matkapuhelimen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan yksikönpäällikkö taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

Sähköpostin ja internetin käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä tietokoneen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan yksikönpäällikkö taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset 6 a §:ssä tarkoitetun matkapuhelimen ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

17 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 3 §:n 2 momentissa tarkoitettusta valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 2 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määrittämisestä päättää vankilan johtaja taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

19 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

14 luku

Poistumislupa

11 §

Päätösvalta

Poistumisluvasta, sen peruuttamisesta, 3 §:n 3 momentissa tarkoitettusta aikaistamisesta ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettusta poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

17 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 3 §:n 2 momentissa tarkoitettusta valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 2 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määrittämisestä päättää vankilan *yksikönpäällikkö* taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

19 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

14 luku

Poistumislupa

11 §

Päätösvalta

Poistumisluvasta, sen peruuttamisesta, 3 §:n 3 momentissa tarkoitettusta aikaistamisesta ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettusta poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta päät-

Voimassa oleva laki

turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin poistumisluvasta ja poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta, jos lupaa:

1) hakee elinkautista rangaistusta tai yhdistelmärankaistusta suorittava vanki 2–5 §:n perusteella;

2) haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi päätöksellään siirtää 2 momentissa tarkoitetun päätösvallan vankilan johtajalle.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset matka-ajasta, poistumislupamatkojen korvaamisesta ja poistumislupamenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset poistumislupien määrän ja keston laskemisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

15 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Jos vanki siirretään järjestysrikkomuksen vuoksi avolaitoksesta suljettuun vankilaan, järjestysrikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitorangaistus määrätä myös *arviointikeskuksessa tai* siinä vankilassa, johon vanki siirretään.

Ehdotus

tää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja* päättää kuitenkin poistumisluvasta ja poistumislupamatkan kustannusten maksamisesta, jos lupaa:

1) hakee elinkautista rangaistusta tai yhdistelmärankaistusta suorittava vanki 2–5 §:n perusteella; taikka

2) haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen.

Rikosseuraamuslaitoksen *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja* voi päätöksellään siirtää 2 momentissa tarkoitetun päätösvallan vankilan yksikönpäällikölle.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset matka-ajasta, poistumislupamatkojen korvaamisesta ja poistumislupamenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset poistumislupien määrän ja keston laskemisesta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

15 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Jos vanki siirretään järjestysrikkomuksen vuoksi avolaitoksesta suljettuun vankilaan, järjestysrikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitorangaistus määrätä myös siinä vankilassa, johon vanki siirretään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Päätösvalta

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa aluejohtaja.
Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja tai, jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan johtaja. Johtaja päättää myös, siirretäänkö rikos kurinpitorangaistuksen määrittämisen sijasta poliisin tutkittavaksi.

Järjestyssäännön vahvistaa *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja*.

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan *yksikönpäällikkö* tai, jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan *yksikönpäällikkö*. *Yksikönpäällikkö* päättää myös, siirretäänkö rikos kurinpitorangaistuksen määrittämisen sijasta poliisin tutkittavaksi.

18 §

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Tarkemmat määräykset kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanosta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

16 luku

16 luku

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen**Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen**

9 §

9 §

*Menettely ja päätösten kirjaaminen**Menettely ja päätösten kirjaaminen*

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta, henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja eritvistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, jonka tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta, henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja eritvistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, jonka tarkemmasta sisällöstä *annetaan säännökset* valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava Rikosseuraamuslaitoksen vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Päätösvalta

Päätösvalta

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

Huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan antamisesta toisen viranomaisen käyttöön päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajalla tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrättyllä operatiivisen toiminnan vastuualueen virkamiehellä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö.

Huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan antamisesta toisen viranomaisen käyttöön päättää vankilan yksikönpäällikkö tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

17 luku

17 luku

Muun henkilön tarkastaminen**Muun henkilön tarkastaminen**

8 §

8 §

Päätösvalta

Päätösvalta

Tapaaajan henkilöntarkastuksesta ja vankilasta poistamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Kiinni otetun henkilön säilöissäpidosta päättää vankilan johtaja.

Tapaaajan henkilöntarkastuksesta ja vankilasta poistamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Kiinni otetun henkilön säilöissäpidosta päättää vankilan yksikönpäällikkö.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 luku

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**

8 §

8 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vangin erillään pitämisestä päättää vankilan johtaja.

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vangin erillään pitämisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö.

9 §

9 §

*Tarkemmat säännökset ja määräykset**Tarkemmat säännökset ja määräykset*

Tarkemmat määräykset voimakeinojen käytöstä sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Tarkemmat määräykset voimakeinojen käytöstä sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

19 luku

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen**Ilmoitukset ja tiedon antaminen**

8 §

8 §

*Tietojen antaminen mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle**Tietojen antaminen mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle*

Vankeinhoitoviranomaisilla on oikeus antaa mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle vangista tietoja, jotka ovat tarpeellisia mielentilatutkimuksen toimeenpanemiseksi.

Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus antaa mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle vangista tietoja, jotka ovat tarpeellisia mielentilatutkimuksen toimeenpanemiseksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Päätösvalta

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 1, 2, 4, 8 ja 8 a §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta.

Vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 1, 2, 4, 8 ja 8 a §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta. *Lisäksi operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja tai muu Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty operatiivisen toiminnan vastuualueen virkamies voi päättää 1 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta.*

Vankilan johtaja, työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta. Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta.

Vankilan yksikönpäällikkö, rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta. Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikön määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta.

20 luku

20 luku

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

3 §

3 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Aluejohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen 1 §:ssä tarkoitetussa asiassa. *Jos kyse kuitenkin on 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä, oikaisuvaatimuksen ratkaisee täytäntöönpanojohtaja.*

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan aluejohtajalle tai vankilan johtajalle. *Jos kyse kuitenkin on 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta rangaistusaikaa koskevasta päätök-*

Kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen 1 §:ssä tarkoitetussa asiassa. Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen, jos kyse on operatiivisen toiminnan vastuualueen johtajan 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä koskevasta päätöksestä, 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetusta varmuusosastolle sijoittamista koskevasta päätöksestä, 1 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetusta siviililyölylupaa, opintolupaa tai sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen koskevasta päätöksestä

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

sestä, oikaisuvaatimus toimitetaan täytäntöönpanojohtajalle tai vankilan johtajalle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Jos kyse on Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä, 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetusta varmuusosastolle sijoittamista koskevasta päätöksestä, 1 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetusta siviilityölupaa, opintolupaa tai sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen koskevasta päätöksestä tai tällaisen luvan peruuttamisesta, 1 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitetusta poistumisluvasta erittäin tärkeästä syystä koskevasta päätöksestä tai tällaisen luvan peruuttamisesta, 14 luvun 10 §:ssä tarkoitetun poistumislupamatkan kustannusten korvaamisesta *taikka täytäntöönpanojohtajan 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä siihen saa hakea muutosta valittamalla noudattaen 4 §:ää*. Samoin menetellään, jos muutosta haetaan päätökseen, jonka Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja on tehnyt 1 luvun 8 tai 10 §:ssä tarkoitetun pidätystoimivaltansa nojalla.

4 §

Valitus hallintotuomioistuimeen

Valitus hallinto-oikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus aluejohtajan päätöksestä tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ja täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

7 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen

tai tällaisen luvan peruuttamisesta, 1 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitetusta vankilasta vapauttamisesta hoitoa varten, 1 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitetusta poistumisluvasta erittäin tärkeästä syystä koskevasta päätöksestä tai tällaisen luvan peruuttamisesta *taikka* 14 luvun 10 §:ssä tarkoitetun poistumislupamatkan kustannusten korvaamisesta. Samoin menetellään, jos muutosta haetaan päätökseen, *jonka vastuualueen johtaja on tehnyt 1 luvun 8 tai 10 §:ssä tarkoitetun pidätystoimivaltansa nojalla*.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan *kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajalle* tai vankilan yksikönpäällikölle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

4 §

Valitus hallintotuomioistuimeen

Valitus hallinto-oikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. *Valitus Rikosseuraamuslaitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.*

7 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen

Voimassa oleva laki

täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja taikka valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin päättä.

21 luku

Vapauttaminen

2 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä. Vankilan johtaja tai työjärjestyksessä määrätty vankilan johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:ssä tarkoitetusta valvontaan asettamisesta. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä ilman vangin suostumusta.

3 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset ehdonalaisen vapauttamisen valvonnasta ja toimeenpanosta sekä vankilassaoloajan ja vapauttamisajan kohdan määräytymisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin vapauttamisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Ehdotus

täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä *Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja tai kehittämisen ja ohjauksen vastualueen johtaja* taikka valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin päättä.

21 luku

Vapauttaminen

2 §

Päätösvalta

Vankilan yksikönpäällikkö päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä. Vankilan yksikönpäällikkö päättää yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:ssä tarkoitetusta valvontaan asettamisesta. Rikosseuraamuslaitoksen *operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja* päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä ilman vangin suostumusta.

3 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset ehdonalaisen vapauttamisen valvonnasta ja toimeenpanosta sekä vankilassaoloajan ja vapauttamisajan kohdan määräytymisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin vapauttamisesta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki**tutkintavankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tutkintavankeuslain (768/2005) 3 luvun 6 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 736/2011, sekä

muutetaan 1 luvun 7 §, 2 luvun 4 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti, 3 luvun 9 § ja 10 §:n 2 momentti, 4 luvun 4 §, 5 luvun 1 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 6 luvun 7 §, 7 luvun 6 §, 8 luvun 9 §, 9 luvun 15 §:n 1 momentti ja 17 §:n 2 momentti, 10 luvun 16 §:n 1-3 momentti ja 18 §:n 2 momentti, 11 luvun 10 §:n 3 ja 4 momentti, 12 luvun 8 §:n 2 momentti sekä 13 luvun 8 § ja 9 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 7 §, 2 luvun 6 §:n 2 momentti ja 10 luvun 18 §:n 2 momentti laissa 736/2011, 3 luvun 9 § laeissa 736/2011, 394/2015 ja 384/2017, 3 luvun 10 §:n 2 momentti, 7 luvun 6 §, 8 luvun 9 §, 9 luvun 17 §:n 2 momentti, 10 luvun 16 §:n 2 momentti, 11 luvun 10 §:n 3 ja 4 momentti sekä 13 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 394/2015, 4 luvun 4 §, 5 luvun 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 9 luvun 15 §:n 1 momentti sekä 10 luvun 16 §:n 1 momentti laissa 384/2017 sekä 6 luvun 7 § osaksi laissa 1641/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

7 §

7 §

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ratkaistavat asiat

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtajan ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan tutkintavangin sijoittamista, siirtoa ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, *Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja* voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan tutkintavangin sijoittamista, siirtoa ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan *taikka* vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

Saapuminen vankilaan

4 §

Tulotarkastus

Vankeinhoitoviranomainen saa ottaa tutkintavangista pakkokeinolaissa tarkoitetut henkilötuntomerkit.

6 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

6 §

Tutkintavangin siirtäminen

Jos tutkintavangin suoritettavaksi tulee vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus, tutkintavanki voidaan siirtää arviointikeskukseen sijoitusvankilan määräämistä varten.

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan johtaja. Tutkintavangin vaatetuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta

2 luku

Saapuminen vankilaan

4 §

Tulotarkastus

Rikosseuraamuslaitos saa ottaa tutkintavangista pakkokeinolaissa tarkoitetut henkilötuntomerkit.

6 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

6 §

Tutkintavangin siirtäminen

(kumotaan 3 momentti)

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan *yksikönpäällikkö*. Tutkintavangin vaatetuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai *rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty* turvallisuudesta vastaava

Voimassa oleva laki

päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

Tutkintavangin sopimusosastolle sijoittamisesta ja erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin siirtämisestä päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty johtajan sijaisena toimiva virkamies. Jos tutkintavanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle, siirto edellyttää vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan tai työjärjestyksessä määrätyn arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivan virkamiehen suostumuksen. Tutkintavangin 6 a §:ssä tarkoitettu lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan johtajaa kuultuaan.

Vankilan johtaja päättää 8 §:ssä tarkoitettu tutkintavangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olo kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää arviointikeskuksen johtaja.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja sytytysvälineiden hallussapidosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Ehdotus

virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää vankilan yksikönpäällikkö tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty toiminnoista vastaava virkamies.

Tutkintavangin sopimusosastolle sijoittamisesta ja erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin siirtämisestä päättää asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö. Tutkintavangin 6 a §:ssä tarkoitettu lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan yksikönpäällikkö tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan yksikönpäällikköä kuultuaan.

Vankilan yksikönpäällikkö päättää 8 §:ssä tarkoitettu tutkintavangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olo kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikkö.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä, ruoka- ja perushuollosta, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja sytytysvälineiden hallussapidosta antaa Rikosseuraamuslaitos.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 luku

4 luku

Toiminta**Toiminta**

4 §

4 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Tutkintavangin osallistumisesta toimintaan ja 2 §:ssä tarkoitettusta omasta työstä päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä vankilan toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Tutkintavangin osallistumisesta toimintaan ja 2 §:ssä tarkoitettusta omasta työstä päättää vankilan *yksikönpäällikkö* tai *rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty* vankilan toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

5 luku

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot**Tutkintavangin omaisuus ja tulot**

1 §

1 §

*Omaisuuuden hallussapito**Omaisuuuden hallussapito*

Tutkintavanki ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita eikä huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä. Tutkintavanki ei saa pitää hallussaan toiselta tutkintavangilta ilman vankeinhoitoviranomaisen lupaa saamaansa omaisuutta.

Tutkintavanki ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita eikä huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä. Tutkintavanki ei saa pitää hallussaan toiselta tutkintavangilta ilman *Rikosseuraamuslaitoksen* lupaa saamaansa omaisuutta.

8 §

8 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettusta rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja 4 momentissa tarkoitettusta rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Käyttörahan ja toimintarahan maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettusta rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja 4 momentissa tarkoitettusta rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan *yksikönpäällikkö* tai *Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty* turvallisuudesta vastaava virkamies. Käyttörahan ja toimintarahan maksamisesta päättää vankilan

Voimassa oleva laki

vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset tutkintavangin haltuun annettavan maksukortin ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä, omaisuuden säilyttämisestä, lähettamisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään sekä 6 §:ssä tarkoitetun provision maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahaa suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikkö.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

7 §

Päätösvalta

Tutkintavangin *lääkityksestä*, lääkkeiden hallussapidosta, *tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa* päättää Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri. *Hammashuollosta* päättää *hammaslääkäri*.

Vankilan johtaja päättää, kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä, lähettamisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen.

Ehdotus

yksikönpäällikkö tai *rikosseuraamuskeskuksen* työjärjestyksessä määrätty toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset tutkintavangin haltuun annettavan maksukortin ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä, omaisuuden säilyttämisestä, lähettamisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään, sekä 6 §:ssä tarkoitetun provision maksamisesta, provision määrästä ja toimintarahaa suorittamatta jättämisestä antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

7 §

Päätösvalta

Tutkintavangin lääkkeiden hallussapidosta päättää Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri.

Vankilan *yksikönpäällikkö* päättää, kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä, lähettamisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 luku

7 luku

Vapaa-aika**Vapaa-aika**

6 §

6 §

*Tarkemmat määräykset**Tarkemmat määräykset*

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin, kun tutkintavanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin, kun tutkintavanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

8 luku

8 luku

Kirjeenvaihto, puhelu ja sähköinen viestintä**Kirjeenvaihto, puhelu ja sähköinen viestintä**

9 §

9 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Kirjeen ja muun postilähettyksen tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähettyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 3 momentin tai 4 §:n 2 momentin nojalla päättää työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähettyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähettyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Kirjeen ja muun postilähettyksen tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähettyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 3 momentin tai 4 §:n 2 momentin nojalla päättää *rikosseuraamuslaitoksen* työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähettyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähettyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Voimassa oleva laki

Sähköpostin ja internetin käyttöä koske-
vasta luvasta ja luvan peruuttamisesta päättää
vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava
virkamies.

9 luku

**Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ul-
kopuolelle**

15 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen
tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien
välisestä tapaamisesta, 1 §:n 4 momentissa
tarkoitettua valvotusta tapaamisesta, yhtey-
denpidosta videoyhteyden välityksellä sekä
niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista
tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka
ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toi-
miva virkamies. Valvotun tapaamisen 1 §:n 3
momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä
laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuu-
desta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon
määräämisestä päättää vankilan johtaja taikka
toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava vir-
kamies.

17 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyk-
sikkö antaa tarkemmat määräykset tapaamis-
ten järjestämisestä.

Ehdotus

Sähköpostin ja internetin käyttöä koske-
vasta luvasta ja luvan peruuttamisesta päättää
vankilan *yksikönpäällikkö* tai turvallisuudesta
vastaava virkamies.

9 luku

**Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ul-
kopuolelle**

15 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen
tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien
välisestä tapaamisesta, 1 §:n 4 momentissa
tarkoitettua valvotusta tapaamisesta, yhtey-
denpidosta videoyhteyden välityksellä sekä
niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista
tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka
ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toi-
miva virkamies. Valvotun tapaamisen 1 §:n 3
momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä
laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuu-
desta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon
määräämisestä päättää vankilan *yksikönpääl-
likkö* taikka toiminnoista tai turvallisuudesta
vastaava virkamies.

17 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat
määräykset tapaamisten järjestämisestä.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 luku

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito**Vankilan järjestys ja kurinpito**

16 §

16 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Järjestyssäännön vahvistaa aluejohtaja.

Järjestyssäännön vahvistaa *operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja*.

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja, tai jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan *yksikönpäällikkö* tai, jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan johtaja. Johtaja päättää myös, siirretäänkö rikos kurinpitorangaistuksen määräämisen sijasta poliisin tutkittavaksi.

Kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan *yksikönpäällikkö*. *Yksikönpäällikkö* päättää myös, siirretäänkö rikos kurinpitorangaistuksen määräämisen sijasta poliisin tutkittavaksi.

18 §

18 §

*Tarkemmat säännökset**Tarkemmat säännökset*

Tarkemmat määräykset kurinpitorangastuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Tarkemmat määräykset kurinpitorangastuksen täytäntöönpanosta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

11 luku

11 luku

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen**Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen**

10 §

10 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Erityistarkastuksesta päättää *vankilan yksikönpäällikkö* tai *rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätty* turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa *operatiivisen toiminnan vastualueen johtajalla* tai *Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyk-*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

sessä määrätyllä operatiivisen toiminnan vastualueen virkamiehellä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan yksikönpäällikkö.

12 luku

Muun henkilön tarkastaminen

8 §

Päätösvalta

Tapaajan henkilöntarkastuksesta ja vankilasta poistamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Kiinni otetun henkilön säilöissäpidosta päättää vankilan johtaja.

12 luku

Muun henkilön tarkastaminen

8 §

Päätösvalta

Tapaajan henkilöntarkastuksesta ja vankilasta poistamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Kiinni otetun henkilön säilöissäpidosta päättää vankilan yksikönpäällikkö.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin erillään pitämisestä päättää vankilan johtaja.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin erillään pitämisestä päättää vankilan yksikönpäällikkö.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset voimakeinojen käytöstä sekä turvaamistoimenpiteiden käytön,

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat määräykset voimakeinojen käytöstä sekä turvaamistoimenpiteiden käytön,

Voimassa oleva laki

voimakeinojen ja voimankäyttö-välineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Ehdotus

voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa *Rikosseuraamuslaitos*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki**valvotusta koevapaudesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 13 ja 15 §, 32 §:n 1-5 momentti, 40 § sekä 41 §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 13 § laeissa 404/2015 ja 807/2017, 15 § sekä 32 §:n 2, 4 ja 5 momentti laissa 404/2015, 32 §:n 1 momentti laissa 807/2017, 32 §:n 3 momentti laissa 1643/2015 sekä 40 § osaksi laeissa 397/2015 ja 404/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13 §

13 §

*Elinkautisvangin koevapauden valmistelu**Elinkautisvangin koevapauden valmistelu*

Kun valmistellaan elinkautista vankeutta suorittavan vangin valvottua koevapautta, vankila antaa lausuntonsa koevapauden edellytysten täyttymisestä. Lausuntoon on liitettävä ehdotus koevapauden rangaistusajan suunnitelmaksi, arvio rangaistusajan suunnitelman toteutumisesta sekä muut tarpeelliset asiakirjat. Ehdotuksen rangaistusajan suunnitelmaksi on sisällettävä 14 §:ssä tarkoitetut tiedot. Asiakirjoihin liitetään vangin sekä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kirjallinen suostumus. Ehdotus rangaistusajan suunnitelmaksi, muut tarpeelliset asiakirjat ja vankilan lausunto toimitetaan asiaa hoitavan rikosseuraamusalueen arviointikeskukseen.

Arviointikeskuksen on tarvittaessa oltava yhteydessä koevapauden täytäntöönpanoon liittyviin viranomaisiin, laitoksiin, yhteisöihin ja yksityisiin henkilöihin *sekä tarvittaessa kutsuttava vanki henkilökohtaisesti arviointikeskukseen arvion tekemistä varten*. Arviointikeskus antaa lausuntonsa siitä, ylläpitääkö ja edistääkö valvottu koevapaus elinkautista vankeutta suorittavan vangin valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan, sekä selvittää muiden valvotun koevapauden edellytysten täyttymisen. Vankiterveydenhuollon yksikön lausunnosta säädetään erikseen.

Kun valmistellaan elinkautista vankeutta suorittavan vangin valvottua koevapautta, vankila antaa lausuntonsa koevapauden edellytysten täyttymisestä. Lausuntoon on liitettävä ehdotus koevapauden rangaistusajan suunnitelmaksi, arvio rangaistusajan suunnitelman toteutumisesta sekä muut tarpeelliset asiakirjat. Ehdotuksen rangaistusajan suunnitelmaksi on sisällettävä 14 §:ssä tarkoitetut tiedot. Asiakirjoihin liitetään vangin sekä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kirjallinen suostumus. Ehdotus rangaistusajan suunnitelmaksi, muut tarpeelliset asiakirjat ja vankilan lausunto toimitetaan *asiakasarviointin yksikköön*.

Asiakasarviointin yksikön on tarvittaessa oltava yhteydessä koevapauden täytäntöönpanoon liittyviin viranomaisiin, laitoksiin, yhteisöihin ja yksityisiin henkilöihin. *Asiakasarviointin yksikkö* antaa lausuntonsa siitä, ylläpitääkö ja edistääkö valvottu koevapaus elinkautista vankeutta suorittavan vangin valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan, sekä selvittää muiden valvotun koevapauden edellytysten täyttymisen. Vankiterveydenhuollon yksikön lausunnosta säädetään erikseen.

Voimassa oleva laki

Arviointikeskuksen on viipymättä toimitettava ehdotuksensa rangaistusajan suunnitel-maksi, muut tarpeelliset asiakirjat ja oma lau-suntonsa Rikosseuraamuslaitoksen keskus-hallintoyksikölle.

15 §

Rangaistusajan suunnitelman vahvistaminen

Vankilan johtaja tai 13 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen kes-kushallintoyksikkö vahvistaa rangaistusajan suunnitelman, ja siihen liitetään 10 §:ssä tar-koitettu vangin kirjallinen suostumus. Ran-gausajan suunnitelma annetaan vangille kir-jallisesti.

32 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyk-sikkö päättää elinkautista vankeutta suoritta-van vangin valvottuun koevapauteen sijoitta-misesta. Rikosseuraamuslaitoksen keskushal-lintoyksikkö päättää 21 §:n 1 momentissa tar-koitetusta luvasta olla tilapäisesti noudatta-matta rangaistusajan suunnitelmaa, jos lupa koskee poistumista Suomen valtion alueelta.

Vankilan johtaja päättää muiden kuin 1 mo-mentissa tarkoitettujen vankien valvottuun koevapauteen sijoittamisesta. Vankilan joh-taja päättää myös 22 §:n 3 momentissa tarkoi-tetun täytäntöönpanoon tulevan uuden ran-gauksen vaikutuksesta koevapauden täytän-töönpanon jatkamiseen, valvotun koevapau-den peruuttamisesta kokonaan tai määräajaksi ja 26 §:ssä tarkoitettu vankilaan palauttami-sesta.

Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri päättää 4 §:ssä tarkoitetun lääkehoidon sekä muun hoidon ja tuen aloittamisesta, valvon-nasta ja lopettamisesta. Kiireellisessä tapauk-sessa lääkehoidon voi tilapäisesti keskeyttää myös 20 §:ssä tarkoitetussa sairaalassa tai eri-tyissairaanhoidon yksikössä toimiva lääkäri. Tieto hoidon väliaikaisesta keskeyttämisestä välitetään viipymättä Vankiterveydenhuollon

Ehdotus

(kumotaan 3 momentti)

15 §

Rangaistusajan suunnitelman vahvistaminen

Vankilan yksikönpäällikkö tai 13 §:ssä tar-koitetussa tapauksessa *asiakasprosessien vas-tualueen johtaja* vahvistaa rangaistusajan suunnitelman, ja siihen liitetään 10 §:ssä tar-koitettu vangin kirjallinen suostumus. Ran-gausajan suunnitelma annetaan vangille kir-jallisesti.

32 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen *asiakasproses-sien vastualueen johtaja* päättää elinkautista vankeutta suorittavan vangin valvottuun koe-vapauteen sijoittamisesta sekä 21 §:n 1 mo-mentissa tarkoitettu luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa, jos lupa koskee poistumista Suomen valtion alueelta.

Vankilan yksikönpäällikkö päättää muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen vankien val-vottuun koevapauteen sijoittamisesta. Vanki-lan yksikönpäällikkö päättää myös 22 §:n 3 momentissa tarkoitettu täytäntöönpanoon tu-levan uuden rangaistuksen vaikutuksesta koe-vapauden täytäntöönpanon jatkamiseen, val-votun koevapauden peruuttamisesta kokonaan tai määräajaksi ja 26 §:ssä tarkoitettu vanki-laan palauttamisesta.

Vankiterveydenhuollon yksikön lääkäri päättää 4 §:ssä tarkoitetun lääkehoidon sekä muun hoidon ja tuen aloittamisesta, valvon-nasta ja lopettamisesta. Kiireellisessä tapauk-sessa lääkehoidon voi tilapäisesti keskeyttää myös 20 §:ssä tarkoitetussa sairaalassa tai eri-tyissairaanhoidon yksikössä toimiva lääkäri. Tieto hoidon väliaikaisesta keskeyttämisestä välitetään viipymättä Vankiterveydenhuollon

Voimassa oleva laki

yksikön lääkärille, joka tekee lopullisen päätöksen lääkehoidosta.

Vankilan johtaja, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja, työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja tai rikosseuraamusesimies päättää 16 §:ssä tarkoitettua rangaistusajan suunnitelman muuttamisesta, 19 §:ssä tarkoitettua verinäytteen ottamisesta, 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa, 23 §:ssä tarkoitettua suostumuksen peruuttamisen aiheuttamista seurauksista, 26 §:ssä tarkoitettua varoituksen antamisesta ja 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta.

Täytäntöönpanopäällikkö tai työjärjestyksessä määrätty muu virkamies päättää rangaistusajan laskemisesta ja 28 §:ssä tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

40 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus Rikosseuraamuslaitoksen aluejohtajalle voidaan tehdä päätöksestä, joka koskee:

- 1) 11 §:ssä tarkoitettua vangin hakemusta koevapauteen sijoittamisesta;
- 2) 21 §:ssä tarkoitettua tilapäistä lupaa olla noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta;
- 3) 26 §:n 3 momentissa tarkoitettua varoitusta;
- 4) 25 §:ssä ja 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua valvotun koevapauden peruuttamista;
- 5) 28 §:ssä tarkoitettua rangaistusajaksi lukemista;
- 6) 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamista.

Muutoin oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyssä noudatetaan, mitä vankeuslain 20 luvun 3–9 §:ssä säädetään.

Ehdotus

yksikön lääkärille, joka tekee lopullisen päätöksen lääkehoidosta.

Vankilan *yksikönpäällikkö*, yhdyskuntaseuraamustoimiston *yksikönpäällikkö*, *rikosseuraamuskeskuksen* työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja tai rikosseuraamusesimies päättää 16 §:ssä tarkoitettua rangaistusajan suunnitelman muuttamisesta, 19 §:ssä tarkoitettua verinäytteen ottamisesta, 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa, 23 §:ssä tarkoitettua suostumuksen peruuttamisen aiheuttamista seurauksista, 26 §:ssä tarkoitettua varoituksen antamisesta ja 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta.

Täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikkö tai *Rikosseuraamuslaitoksen* työjärjestyksessä määrätty muu virkamies päättää rangaistusajan laskemisesta ja 28 §:ssä tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

40 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus *kehittämisen ja ohjauksen vastualueen johtajalle* voidaan tehdä päätöksestä, joka koskee:

- 1) 11 §:ssä tarkoitettua vangin hakemusta koevapauteen sijoittamisesta;
- 2) 21 §:ssä tarkoitettua tilapäistä lupaa olla noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta;
- 3) 26 §:n 3 momentissa tarkoitettua varoitusta;
- 4) 25 §:ssä ja 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua valvotun koevapauden peruuttamista;
- 5) 28 §:ssä tarkoitettua rangaistusajaksi lukemista;
- 6) 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamista.

Muutoin oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyssä noudatetaan, mitä vankeuslain 20 luvun 3–9 §:ssä säädetään. *Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja ratkaisee oikaisuvaati-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

muksen, jos kyse on asiakasprosessien vastuualueen johtajan 32 §:n 1 momentin nojalla tekemästä päätöksestä.

41 §

41 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset ja määräykset

—————
Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi antaa tarkemmat määräykset:

- 1) valvotun koevapauden valmistelusta;
- 2) menettelystä alaikäisen lapsen mielipiteen selvittämisessä;
- 3) 9 §:ssä tarkoitetuista tilanteista, joissa valvottuun koevapauteen sijoittaminen on ilmeisen tarpeetonta;
- 4) valvonnan suorittamisesta;
- 5) toimintavelvollisuudesta poikkeamisen perusteista;
- 6) 28 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pakottavista ja ennalta arvaamattomista tilanteista;
- 7) 39 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen sisälöstä.

—————
Rikosseuraamuslaitos voi antaa tarkemmat määräykset:

- 1) valvotun koevapauden valmistelusta;
- 2) menettelystä alaikäisen lapsen mielipiteen selvittämisessä;
- 3) 9 §:ssä tarkoitetuista tilanteista, joissa valvottuun koevapauteen sijoittaminen on ilmeisen tarpeetonta;
- 4) valvonnan suorittamisesta;
- 5) toimintavelvollisuudesta poikkeamisen perusteista;
- 6) 28 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pakottavista ja ennalta arvaamattomista tilanteista;
- 7) 39 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen sisälöstä.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
.

5.

Laki**yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 30 §:n 1-3 momentti, 58 §:n 2 momentti, 87 §, 88 §:n 1 momentti sekä 91 §, sellaisina kuin niistä ovat 30 §:n 2 momentti laissa 385/2017 ja 88 §:n 1 momentti laissa 862/2020, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

30 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää toimenpiteistä, joita 26 §:ssä tarkoitetusta törkeästä velvollisuuksien rikkomisesta aiheutuu.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää 17 §:n 1 momentissa tarkoitetusta yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä, 18 §:ssä tarkoitetusta täytäntöönpanon aloittamisen lykkäyksestä tai keskeytyksestä, 22 §:ssä tarkoitetun verinäytteen ottamisesta, 24 §:ssä tarkoitetun noudon pyytämisestä, 25 §:ssä tarkoitetun kirjallisen varoituksen antamisesta, 32 §:ssä tarkoitetusta matkakustannusten korvaamisesta, 74 §:ssä tarkoitetun kirjallisen kehotuksen antamisesta sekä 60 §:n 3 momentissa ja 76 §:ssä tarkoitetusta valvonnan lakkauttamisesta. Jos asia ei siedä viivytystä, siitä voi päättää työjärjestyksessä määrätty vankilan johtaja, apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies. Matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies vastaa valvontarangaistuksen rangaistusajan laskemisesta ja päättää valvontarangaistuksesta

Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston *yksikönpäällikkö* päättää toimenpiteistä, joita 26 §:ssä tarkoitetusta törkeästä velvollisuuksien rikkomisesta aiheutuu.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston *yksikönpäällikkö* päättää 17 §:n 1 momentissa tarkoitetusta yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä, 18 §:ssä tarkoitetusta täytäntöönpanon aloittamisen lykkäyksestä tai keskeytyksestä, 22 §:ssä tarkoitetun verinäytteen ottamisesta, 24 §:ssä tarkoitetun noudon pyytämisestä, 25 §:ssä tarkoitetun kirjallisen varoituksen antamisesta, 32 §:ssä tarkoitetusta matkakustannusten korvaamisesta, 74 §:ssä tarkoitetun kirjallisen kehotuksen antamisesta sekä 60 §:n 3 momentissa ja 76 §:ssä tarkoitetusta valvonnan lakkauttamisesta. Jos asia ei siedä viivytystä, siitä voi päättää *rikosseuraamuskeskuksen* työjärjestyksessä määrätty vankilan *yksikönpäällikkö*, apulaisjohtaja tai rikosseuraamusesimies. Matkakustannusten korvaamisesta voi päättää myös muu *rikosseuraamuskeskuksen* työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies vastaa valvontarangaistuksen rangaistusajan laskemisesta ja päättää valvontarangaistuksesta

Voimassa oleva laki

ehdonalaiseen vapauteen päästämistä. Täytäntöönpanosta vastaava tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää 34 §:ssä tarkoitetun etsintäkuulutuksen antamisesta ja peruuttamisesta.

58 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi antaa tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta sekä menettelystä 22 §:ssä tarkoitetun päihitteettömyyden ja 41 §:ssä tarkoitettuun toimintaan osallistumisen valvonnassa.

87 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Rikosseuraamuslaitoksen aluejohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen 86 §:n 1–4 kohdassa tarkoitetuissa asioissa. *Mainitun pykälän 5 kohdan päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen ratkaisee Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanojohtaja.*

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan aluejohtajalle, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajalle tai vankilan johtajalle. *Jos kyse on 86 §:n 5 kohdassa tarkoitetusta valvontarangaistuksen rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä, oikaisuvaatimus toimitetaan täytäntöönpanojohtajalle.* Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön muuhun kuin 86 §:n 5 kohdassa tarkoitettuun valvontarangaistuksen rangaistusaikaa koskevaan päätökseen ei voi vaatia oikaisua, vaan siitä valitetaan hallinto-oikeuteen, kuten 88 §:ssä säädetään.

Ehdotus

ehdonalaiseen vapauteen päästämistä. Täytäntöönpanosta vastaava *tai Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty* muu Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää 34 §:ssä tarkoitetun etsintäkuulutuksen antamisesta ja peruuttamisesta.

58 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos voi antaa tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta sekä menettelystä 22 §:ssä tarkoitetun päihitteettömyyden ja 41 §:ssä tarkoitettuun toimintaan osallistumisen valvonnassa.

87 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Kehittämisen ja ohjauksen vastualueen johtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen 86 §:ssä tarkoitetuissa asioissa.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan *kehittämisen ja ohjauksen vastualueen johtajalle*, yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikölle tai vankilan yksikönpäällikölle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

(kumotaan 3 momentti)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

88 §

88 §

Valitus hallintotuomioistuimeen

Valitus hallintotuomioistuimeen

Valitus hallinto-oikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus alueiohtaan oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty. Täytäntöönpanoiohtaan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valitus hallinto-oikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus *Rikosseuraamuslaitoksen* oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

91 §

91 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 86 §:n 4 ja 5 kohdassa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja taikka valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin päättä.

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 86 §:n 4 ja 5 kohdassa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä *kehittämisen ja ohjauksen vastualueen johtaja* taikka valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin päättä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

6.

Laki**yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain (801/2017) 9 §:n 4 momentti, 28 ja 29 §, 35 §:n 2 ja 3 momentti, 37 §:n 1 momentti sekä 38 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 37 §:n 1 momentti laissa 863/2020, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

9 §

*Valvonta-ajan täytäntöönpanon valmistelu**Valvonta-ajan täytäntöönpanon valmistelu*

Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskuksen on ennen rangaistusajan suunnitelman määräysten vahvistamista pyydettävä Vankiterveydenhuollon yksiköltä arvio valvontaan sijoitettavan vangin riskistä syyllistyä väkivaltarikokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen *asiakasarvioinnin yksikön* on ennen rangaistusajan suunnitelman määräysten vahvistamista pyydettävä Vankiterveydenhuollon yksiköltä arvio valvontaan sijoitettavan vangin riskistä syyllistyä väkivaltarikokseen.

28 §

28 §

*Vankeudeksi muunnetun valvonta-ajan suorittaminen**Vankeudeksi muunnetun valvonta-ajan suorittaminen*

Rikosseuraamuslaitos voi päästää tuomitun, jonka valvonta-aika on muunnettu vankeudeksi, uudestaan suorittamaan valvonta-aikaa, jos tuomitun edellytykset suoriutua valvonta-ajasta ovat parantuneet siten, että hänen voidaan perustellusti olettaa suoriutuvan valvonta-ajasta. Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskus antaa lausuntonsa valvonta-ajan suorittamisen edellytyksistä. Valvonta-ajasta suoritetaan tällaisessa tapauksessa ennen vankeudeksi muuntamista suorittamatta oleva osa, josta vankeutena suoritettu aika vähennetään.

Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskuksen on arvioidessaan valvonta-ajan jatkamista tehtävä 8–10 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet

Rikosseuraamuslaitos voi päästää tuomitun, jonka valvonta-aika on muunnettu vankeudeksi, uudestaan suorittamaan valvonta-aikaa, jos tuomitun edellytykset suoriutua valvonta-ajasta ovat parantuneet siten, että hänen voidaan perustellusti olettaa suoriutuvan valvonta-ajasta. Rikosseuraamuslaitoksen *asiakasarvioinnin yksikkö* antaa lausuntonsa valvonta-ajan suorittamisen edellytyksistä. Valvonta-ajasta suoritetaan tällaisessa tapauksessa ennen vankeudeksi muuntamista suoritamatta oleva osa, josta vankeutena suoritettu aika vähennetään.

Rikosseuraamuslaitoksen *asiakasarvioinnin yksikön* on arvioidessaan valvonta-ajan jatkamista tehtävä 8–10 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet viimeistään kolmen kuukauden kuluttua

Voimassa oleva laki

viimeistään kolmen kuukauden kuluttua valvonta-ajan muutospäätöksestä, ja sen jälkeen enintään kolmen kuukauden välein.

29 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskus vahvistaa 8 §:ssä tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman ja päättää 15 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajan suunnitelman muuttamisesta.

Täytäntöönpanojohtaja, *täytäntöönpanopäällikkö* tai työjärjestyksessä määrätty muu virkamies vastaa rangaistusajan laskemisesta ja 22 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajaksi lukemisesta.

Vankilan johtaja, työjärjestyksessä määrätty toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja päättää:

- 1) 13 §:n 2 momentissa tarkoitetun verinäytteen ottamisesta;
- 2) 14 §:n 1 momentissa tarkoitetusta luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa;
- 3) 14 §:n 2 momentissa tarkoitetusta ilmoituksen johdosta tehtävästä päätöksestä;
- 4) 16 §:ssä tarkoitetusta selvityksestä ja esityksestä syyttäjälle;
- 5) 18 §:n 1 momentissa kirjallisesta varoituksesta;
- 6) 19 §:ssä tarkoitetusta selvityksestä ja sen toimittamisesta syyttäjälle;
- 7) 24 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä kärkeäoikeudelle;
- 8) 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja päättää 34 §:ssä tarkoitetusta etsintäkuulutuksesta.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 13 §:ssä tarkoitetusta päihitteettömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta

Ehdotus

valvonta-ajan muutospäätöksestä ja sen jälkeen enintään kolmen kuukauden välein.

29 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen *asiakasarvioinnin yksikkö* vahvistaa 8 §:ssä tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman ja päättää 15 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajan suunnitelman muuttamisesta.

Täytäntöönpanoyksikön yksikönpäällikkö tai *Rikosseuraamuslaitoksen* työjärjestyksessä määrätty muu virkamies vastaa rangaistusajan laskemisesta ja 22 §:ssä tarkoitetusta rangaistusajaksi lukemisesta.

Vankilan *yksikönpäällikkö*, *rikosseuraamuskeskuksen* työjärjestyksessä määrätty toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka yhdyskuntaseuraamustoimiston *yksikönpäällikkö* tai *rikosseuraamuskeskuksen* työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja päättää:

- 1) 13 §:n 2 momentissa tarkoitetun verinäytteen ottamisesta;
- 2) 14 §:n 1 momentissa tarkoitetusta luvasta olla tilapäisesti noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaa;
- 3) 14 §:n 2 momentissa tarkoitetusta ilmoituksen johdosta tehtävästä päätöksestä;
- 4) 16 §:ssä tarkoitetusta selvityksestä ja esityksestä syyttäjälle;
- 5) 18 §:n 1 momentissa *tarkoitettusta* kirjallisesta varoituksesta;
- 6) 19 §:ssä tarkoitetusta selvityksestä ja sen toimittamisesta syyttäjälle;
- 7) 24 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä kärkeäoikeudelle;
- 8) 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston *yksikönpäällikkö* tai *rikosseuraamuskeskuksen* työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja päättää 34 §:ssä tarkoitetusta etsintäkuulutuksesta.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 13 §:ssä tarkoitetusta päihitteettömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta

Voimassa oleva laki

ja 17 §:ssä tarkoitettua turvatarkastuksesta sekä turvatarkastuksessa löydettyjen esineiden ja aineiden poisottamisesta ja 18 §:n 2 momentissa tarkoitusta selvityksestä.

Pakkokeinolain 2 luvun 9 §:ssä tarkoitettu pidättämiseen oikeutettu virkamies päättää 20 §:ssä tarkoitettua noudosta Rikosseuraamuslaitoksen pyynnöstä sekä 16 ja 19 §:ssä tarkoitettua valvottavan säilöönnotosta.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää vankilan johtajan esityksestä 28 §:ssä tarkoitettua tuomitun sijoittamisesta suorittamaan jäljellä olevaa valvonta-aikaa.

35 §

Muutoksenhaku

Rikosseuraamuslaitoksen aluejohtaja ratkaisee 1 momentin 1–4 ja 6 kohdassa tarkoitettua oikaisuvaatimuksen. *Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua oikaisuvaatimuksen ratkaisee Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanojohtaja, jollei kysymys ole hänen tekemästään päätöksestä.*

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan aluejohtajalle, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajalle tai vankilan johtajalle. *Jos kysymys on 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua päätöksestä, oikaisuvaatimus toimitetaan Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanojohtajalle.* Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä. Muutoin oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 91 ja 92 §:ssä säädetään.

37 §

Valitus hallintotuomioistuimeen

Valitus hallinto-oikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus aluejohtajan oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä tehdään siihen

Ehdotus

ja 17 §:ssä tarkoitettua turvatarkastuksesta sekä turvatarkastuksessa löydettyjen esineiden ja aineiden poisottamisesta ja 18 §:n 2 momentissa tarkoitusta selvityksestä.

Pakkokeinolain 2 luvun 9 §:ssä tarkoitettu pidättämiseen oikeutettu virkamies päättää 20 §:ssä tarkoitettua noudosta Rikosseuraamuslaitoksen pyynnöstä sekä 16 ja 19 §:ssä tarkoitettua valvottavan säilöönnotosta.

Rikosseuraamuslaitoksen *operatiivisen toiminnan vastuualueen johtaja* päättää vankilan *yksikönpäällikön* esityksestä 28 §:ssä tarkoitettua tuomitun sijoittamisesta suorittamaan jäljellä olevaa valvonta-aikaa.

35 §

Muutoksenhaku

Kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtaja ratkaisee 1 momentissa tarkoitettua oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan *kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajalle*, yhdyskuntaseuraamustoimiston *yksikönpäällikölle* tai vankilan *yksikönpäällikölle*. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä. Muutoin oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 91 ja 92 §:ssä säädetään.

37 §

Valitus hallintotuomioistuimeen

Valitus hallinto-oikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty. Täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valitus *Rikosseuraamuslaitoksen* oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

38 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi antaa tarkemmat määräykset:

- 1) valvonta-ajan valmistelusta;
- 2) valvonta-ajan suorittamisesta;
- 3) toimintavelvollisuudesta poikkeamisen perusteista;
- 4) 14 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pakottavista ja ennalta arvaamattomista tilanteista sekä mainitussa momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä;
- 5) vapauttamisessa noudatettavasta menettelystä.

38 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitos voi antaa tarkemmat määräykset:

- 1) valvonta-ajan valmistelusta;
- 2) valvonta-ajan suorittamisesta;
- 3) toimintavelvollisuudesta poikkeamisen perusteista;
- 4) 14 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pakottavista ja ennalta arvaamattomista tilanteista sekä mainitussa momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä;
- 5) vapauttamisessa noudatettavasta menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

7.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 3 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (1069/2015) 3 §:n 1 momentti ja 13 §:n 2 momentin 2 kohta,
 sellaisina kuin ne ovat laissa 1644/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

*Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnalliset
 henkilörekisterit*

Tässä laissa tarkoitettujen tietojen käsittelemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö pitää Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmää ja siihen kuuluvia rekistereitä.

13 §

Tietojen käsittelyyn oikeutetut

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen:

2) turvallisuustietorekisterin tietoja saavat käsitellä vain Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön erikseen nimeämät Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet.

3 §

*Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnalliset
 henkilörekisterit*

Tässä laissa tarkoitettujen tietojen käsittelemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen *kehittämisen ja ohjauksen vastuualue* pitää Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmää ja siihen kuuluvia rekistereitä.

13 §

Tietojen käsittelyyn oikeutetut

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen:

2) turvallisuustietorekisterin tietoja saavat käsitellä vain Rikosseuraamuslaitoksen *kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen* erikseen nimeämät Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

8.

Laki**Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain (1316/2006) 4 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 9 §, 10 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 21 §:n 2 momentti, 22 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 24 §, 25 §:n 1 momentti, 27 §:n 3 momentti sekä 30 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4 § osaksi laissa 716/2012, 6 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 ja 2 momentti ja 18 §:n 2 momentti laissa 716/2012, 9 §:n 3 momentti laissa 726/2014, 24 § osaksi laeissa 739/2011 ja 716/2012 sekä 25 §:n 1 momentti osaksi laissa 739/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

4 §

*Johtaja**Yksikönpäällikkö*

Koulutuskeskuksella on johtaja, jonka Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja nimittää.

Koulutuskeskuksella on *yksikönpäällikkö*, jonka Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja nimittää.

Johtajan tehtävänä on johtaa ja kehittää koulutuskeskuksen toimintaa sekä vastata toiminnan tuloksellisuudesta, laadusta ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Yksikönpäällikön tehtävänä on johtaa ja kehittää koulutuskeskuksen toimintaa sekä vastata toiminnan tuloksellisuudesta, laadusta ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Johtajan tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yksikönpäällikön tehtävistä *annetaan tarkemmat säännökset* valtioneuvoston asetuksella.

5 §

5 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Koulutuskeskukselle kuuluvat asiat ratkaisee johtaja, jollei tässä laissa tai sen nojalla valtioneuvoston asetuksessa toisin säädetä. Johtajan vahvistamassa työjärjestyksessä voidaan johtajan toimivaltaan kuuluva asia antaa koulutuskeskuksen muun virkamiehen ratkaistavaksi lukuun ottamatta laissa tai valtioneuvoston asetuksessa johtajan ratkaistavaksi säädettyjä asioita. Työjärjestyksen tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Koulutuskeskukselle kuuluvat asiat ratkaisee *yksikönpäällikkö*, jollei tässä laissa tai sen nojalla valtioneuvoston asetuksessa toisin säädetä. *Yksikönpäällikön* vahvistamassa työjärjestyksessä voidaan *yksikönpäällikön* toimivaltaan kuuluva asia antaa koulutuskeskuksen muun virkamiehen ratkaistavaksi lukuun ottamatta laissa tai valtioneuvoston asetuksessa *yksikönpäällikön* ratkaistavaksi säädettyjä asioita. Työjärjestyksen sisällöstä *annetaan tarkemmat säännökset* valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Ammatilliseen tutkintoon johtava koulutus

Koulutuskeskus antaa rikosseuraamusalan ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö vahvistaa vuosittain tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen määrän koulutuskeskuksen johtajan esityksestä.

9 §

Opiskelijaksi ottaminen ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen

Opiskelijaksi ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen voidaan ottaa henkilö, joka on:

- 1) hakuajan päättymiseen mennessä täyttänyt 18 vuotta;
- 2) hakuajan päättymiseen mennessä suorittanut vähintään toisen asteen ammatillisen tutkinnon (ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto), lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetussa laissa (672/2005) tarkoitetun tutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon taikka edellä tarkoitettuja tutkintoja vastaavat ulkomaiset opinnot;
- 3) terveydentilaltaan ja muilta ominaisuuksiltaan rikosseuraamusalan työhön sopiva;
- 4) suorittanut hyväksytysti valintakokeen; sekä
- 5) saanut vähintään B-luokan ajo-oikeuden.

Koulutuskeskuksen johtaja voi myöntää poikkeuksen 1 momentin 2 kohdan mukaisista edellytyksistä, jos hakijalla voidaan muuten katsoa olevan riittävät tiedot ja taidot asianomaisia opintoja varten.

Opiskelijaksi pyrkivän tulee antaa koulutuskeskukselle opiskelijaksi ottamisen arvioinnissa tarvittavat terveydentilaansa koskevat tiedot. Turvallisuusselvityksen hakemisesta säädetään turvallisuusselvityslaisissa (726/2014).

6 §

Ammatilliseen tutkintoon johtava koulutus

Koulutuskeskus antaa rikosseuraamusalan ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta. Rikosseuraamuslaitoksen *kehittämisen ja ohjauksen vastualue* vahvistaa vuosittain tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen määrän koulutuskeskuksen *yksikönpäällikön* esityksestä.

9 §

Opiskelijaksi ottaminen ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen

Opiskelijaksi ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen voidaan ottaa henkilö, joka on:

- 1) hakuajan päättymiseen mennessä täyttänyt 18 vuotta;
- 2) hakuajan päättymiseen mennessä suorittanut vähintään toisen asteen ammatillisen tutkinnon (ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto), lukion oppimäärän tai *ylioppilastutkinnoista annettussa laissa (502/2019)* tarkoitetun tutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon taikka edellä tarkoitettuja tutkintoja vastaavat ulkomaiset opinnot;
- 3) terveydentilaltaan ja muilta ominaisuuksiltaan rikosseuraamusalan työhön sopiva;
- 4) suorittanut hyväksytysti valintakokeen; sekä
- 5) saanut vähintään B-luokan ajo-oikeuden.

Koulutuskeskuksen *yksikönpäällikkö* voi myöntää poikkeuksen 1 momentin 2 kohdan mukaisista edellytyksistä, jos hakijalla voidaan muuten katsoa olevan riittävät tiedot ja taidot asianomaisia opintoja varten.

Opiskelijaksi pyrkivän tulee antaa koulutuskeskukselle opiskelijaksi ottamisen arvioinnissa tarvittavat terveydentilaansa koskevat tiedot. Turvallisuusselvityksen hakemisesta säädetään turvallisuusselvityslaisissa (726/2014).

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 §

Opiskelijavalinta

Opiskelijat tutkintoon johtavaan koulutukseen valitsee koulutuskeskuksen johtaja. Opiskelijat muuhun rikosseuraamusalan koulutukseen valitsee koulutuskeskus.

18 §

Työssäoppiminen

Työssäoppimisjakson ajalta maksettavasta palkkauksesta päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Jos työssäoppiminen suoritetaan muun alan yksikössä, palkkauksesta sovitaan työssäoppimispaikan kanssa.

21 §

Opiskeluaika

Koulutuskeskuksen johtaja voi opiskelijan pyynnöstä siirtää tämän opiskeluoikeutta siihen asti, että kyseinen koulutus seuraavan kerran aloitetaan, kuitenkin enintään yhdellä vuodella.

22 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Koulutuskeskuksen johtaja voi määrätä opiskeluoikeuden tutkintoon johtavassa koulutuksessa menetetyksi:

10 §

Opiskelijavalinta

Opiskelijat tutkintoon johtavaan koulutukseen valitsee koulutuskeskuksen *yksikönpäällikkö*. Opiskelijat muuhun rikosseuraamusalan koulutukseen valitsee koulutuskeskus.

18 §

Työssäoppiminen

Työssäoppimisjakson ajalta maksettavasta palkkauksesta päättää Rikosseuraamuslaitoksen *kehittämisen ja ohjauksen vastuualue*. Jos työssäoppiminen suoritetaan muun alan yksikössä, palkkauksesta sovitaan työssäoppimispaikan kanssa.

21 §

Opiskeluaika

Koulutuskeskuksen *yksikönpäällikkö* voi opiskelijan pyynnöstä siirtää tämän opiskeluoikeutta siihen asti, että kyseinen koulutus seuraavan kerran aloitetaan, kuitenkin enintään yhdellä vuodella.

22 §

Opiskeluoikeuden menettäminen

Koulutuskeskuksen *yksikönpäällikkö* voi määrätä opiskeluoikeuden tutkintoon johtavassa koulutuksessa menetetyksi:

Voimassa oleva laki

1) jos opiskelijaksi hyväksytty ei ole ilmoittautunut koulutuskeskuksen opiskelijaksi 11 §:ssä säädetyllä tavalla, ellei koulutuskeskus perustellusta syystä hyväksy asetetun määräajan jälkeen tapahtunutta ilmoittautumista;

2) jos opiskelijalla on todettu sellainen sairaus tai vamma, joka ilmeisesti on pysyvästi esteenä koulutukseen osallistumiselle ja tutkinnon suorittamiselle; tai

3) jollei opiskelija ole suorittanut opintojaan opetussuunnitelmassa määritellyssä enimmäisajassa eikä koulutuskeskus erityisestä syystä myönnä hänelle lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen.

23 §

Opiskelun keskeyttäminen

Koulutuskeskuksen johtaja voi keskeyttää tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan hakemuksesta tämän opiskelun enintään kahden vuoden määräajaksi.

Koulutuskeskuksen johtaja voi omasta aloitteestaan keskeyttää tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan opiskelun enintään yhden vuoden määräajaksi kerrallaan pitkäaikaisen sairauden vuoksi tai jos opiskelija ei kykene suorittamaan opintojaan hyväksytysti opetussuunnitelman mukaisesti, opiskelijan tekemäksi epäillyn rikoksen esitutinnan ajaksi tai muusta vastaavasta painavasta syystä. Opiskelijan tulee pyydettyä antaa koulutuskeskukselle terveydentilansa arviointiin tarvittavat tiedot.

24 §

Huomautus ja varoitus

Koulutuskeskuksen johtaja voi, jollei suullista huomautusta katsota riittäväksi seuraa-

Ehdotus

1) jos opiskelijaksi hyväksytty ei ole ilmoittautunut koulutuskeskuksen opiskelijaksi 11 §:ssä säädetyllä tavalla *eikä* koulutuskeskus perustellusta syystä hyväksy asetetun määräajan jälkeen tapahtunutta ilmoittautumista;

2) jos opiskelijalla on todettu sellainen sairaus tai vamma, joka ilmeisesti on pysyvästi esteenä koulutukseen osallistumiselle ja tutkinnon suorittamiselle; tai

3) jollei opiskelija ole suorittanut opintojaan opetussuunnitelmassa määritellyssä enimmäisajassa eikä koulutuskeskus erityisestä syystä myönnä hänelle lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen.

23 §

Opiskelun keskeyttäminen

Koulutuskeskuksen *yksikönpäällikkö* voi keskeyttää tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan hakemuksesta tämän opiskelun enintään kahden vuoden määräajaksi.

Koulutuskeskuksen *yksikönpäällikkö* voi omasta aloitteestaan keskeyttää tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan opiskelun enintään yhden vuoden määräajaksi kerrallaan pitkäaikaisen sairauden vuoksi tai jos opiskelija ei kykene suorittamaan opintojaan hyväksytysti opetussuunnitelman mukaisesti, opiskelijan tekemäksi epäillyn rikoksen esitutinnan ajaksi tai muusta vastaavasta painavasta syystä. Opiskelijan tulee pyydettyä antaa koulutuskeskukselle terveydentilansa arviointiin tarvittavat tiedot.

24 §

Huomautus ja varoitus

Koulutuskeskuksen *yksikönpäällikkö* voi, jollei suullista huomautusta katsota riittäväksi seuraamukseksi, antaa tutkintoon johtavassa

Voimassa oleva laki

mukseksi, antaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevalle kirjallisen varoituksen, jos tämä:

1) on käyttäytynyt koulutuksen aikana Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla,

2) on laiminlyönyt opetukseen osallistumisen; tai

3) on rikkonut koulutuskeskuksen järjestysääntöä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa mainittuna sopimattomana käytöksenä on pidettävä erityisesti tekoa tai käytöstä, joka on omiaan vaarantamaan luottamusta rikosseuraamusalalla toimivalle virkamiehelle kuuluvien tehtävien rehelliseen, luotettavaan ja oikeudenmukaiseen hoitoon. Koulutuskeskuksen johtaja voi antaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevalle kirjallisen varoituksen myös, jos tämä kieltäytyy 17 §:ssä tarkoitetusta päihdetestauksesta tai antaa päihteiden väärinkäytön osoittavan näytteen.

25 §

Koulutuksesta erottaminen

Koulutuskeskuksen johtaja voi erottaa opiskelijan tutkintoon johtavasta koulutuksesta, jos tämä:

1) on antanut koulutukseen pyrkiessään sellaisia vääriä tai harhaanjohtavia tietoja, jotka olisivat voineet estää koulutukseen valinnan taikka jättänyt kertomatta sellaisen itseään koskevan olennaisen seikan, joka olisi voinut muodostua valinnan esteeksi;

2) on syyllistynyt koulutuksen aikana sellaiseen rikokseen, joka osoittaa sopimattomuutta rikosseuraamusalalle taikka muutoin käyttäytynyt Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena;

3) tutkintoa suorittaessaan kieltäytyy 17 §:ssä tarkoitetusta päihdetestauksesta taikka antaa päihteiden väärinkäytön osoittavan näytteen eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena;

Ehdotus

koulutuksessa opiskelevalle kirjallisen varoituksen, jos tämä:

1) on käyttäytynyt koulutuksen aikana Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla,

2) on laiminlyönyt opetukseen osallistumisen; tai

3) on rikkonut koulutuskeskuksen järjestysääntöä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa *tarkoitettuna* sopimattomana käytöksenä on pidettävä erityisesti tekoa tai käytöstä, joka on omiaan vaarantamaan luottamusta rikosseuraamusalalla toimivalle virkamiehelle kuuluvien tehtävien rehelliseen, luotettavaan ja oikeudenmukaiseen hoitoon. Koulutuskeskuksen *yksikönpäällikkö* voi antaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevalle kirjallisen varoituksen myös, jos tämä kieltäytyy 17 §:ssä tarkoitetusta päihdetestauksesta tai antaa päihteiden väärinkäytön osoittavan näytteen.

25 §

Koulutuksesta erottaminen

Koulutuskeskuksen *yksikönpäällikkö* voi erottaa opiskelijan tutkintoon johtavasta koulutuksesta, jos tämä:

1) on antanut koulutukseen pyrkiessään sellaisia vääriä tai harhaanjohtavia tietoja, jotka olisivat voineet estää koulutukseen valinnan, taikka jättänyt kertomatta sellaisen itseään koskevan olennaisen seikan, joka olisi voinut muodostua valinnan esteeksi;

2) on syyllistynyt koulutuksen aikana sellaiseen rikokseen, joka osoittaa sopimattomuutta rikosseuraamusalalle taikka muutoin käyttäytynyt Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena;

3) tutkintoa suorittaessaan kieltäytyy 17 §:ssä tarkoitetusta päihdetestauksesta taikka antaa päihteiden väärinkäytön osoittavan näytteen eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena;

4) ei jatka opiskeluaan 23 §:ssä tarkoitetun määräajan päätyttyä taikka perusteita koulutuksen jatkamiselle ei enää ole;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4) ei jatka opiskeluaan 23 §:ssä tarkoitetun määräajan päätyttyä taikka perusteita koulutuksen jatkamiselle ei enää ole;

5) laiminlyö toistuvasti tai olennaisella tavalla opetukseen osallistumisen; taikka

6) on toistuvasti tai olennaisella tavalla rikkonut koulutuskeskuksen järjestyssääntöä.

5) laiminlyö toistuvasti tai olennaisella tavalla opetukseen osallistumisen; taikka

6) on toistuvasti tai olennaisella tavalla rikkonut koulutuskeskuksen järjestyssääntöä.

27 §

Järjestyssääntö

Järjestyssäännön vahvistaa koulutuskeskuksen johtaja.

30 §

Oikaisuvaatimus

Aikaisempien opintojen ja osaamisen hyväksi lukemisen oikaisemista koskevaan 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun ja opintosuorituksen arvioinnin oikaisemista koskevaan 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuun opettajan päätökseen tyytymätön voi hakea siihen kirjallisesti oikaisua koulutuskeskuksen johtajalta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

27 §

Järjestyssääntö

Järjestyssäännön vahvistaa koulutuskeskuksen yksikönpäällikkö.

30 §

Oikaisuvaatimus

Aikaisempien opintojen ja osaamisen hyväksi lukemisen oikaisemista koskevaan 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun ja opintosuorituksen arvioinnin oikaisemista koskevaan 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuun opettajan päätökseen tyytymätön voi hakea siihen kirjallisesti oikaisua koulutuskeskuksen yksikönpäälliköltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

9.

Laki

Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain (1635/2015) 6 §:n 1-4 momentti ja 11 §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1-4 momentti laissa 189/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Potilasrekisterissä olevien tietojen luovuttaminen

Potilasrekisterissä olevien tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä potilastietojen luovuttamisesta ilman potilaan kirjallista suostumusta säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 3 ja 4 momentissa tai muussa laissa, saa vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen terveydenhuollosta vastaava lääkäri, tai hänen ohjeidensa mukaan muu terveydenhuollon ammattihenkilö, luovuttaa potilasrekisteriin talletettuja tietoja seuraavasti:

1) arviointikeskuksen tai vankilan johtajalle taikka hänen määräämälleen Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa olevalle virkamiehelle sellaiset vangin tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun väkivalta-, itsemurha- tai tartuntatautiriskiä taikka muita vastaavia sairaudesta johtuvia riskejä koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä kyseisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden suojaamiseksi taikka muiden henkilöiden hengen, terveyden tai turvallisuuden vaarantumisen estämiseksi;

2) arviointikeskuksen tai vankilan johtajalle taikka hänen määräämälleen toiminnoista vastaavalle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sellaiset työntekijän työturvallisuuden varmistamiseen liittyvät tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa vangin tai Rikos-

Sen lisäksi, mitä potilastietojen luovuttamisesta ilman potilaan kirjallista suostumusta säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 3 ja 4 momentissa tai muussa laissa, saa vankien ja *tutkintavankien* terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen ohjeidensa mukaan muu terveydenhuollon ammattihenkilö luovuttaa potilasrekisteriin talletettuja tietoja seuraavasti:

1) *asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikölle* tai vankilan *yksikönpäällikölle* taikka *Rikosseuraamuslaitoksen tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätylle* Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa olevalle virkamiehelle sellaiset vangin tai *tutkintavangin* väkivalta-, itsemurha- tai tartuntatautiriskiä taikka muita vastaavia sairaudesta johtuvia riskejä koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä kyseisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden suojaamiseksi taikka muiden henkilöiden hengen, terveyden tai turvallisuuden vaarantumisen estämiseksi;

2) *asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikölle* tai vankilan *yksikönpäällikölle* taikka *Rikosseuraamuslaitoksen tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätylle* toiminnoista vastaavalle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sellaiset työntekijän työturvallisuuden varmistamiseen liittyvät tiedot,

Voimassa oleva laki

seuraamuslaitoksen yksikköön otetun työkykyä hänen sijoittamiseen työhön, sekä sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa vangin tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun toimintakykyä hänen sijoittamiseen opiskeluun tai muuhun toimintaan;

3) arviointikeskuksen johtajalle tai hänen määräämälleen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sellaiset vangin terveydentilaa ja hoitoa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 70 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua väkivalta- tai seksuaalirikokseen syylistymisen riskiä;

4) vankilan johtajalle *taikka työjärjestyksessä määrätyle vankilan johtajan sijaisena toimivalle virkamiehelle* sellaiset 3 kohdassa tarkoitettuun väkivalta- tai seksuaalirikokseen syylistymisen riskiä koskevaan arvioon sisältyvät vangin terveydentilaa ja hoitoa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä päätettäessä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:n nojalla ehdonalaiseen vapauteen päästettävän vangin asettamisesta koeajaksi valvontaan;

5) Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallinto-yksikön* virkamiehelle, jonka virkatehtäviin kuuluu elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun vangin vapauttamisasian käsitteleminen, mainitun asian käsittelemiseksi väkivaltariskiarvio sekä arviointikeskuksen, vankilan tai yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajalle *taikka hänen määräämälleen toiminnoista vastaavalle virkamiehelle* arvioidun väkivaltariskin nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi kirjallinen lausunto väkivaltariskiarvion johtopäätöksistä.

Ilman potilaan suostumusta potilasrekisteristä voidaan luovuttaa Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa oleville terveydenhuollon ammattihenkilöille heidän terveyden- tai sairaanhoidon tehtävissään välttämättömät tiedot.

Ehdotus

jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa vangin tai *tutkintavangin* työkykyä hänen sijoittamiseen työhön, sekä sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa vangin tai *tutkintavangin* toimintakykyä hänen sijoittamiseen opiskeluun tai muuhun toimintaan;

3) *asiakasarvioinnin yksikön yksikönpäällikölle* tai Rikosseuraamuslaitoksen *työjärjestyksessä määrätyle* Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sellaiset vangin terveydentilaa ja hoitoa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 70 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua väkivalta- tai seksuaalirikokseen syylistymisen riskiä;

4) vankilan *yksikönpäällikölle* sellaiset 3 kohdassa tarkoitettuun väkivalta- tai seksuaalirikokseen syylistymisen riskiä koskevaan arvioon sisältyvät vangin terveydentilaa ja hoitoa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä päätettäessä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:n nojalla ehdonalaiseen vapauteen päästettävän vangin asettamisesta koeajaksi valvontaan;

5) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jonka virkatehtäviin kuuluu elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun vangin vapauttamisasian käsitteleminen, mainitun asian käsittelemiseksi väkivaltariskiarvio sekä *asiakasarvioinnin yksikön*, vankilan tai yhdyskuntaseuraamustoimiston *yksikönpäällikölle* *taikka Rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrätyle* toiminnoista vastaavalle virkamiehelle arvioidun väkivaltariskin nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi kirjallinen lausunto väkivaltariskiarvion johtopäätöksistä.

Ilman potilaan suostumusta potilasrekisteristä voidaan luovuttaa Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa oleville terveydenhuollon ammattihenkilöille heidän terveyden- tai sairaanhoidon tehtävissään välttämättömät tiedot.

Voimassa oleva laki

Rikosseuraamuslaitoksen muulle henkilöstölle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöille voidaan ilman rekisteröidyn kirjallista suostumusta ilmaista vain sellaisia 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu eikä muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun arviointikeskuksen laatiman väkivalta- tai seksuaalirikokseen syylistymisen riskiä koskevan arvion johtopäätöksistä saa luovuttaa kirjallisen lausunnon yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajalle tai hänen määräämälleen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle suunniteltaessa ja toteutettaessa arvion edellyttämää ehdonalaisten vapauden valvontaan sisältyvää toimintaa.

11 §

Tarkastusoikeus

Tarkastaja on päästettävä vankilaan ja kaikkiin Vankiterveydenhuollon yksikön toimipaikan tiloihin. Tarkastuksessa on salassapitosäännösten estämättä esitettävä kaikki tarkastajan pyytämät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen toimittamiseksi, ja annettava niistä maksutta tarkastajan pyytämät jäljennökset. Tarkastajalla on myös oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Tarkastusoikeutta ei ole pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävihin tiloihin. Oikeus ottaa valokuvia ei koske vankeja ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettuja.

Ehdotus

Rikosseuraamuslaitoksen muulle henkilöstölle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöille voidaan ilman rekisteröidyn kirjallista suostumusta ilmaista vain sellaisia 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu eikä muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun asiakasarvioinnin yksikön laatiman väkivalta- tai seksuaalirikokseen syylistymisen riskiä koskevan arvion johtopäätöksistä saa luovuttaa kirjallisen lausunnon yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikölle tai rikosseuraamuskeskuksen työjärjestyksessä määrättylle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle suunniteltaessa ja toteutettaessa arvion edellyttämää ehdonalaisten vapauden valvontaan sisältyvää toimintaa.

11 §

Tarkastusoikeus

Tarkastaja on päästettävä vankilaan ja kaikkiin Vankiterveydenhuollon yksikön toimipaikan tiloihin. Tarkastuksessa on salassapitosäännösten estämättä esitettävä kaikki tarkastajan pyytämät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen toimittamiseksi, ja annettava niistä maksutta tarkastajan pyytämät jäljennökset. Tarkastajalla on myös oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Tarkastusoikeutta ei ole pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävihin tiloihin. *Valokuvia ei saa ottaa vangeista eikä tutkintavangeista.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

10.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 6 §, sellaisena kuin se on laissa 165/1998, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 luku

25 luku

Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen

Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen

6 §

6 §

Vangittu taikka vankeusrangaistusta tai muuntorangaistusta suorittava henkilö saa rikosasiassa ilmoittaa tyytymättömyyttään vankilan johtajalle. Jos tyytymättömyyden ilmoittamisen määräaika päättyy tällaisen henkilön ollessa oikeudenkäynnin tai vanginkuljetuksen vuoksi rangaistuslaitoksen ulkopuolella, hän saa ilmoittaa tyytymättömyyttään vankilaan saapumisensa jälkeisenä päivänä.

Vangittu taikka vankeusrangaistusta tai muuntorangaistusta suorittava henkilö saa rikosasiassa ilmoittaa tyytymättömyyttään vankilan *yksikönpäällikölle*. Jos tyytymättömyyden ilmoittamisen määräaika päättyy tällaisen henkilön ollessa oikeudenkäynnin tai vanginkuljetuksen vuoksi rangaistuslaitoksen ulkopuolella, hän saa ilmoittaa tyytymättömyyttään vankilaan saapumisensa jälkeisenä päivänä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

11.

Laki**rikoslain 2 c luvun 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 2 c luvun 10 §:n 3 momentti,
 sellaisena kuin se on laissa 628/2013, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 c luku

2 c luku

Vankeudesta ja yhdistelmärangaistuksesta**Vankeudesta ja yhdistelmärangaistuksesta**

10 §

10 §

*Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta**Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta*

Ennen kuin elinkautiseen vankeuteen tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, hänet voidaan sijoittaa valvottuun koevapauteen. Jos Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö katsoo, että ennen ehdonalaista vapauttamista ilmitulleen rikoksen tai valvotusta koevapaudesta annetun lain 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen peruuttamisen tai mainitun lain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun koevapauden peruuttamisen vuoksi ehdonalaista vapauttamista on harkittava uudelleen, sen on saatettava asia Helsingin hovioikeuden uudelleen käsiteltäväksi. Samoin on meneteltävä valvotusta koevapaudesta annetun lain 28 §:ssä ja vankeuslain 3 luvun 7 §:ssä tarkoitetuissa rangaistusajaksi lukemista koskevissa asioissa.

Ennen kuin elinkautiseen vankeuteen tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, hänet voidaan sijoittaa valvottuun koevapauteen. Jos *Rikosseuraamuslaitos* katsoo, että ennen ehdonalaista vapauttamista ilmitulleen rikoksen tai valvotusta koevapaudesta annetun lain 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen peruuttamisen tai mainitun lain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun koevapauden peruuttamisen vuoksi ehdonalaista vapauttamista on harkittava uudelleen, sen on saatettava asia Helsingin hovioikeuden uudelleen käsiteltäväksi. Samoin on meneteltävä valvotusta koevapaudesta annetun lain 28 §:ssä ja vankeuslain 3 luvun 7 §:ssä tarkoitetuissa rangaistusajaksi lukemista koskevissa asioissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

12.

Laki**pakkokeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 2 luvun 12 h §:n 1 momentti, 12 i §:n 1 momentti ja 12 k §:n 2 momentti, 4 luvun 4 §:n 1 momentti sekä 11 luvun 4 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 12 h §:n 1 momentti ja 11 luvun 4 §:n 2 momentti laissa 101/2018 sekä 2 luvun 12 i §:n 1 momentti ja 12 k §:n 2 momentti laissa 509/2019, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

Kiinniottaminen, pidättäminen, vangitseminen ja tutkinta-aresti**Kiinniottaminen, pidättäminen, vangitseminen ja tutkinta-aresti**

12 h §

12 h §

*Poikkeuslupa ja tutkinta-arestin sisällön muuttaminen**Poikkeuslupa ja tutkinta-arestin sisällön muuttaminen*

Vankilan johtaja, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai *työjärjestyksessä määrätty, heidän sijaisenaan toimiva virkamies* saa perustellusta syystä yksittäistapauksessa myöntää luvan vähäiseen poikkeamiseen tutkinta-arestia koskevassa ratkaisussa asetetusta velvollisuudesta. Tutkinta-arestiin määrätty voi saattaa poikkeusluvan epäämistä koskevan asian syyteasiassa toimivaltaisen tuomioistimen käsiteltäväksi.

Vankilan *yksikönpäällikkö* tai yhdyskuntaseuraamustoimiston *yksikönpäällikkö* saa perustellusta syystä yksittäistapauksessa myöntää luvan vähäiseen poikkeamiseen tutkinta-arestia koskevassa ratkaisussa asetetusta velvollisuudesta. Tutkinta-arestiin määrätty voi saattaa poikkeusluvan epäämistä koskevan asian syyteasiassa toimivaltaisen tuomioistimen käsiteltäväksi.

12 i §

12 i §

*Velvollisuuksien rikkominen**Velvollisuuksien rikkominen*

Jos Rikosseuraamuslaitos tekemänsä selvityksen perusteella toteaa, että tutkinta-arestiin määrätty on rikkonut lievästi ja ilman 12 h §:n 2 momentissa tarkoitettua syytä hänelle asetettuja velvollisuuksia, Rikosseuraamuslaitos

Jos Rikosseuraamuslaitos tekemänsä selvityksen perusteella toteaa, että tutkinta-arestiin määrätty on rikkonut lievästi ja ilman 12 h §:n 2 momentissa tarkoitettua syytä hänelle asetettuja velvollisuuksia, Rikosseuraamuslaitos

Voimassa oleva laki

Ehdotus

antaa hänelle kirjallisen varoituksen. Sen antamisesta päättää yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja.

antaa hänelle kirjallisen varoituksen. Sen antamisesta päättää yhdyskuntaseuraamustoimiston yksikönpäällikkö.

12 k §

12 k §

Etsintäkuuluttaminen

Etsintäkuuluttaminen

Vankeuslaissa (767/2005) tarkoitettu täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää tutkinta-arestiin määrätyn etsintäkuuluttamisesta ja etsintäkuulutuksen peruuttamisesta.

Vankeuslaissa (767/2005) tarkoitettu täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai *Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty* muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää tutkinta-arestiin määrätyn etsintäkuuluttamisesta ja etsintäkuulutuksen peruuttamisesta.

4 luku

4 luku

Yhteydenpidon rajoittaminen

Yhteydenpidon rajoittaminen

4 §

4 §

Yhteydenpidon rajoittamisesta päättäminen

Yhteydenpidon rajoittamisesta päättäminen

Yhteydenpidon rajoittamisesta kiinniottamisen ja pidättämisen aikana päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Tutkinta-vankeuteen liittyvästä yhteydenpidon rajoittamisesta ja sen voimassaolon jatkamisesta päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tai vankilan johtajan esityksestä vangitsemisesta päättävä tuomioistuin. Yhteydenpidon rajoittamisesta voi ennen tuomioistuimen ratkaisua väliaikaisesti päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen esityksestä vankilan johtaja tai, jos tutkintavanki on sijoitettu poliisin säilytystilaan, pidättämiseen oikeutettu virkamies.

Yhteydenpidon rajoittamisesta kiinniottamisen ja pidättämisen aikana päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Tutkinta-vankeuteen liittyvästä yhteydenpidon rajoittamisesta ja sen voimassaolon jatkamisesta päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tai vankilan *yksikönpäällikön* esityksestä vangitsemisesta päättävä tuomioistuin. Yhteydenpidon rajoittamisesta voi ennen tuomioistuimen ratkaisua väliaikaisesti päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen esityksestä vankilan *yksikönpäällikkö* tai, jos tutkintavanki on sijoitettu poliisin säilytystilaan, pidättämiseen oikeutettu virkamies.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 luku

11 luku

Erinäiset säännökset

Erinäiset säännökset

4 §

4 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset:

- 1) tutkinta-arestin valvonnan suorittamisesta;
- 2) 2 luvun 12 h §:ssä tarkoitettua poikkeusluvasta;
- 3) tutkinta-arestin suorittamisajan laskemisesta ja kirjaamisesta.

Rikosseuraamuslaitos antaa tarkemmat määräykset:

- 1) tutkinta-arestin valvonnan suorittamisesta;
- 2) 2 luvun 12 h §:ssä tarkoitettua poikkeusluvasta;
- 3) tutkinta-arestin suorittamisajan laskemisesta ja kirjaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
.

13.

Laki

haastemieslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan haastemieslain (505/1986) 6 §:n 1 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 779/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Muut tiedoksiantoon oikeutetut

Haastamisen ja tiedoksiannon ovat oikeutetuja suorittamaan niin kuin haastemies:

1) poliisimies, syyttäjä, kihlakunnanvouti, rajavartiomies, pidättämiseen oikeutettu tullimies, tehtävään määrätty muu tullimies sekä käräjännotaari;

2) tuomioistuimen tai poliisilaitoksen päällikön määräämä asianomaisen viranomaisen palveluksessa oleva virkamies;

3) vankilanjohtaja tai vankilanjohtajan määräämä vankilan virkamies, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on vanki;

4) puolustusvoimissa joukko-osaston komentajan tai häneen rinnastettavan esimiehen määräämä virkamies, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on rikoslain (39/1889) 45 luvussa tarkoitettu; sekä

5) Suomen edustustossa ulkoministeriön tehtävään valtuuttama kunniakonsuli tai edustuston palveluksessa toimiva henkilö.

6 §

Muut tiedoksiantoon oikeutetut

Haastamisen ja tiedoksiannon ovat oikeutetuja suorittamaan niin kuin haastemies:

1) poliisimies, syyttäjä, kihlakunnanvouti, rajavartiomies, pidättämiseen oikeutettu tullimies, tehtävään määrätty muu tullimies sekä käräjännotaari;

2) tuomioistuimen tai poliisilaitoksen päällikön määräämä asianomaisen viranomaisen palveluksessa oleva virkamies;

3) *Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies*, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on vanki;

4) puolustusvoimissa joukko-osaston komentajan tai häneen rinnastettavan esimiehen määräämä virkamies, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on rikoslain (39/1889) 45 luvussa tarkoitettu; sekä

5) Suomen edustustossa ulkoministeriön tehtävään valtuuttama kunniakonsuli tai edustuston palveluksessa toimiva henkilö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

14.

Laki

elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2-4 momentti, 3 §:n 2 ja 3 momentti, 5 §:n 2 momentti sekä 9 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2-4 momentti, 3 §:n 2 ja 3 momentti ja 5 §:n 2 momentti laissa 737/2011 sekä 9 § laissa 802/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Hakemus

Hakemus

Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* on hakemuksen johdosta annettava lausunto hovioikeudelle. Lausunnossaan Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* on todettava, puoltaako vai vastustaako se vapauttamista ja onko vanki määrättävä rikoslain (39/1889) 2 c luvussa tarkoitettuun valvottuun koevapauteen. Lausuntoon on liitettävä Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* arvio vapauttamisen edellytyksistä ja muu vankia koskeva selvitys. Elinkautiseen vankeuteen tuomittua koskevaan lausuntoon on lisäksi liitettävä arvio vangin riskistä syyllistyä väkivaltarikokseen.

Vankeuslain (767/2005) 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa tai muusta erityisestä syystä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi tehdä hakemuksen vangin vapauttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* on annettava 2 momentissa tarkoitettu lausunto ja 3 momentissa tarkoitettu hakemus liitteineen vangille tiedoksi.

Rikosseuraamuslaitoksen on hakemuksen johdosta annettava lausunto hovioikeudelle. Lausunnossaan Rikosseuraamuslaitoksen on todettava, puoltaako vai vastustaako se vapauttamista ja onko vanki määrättävä rikoslain (39/1889) 2 c luvussa tarkoitettuun valvottuun koevapauteen. Lausuntoon on liitettävä Rikosseuraamuslaitoksen arvio vapauttamisen edellytyksistä ja muu vankia koskeva selvitys. Elinkautiseen vankeuteen tuomittua koskevaan lausuntoon on lisäksi liitettävä arvio vangin riskistä syyllistyä väkivaltarikokseen.

Vankeuslain (767/2005) 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa tai muusta erityisestä syystä *Rikosseuraamuslaitos* voi tehdä hakemuksen vangin vapauttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen on annettava 2 momentissa tarkoitettu lausunto ja 3 momentissa tarkoitettu hakemus liitteineen vangille tiedoksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

*Asian käsittely Helsingin hovioikeudessa**Asian käsittely Helsingin hovioikeudessa*

Hovioikeus voi omasta aloitteestaan päättää asiantuntijalausunnon hankkimisesta, todisteluun vastaanottamisesta taikka kirjallisen todisteen tai muun asiakirjan esittämisestä. Tuomioistuimen hankkiman selvityksen johdosta vangille ja Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Asiassa on järjestettävä suullinen käsittely, jos vanki sitä vaatii, ja muutoinkin, jollei se ole selvästi tarpeetonta. Vanki ja Rikosseuraamuslaitoksen *keskuhallintoyksikön* edustaja on kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla vankia, Rikosseuraamuslaitoksen *keskuhallintoyksikön* edustajaa, todistajaa tai muuta henkilöä ja ottaa vastaan muuta selvitystä. Jos vanki ei saavu suulliseen käsittelyyn, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta, jollei hovioikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena.

Hovioikeus voi omasta aloitteestaan päättää asiantuntijalausunnon hankkimisesta, todisteluun vastaanottamisesta taikka kirjallisen todisteen tai muun asiakirjan esittämisestä. Tuomioistuimen hankkiman selvityksen johdosta vangille ja *Rikosseuraamuslaitokselle* on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Asiassa on järjestettävä suullinen käsittely, jos vanki sitä vaatii, ja muutoinkin, jollei se ole selvästi tarpeetonta. Vanki ja Rikosseuraamuslaitoksen edustaja on kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla vankia, Rikosseuraamuslaitoksen edustajaa, todistajaa tai muuta henkilöä ja ottaa vastaan muuta selvitystä. Jos vanki ei saavu suulliseen käsittelyyn, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta, jollei hovioikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena.

5 §

5 §

*Oikeusapu**Oikeusapu*

Rikosseuraamuslaitoksen *keskuhallintoyksikön* asian selvittämistä varten nimeämälle todistajalle tai muulle henkilölle aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista siten kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään. Vankia ei kuitenkaan voida velvoittaa korvaamaan näitä kustannuksia valtiolle.

Rikosseuraamuslaitoksen asian selvittämistä varten nimeämälle todistajalle tai muulle henkilölle aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista siten kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään. Vankia ei kuitenkaan voida velvoittaa korvaamaan näitä kustannuksia valtiolle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Ehdonalaisten vapauttamisen täytäntöönpanon kieltäminen

Ehdonalaisten vapauttamisen täytäntöönpanon kieltäminen

Kun Rikosseuraamuslaitoksen keskuksittain toimiva yksikkö saattaa ehdonalaista vapauttamista koskevan asian rikoslain 2 c luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla Helsingin hovioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, hovioikeus voi kieltää ehdonalaista vapauttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon uuden käsittelyn ajaksi.

Kun Rikosseuraamuslaitos saattaa ehdonalaista vapauttamista koskevan asian rikoslain 2 c luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla Helsingin hovioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, hovioikeus voi kieltää ehdonalaista vapauttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon uuden käsittelyn ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

15.

Laki

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain (1379/2010) 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Yhteistyö Rikosseuraamuslaitoksen kanssa

Vankeuslain (767/2005) 5 luvun 8 §:ssä tarkoitettun päiväjärjestyksen valmistelee Rikosseuraamuslaitos yhteistyössä vankilan perheosaston henkilökunnan kanssa, ja sen vahvistaa vankilan johtaja.

Lastensuojelun toteuttamiseksi järjestetään neuvotteluja lastensuojelulain 31 §:n mukaisesti. Jos vanhemman tilanteessa tapahtuu muutoksia, jotka saattavat edellyttää lapsen asiakassuunnitelman tarkistamista, vankilan johtajan on viipymättä ilmoitettava asiasta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

6 §

Yhteistyö Rikosseuraamuslaitoksen kanssa

Vankeuslain (767/2005) 5 luvun 8 §:ssä tarkoitettun päiväjärjestyksen valmistelee Rikosseuraamuslaitos yhteistyössä vankilan perheosaston henkilökunnan kanssa, ja sen vahvistaa vankilan *yksikönpäällikkö*.

Lastensuojelun toteuttamiseksi järjestetään neuvotteluja lastensuojelulain 31 §:n mukaisesti. Jos vanhemman tilanteessa tapahtuu muutoksia, jotka saattavat edellyttää lapsen asiakassuunnitelman tarkistamista, vankilan *yksikönpäällikön* on viipymättä ilmoitettava asiasta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

16.

Laki**Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain (326/1963) 5 e §:n 2 momentti, 9 a §:n 2 momentti, 9 b §:n 2 momentti, 9 e §:n 1 momentti, 9 f §, 24 §:n 2 momentti sekä 26 - 28 §,

sellaisina kuin ne ovat, 5 e §:n 2 momentti, 9 a §:n 2 momentti, 9 b §:n 2 momentti, 9 e §:n 1 momentti, 9 f §, 24 §:n 2 momentti sekä 27 ja 28 § laissa 988/2014 sekä 26 § laeissa 988/2014 ja 864/2020 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 e §

5 e §

Tuomitulle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Puolustajan määräämiseen viran puolesta samoin kuin puolustajaan muutoinkin sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään. Puolustajan määrää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Puolustajan voi määrätä myös säilöön ottamista käsittelevä käräjäoikeus tai muu tässä laissa tarkoitettua asiaa käsittelevä tuomioistuim. Tuomitulle on viipymättä selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

Tuomitulle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Puolustajan määräämiseen viran puolesta samoin kuin puolustajaan muutoinkin sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään. Puolustajan määrää *Rikosseuraamuslaitos*. Puolustajan voi määrätä myös säilöön ottamista käsittelevä käräjäoikeus tai muu tässä laissa tarkoitettua asiaa käsittelevä tuomioistuim. Tuomitulle on viipymättä selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

9 a §

9 a §

Toisessa Pohjoismaassa annetun yhdyskuntapalvelun siirtämisen edellytykset

Toisessa Pohjoismaassa annetun yhdyskuntapalvelun siirtämisen edellytykset

Edellytyksenä 1 momentissa tarkoitettulle rangaistuksen täytäntöönpanon siirrolle on Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* suostumus. Suostumus voidaan antaa, jos yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano Suomessa tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai

Edellytyksenä 1 momentissa tarkoitettulle rangaistuksen täytäntöönpanon siirrolle on Rikosseuraamuslaitoksen suostumus. Suostumus voidaan antaa, jos yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano Suomessa tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

muun erityisen syyn takia edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua yhteiskuntaan.

syyn takia edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua yhteiskuntaan.

9 b §

9 b §

Toisessa Pohjoismaassa annetun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano Suomessa

Toisessa Pohjoismaassa annetun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano Suomessa

Jos 9 a §:ssä tarkoitettuun yhdyskuntapalveluun on Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa liitetty ehtoja tai määräyksiä, joita Suomessa ei ole mahdollista panna täytäntöön, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi vahvistaa muutoksia niihin.

Jos 9 a §:ssä tarkoitettuun yhdyskuntapalveluun on Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa liitetty ehtoja tai määräyksiä, joita Suomessa ei ole mahdollista panna täytäntöön, *Rikosseuraamuslaitos* voi vahvistaa muutoksia niihin.

9 e §

9 e §

Suomessa tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano toisessa Pohjoismaassa

Suomessa tuomitun yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano toisessa Pohjoismaassa

Suomessa tuomittu yhdyskuntapalvelu tai ehdollinen vankeusrangaistus, jonka oheisrangaistuksena on tuomittu yhdyskuntapalvelua, voidaan siirtää täytäntöön pantavaksi Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, jos asianomaisen maan toimivaltainen viranomainen tähän suostuu. Edellytyksenä siirron esittämiselle on, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö arvioi, että yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano toisessa Pohjoismaassa tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua yhteiskuntaan.

Suomessa tuomittu yhdyskuntapalvelu tai ehdollinen vankeusrangaistus, jonka oheisrangaistuksena on tuomittu yhdyskuntapalvelua, voidaan siirtää täytäntöön pantavaksi Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, jos asianomaisen maan toimivaltainen viranomainen tähän suostuu. Edellytyksenä siirron esittämiselle on, että *Rikosseuraamuslaitos* arvioi, että yhdyskuntapalvelun täytäntöönpano toisessa Pohjoismaassa tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua yhteiskuntaan.

9 f §

9 f §

Toisessa Pohjoismaassa päätetty muutos, muuntaminen ja kumoaminen

Toisessa Pohjoismaassa päätetty muutos, muuntaminen ja kumoaminen

Jos toimivaltainen viranomainen Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa muuttaa Suomessa täytäntöön pantavaksi siirrettyyn yhdyskuntapalveluun liittyviä ehtoja tai määräyksiä, joita tuomittu on velvollinen noudattamaan, tai jos viranomainen muuntaa taikka

Jos toimivaltainen viranomainen Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa muuttaa Suomessa täytäntöön pantavaksi siirrettyyn yhdyskuntapalveluun liittyviä ehtoja tai määräyksiä, joita tuomittu on velvollinen noudattamaan, tai jos viranomainen muuntaa taikka

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

kumoaa 9 a §:ssä tarkoitetun yhdyskuntapalvelun, päätös on pätevä myös Suomessa. Jos muutettuja ehtoja tai määräyksiä Suomessa ei ole mahdollista panna täytäntöön, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi vahvistaa muutoksia niihin.

kumoaa 9 a §:ssä tarkoitetun yhdyskuntapalvelun, päätös on pätevä myös Suomessa. Jos muutettuja ehtoja tai määräyksiä Suomessa ei ole mahdollista panna täytäntöön, *Rikosseuraamuslaitos* voi vahvistaa muutoksia niihin.

24 §

24 §

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö ratkaisee, onko 5, 9 a, 10 tai 17 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostuttava. Oikeusrekisterikeskus päättää 1 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostumisesta.

Rikosseuraamuslaitos ratkaisee, onko 5, 9 a, 10 tai 17 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostuttava. Oikeusrekisterikeskus päättää 1 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostumisesta.

26 §

26 §

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö kuulee tuomittua ennen kuin se päättää suostumisestaan 5, 9 a, 10 tai 17 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön. Kuulemiseen sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään asianosaisen kuulemisesta. Päätöksen tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa.

Rikosseuraamuslaitos kuulee tuomittua ennen kuin se päättää suostumisestaan 5, 9 a, 10 tai 17 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön. Kuulemiseen sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään asianosaisen kuulemisestä. Päätöksen tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa.

Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Rikosseuraamuslaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

Rikosseuraamuslaitoksen päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

27 §

27 §

Pyynnön, joka tarkoittaa 8 tai 9 e §:n mukaista täytäntöönpanoa taikka 15 tai 22 §:ssä edellytettyä valvonnan järjestämistä Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, esittää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Pyyntöön on liitettävä tuomitun antama lausunto tai todistus siitä, että tuomitulle on varattu tilaisuus lausua asiasta. Pyynnön, joka tarkoittaa 4 §:n mukaista täytäntöönpanoa, esittää oikeusrekisterikeskus.

Pyynnön, joka tarkoittaa 8 tai 9 e §:n mukaista täytäntöönpanoa taikka 15 tai 22 §:ssä edellytettyä valvonnan järjestämistä Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, esittää *Rikosseuraamuslaitos*. Pyyntöön on liitettävä tuomitun antama lausunto tai todistus siitä, että tuomitulle on varattu tilaisuus lausua asiasta. Pyynnön, joka tarkoittaa 4 §:n mukaista täytäntöönpanoa, esittää oikeusrekisterikeskus.

Voimassa oleva laki

Jos pyyntö koskee sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa, Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* on määrättävä muuntorangaistuksen pituus ja vanhenemisaika.

28 §

Jos Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö on suostunut pyyntöön, jota 1, 5, 9 a, 10 tai 17 §:ssä tarkoitetaan, tai jos ehdollinen rangaistus tai ehdonalainen vapaus 13 tai 20 §:ssä tarkoitettulla tavalla määrätään menetetyksi, Suomessa ei saa nostaa syytettä siitä rikoksesta, jota toisessa Pohjoismaassa annettu tuomio koskee.

Ehdotus

Jos pyyntö koskee sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa, Rikosseuraamuslaitoksen on määrättävä muuntorangaistuksen pituus ja vanhenemisaika.

28 §

Jos *Rikosseuraamuslaitos* on suostunut pyyntöön, jota 1, 5, 9 a, 10 tai 17 §:ssä tarkoitetaan, tai jos ehdollinen rangaistus tai ehdonalainen vapaus 13 tai 20 §:ssä tarkoitettulla tavalla määrätään menetetyksi, Suomessa ei saa nostaa syytettä siitä rikoksesta, jota toisessa Pohjoismaassa annettu tuomio koskee.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

17.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 51 ja 64 § muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain (1383/2007) 51 §:n 2 momentti ja 64 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 740/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

51 §

51 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Toimivaltaiset viranomaiset

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 50 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekee Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikkö.

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 50 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekee *Rikosseuraamuslaitos*.

64 §

64 §

Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, rikosseuraamusalueen täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suoritettavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, *Rikosseuraamuslaitoksen* täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suoritettavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

18.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 67 § muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 54 § ja 67 §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 54 § laissa 189/2017 ja 67 §:n 2 momentti laissa 1385/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

54 §

54 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Toimivaltaiset viranomaiset

Edellä 53 §:n 1 momentissa tarkoitetun syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön tekee syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 53 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekee syyttäjä Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* esityksestä.

Edellä 53 §:n 1 momentissa tarkoitetun syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön tekee syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 53 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekee syyttäjä Rikosseuraamuslaitoksen esityksestä.

67 §

67 §

Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, aluevankilan täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suoritettavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, *Rikosseuraamuslaitoksen* täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suoritettavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

19.

Laki

tuomittujen siirtoa Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomittujen siirtoa Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain (1169/2011) 3 §, 5 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 10 §:n 1 ja 2 momentti sekä 19 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti laissa 39/2019 ja 19 §:n 1 momentti laissa 866/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Toimivaltainen viranomainen

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää 2 §:ssä tarkoitetun seuraamuksen täytäntöönpanon siirtoa koskevan pyynnön lähettamisestä toiseen jäsenvaltioon ja suostumisesta toisen jäsenvaltion lähettämän pyynnön täytäntöönpanoon Suomessa. Jos pyyntö koskee muun vapaudenmenetyksen käsittävän toimenpiteen kuin vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon siirtoa toisesta jäsenvaltiosta Suomeen tai hoitoseuraamuksen täytäntöönpanon siirtoa koskevan pyynnön lähettämistä Suomesta toiseen jäsenvaltioon, toimivaltainen viranomainen on kuitenkin oikeusministeriö.

Rikosseuraamuslaitos päättää 2 §:ssä tarkoitetun seuraamuksen täytäntöönpanon siirtoa koskevan pyynnön lähettamisestä toiseen jäsenvaltioon ja suostumisesta toisen jäsenvaltion lähettämän pyynnön täytäntöönpanoon Suomessa. Jos pyyntö koskee muun vapaudenmenetyksen käsittävän toimenpiteen kuin vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon siirtoa toisesta jäsenvaltiosta Suomeen tai hoitoseuraamuksen täytäntöönpanon siirtoa koskevan pyynnön lähettämistä Suomesta toiseen jäsenvaltioon, toimivaltainen viranomainen on kuitenkin oikeusministeriö.

5 §

5 §

Väliaikainen säilöönotto

Väliaikainen säilöönotto

Täytäntöönpanon varmistamiseksi pidättämiseen oikeutettu virkamies voi puitepäättöksen 14 artiklassa tarkoitetussa tilanteessa ottaa tuomitun säilöön, jos tuomion antanut valtio sitä pyytää. Pyyntö voidaan tehdä suoraan pi-

Täytäntöönpanon varmistamiseksi pidättämiseen oikeutettu virkamies voi puitepäättöksen 14 artiklassa tarkoitetussa tilanteessa ottaa tuomitun säilöön, jos tuomion antanut valtio sitä pyytää. Pyyntö voidaan tehdä suoraan pi-

Voimassa oleva laki

dättämiseen oikeutetulle virkamiehelle. Säilöön ottamisesta on viipymättä ilmoitettava sille käräjäoikeudelle, jonka tuomiopiiriin kuuluvalla paikkakunnalla säilössä pitäminen tapahtuu, kyseisessä tuomiopiirissä toimivalle aluesyyttäjälle tai erikoissyyttäjälle sekä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta käräjäoikeuden on kiireellisesti otettava asia käsiteltäväkseen siinä järjestyksessä kuin vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään ja päätettävä, onko toimenpide pysytettävä voimassa. Päätöksestään käräjäoikeuden on heti ilmoitettava Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

Jos Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö katsoo, että seuraamuksen täytäntöönpanolle on olemassa este, sen on määrättävä säilöön otettu heti päästettäväksi vapaaksi. Säilöön otettu on päästettävä vapaaksi myös, jollei Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö ole vastaanottanut täytäntöönpanoa koskevaa pyyntöä ja siihen liitettäviä asiakirjoja 40 päivän kuluessa säilöön ottamisesta. Säilöön otettu on päästettävä vapaaksi viimeistään silloin, kun vapaudenmenetyksen yhteenlaskettu aika Suomessa ja tuomion antaneessa valtiossa vastaa aikaa, jonka tuomittu olisi ollut vapautensa menettäneenä, jos seuraamus olisi pantu täytäntöön tuomion antaneessa valtiossa.

10 §

Kielet ja käännökset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö hyväksyy puitepäätöksen 4 artiklassa tarkoitetun todistuksen, jos se on toimitettu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä taikka siihen on liitetty käännös jollekin näistä kielistä. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi hyväksyä myös muun kuin

Ehdotus

dättämiseen oikeutetulle virkamiehelle. Säilöön ottamisesta on viipymättä ilmoitettava sille käräjäoikeudelle, jonka tuomiopiiriin kuuluvalla paikkakunnalla säilössä pitäminen tapahtuu, kyseisessä tuomiopiirissä toimivalle aluesyyttäjälle tai erikoissyyttäjälle sekä Rikosseuraamuslaitokselle.

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta käräjäoikeuden on kiireellisesti otettava asia käsiteltäväkseen siinä järjestyksessä kuin vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään ja päätettävä, onko toimenpide pysytettävä voimassa. Päätöksestään käräjäoikeuden on heti ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle.

Jos Rikosseuraamuslaitos katsoo, että seuraamuksen täytäntöönpanolle on olemassa este, sen on määrättävä säilöön otettu heti päästettäväksi vapaaksi. Säilöön otettu on päästettävä vapaaksi myös, jollei Rikosseuraamuslaitos ole vastaanottanut täytäntöönpanoa koskevaa pyyntöä ja siihen liitettäviä asiakirjoja 40 päivän kuluessa säilöön ottamisesta. Säilöön otettu on päästettävä vapaaksi viimeistään silloin, kun vapaudenmenetyksen yhteenlaskettu aika Suomessa ja tuomion antaneessa valtiossa vastaa aikaa, jonka tuomittu olisi ollut vapautensa menettäneenä, jos seuraamus olisi pantu täytäntöön tuomion antaneessa valtiossa.

10 §

Kielet ja käännökset

Rikosseuraamuslaitos hyväksyy puitepäätöksen 4 artiklassa tarkoitetun todistuksen, jos se on toimitettu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä taikka siihen on liitetty käännös jollekin näistä kielistä. Rikosseuraamuslaitos voi hyväksyä myös muun kuin suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei ole muutoin eslettä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei ole muutoin estettä.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö huolehtii tarvittaessa todistuksen ja tuomion kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

Rikosseuraamuslaitos huolehtii tarvittaessa todistuksen ja tuomion kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

19 §

19 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tai oikeusministeriön päätöksestä saa valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Rikosseuraamuslaitoksen tai oikeusministeriön päätöksestä saa valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

20.

Laki

valvontatoimenpiteitä ja vaihtoehtoisia seuraamuksia Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valvontatoimenpiteitä ja vaihtoehtoisia seuraamuksia Euroopan unionissa koskevan puitepäättöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäättöksen soveltamisesta annetun lain (1170/2011) 3 ja 4 §, 6 §:n 2 momentti, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 9 ja 11 §, 13 §:n 2 momentti sekä 14 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 14 §:n 1 momentti laissa 867/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Toimivaltainen viranomainen

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää tuomion tai valvontapäätöksen tunnustamista ja valvontatoimen tai vaihtoehtoisen seuraamuksen valvonnan täytäntöönpanoa koskevan pyynnön (*valvonnan siirtoa koskeva pyyntö*) lähettamisestä toiseen jäsenvaltioon ja suostumisesta toisen jäsenvaltion lähettämän pyynnön täytäntöönpanoon Suomessa.

Rikosseuraamuslaitos päättää tuomion tai valvontapäätöksen tunnustamista ja valvontatoimen tai vaihtoehtoisen seuraamuksen valvonnan täytäntöönpanoa koskevan pyynnön (*valvonnan siirtoa koskeva pyyntö*) lähettamisestä toiseen jäsenvaltioon ja suostumisesta toisen jäsenvaltion lähettämän pyynnön täytäntöönpanoon Suomessa.

4 §

4 §

Edellytykset pyynnön vastaanottamiselle

Edellytykset pyynnön vastaanottamiselle

Valvonnan siirtoa koskeva pyyntö vastaanotetaan käsiteltäväksi ilman Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* suostumusta, jos valvontaan määrätyllä tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulla on pysyvä asuinpaikka Suomessa ja hän on suostunut siihen, että valvonta järjestetään Suomessa.

Valvonnan siirtoa koskeva pyyntö vastaanotetaan käsiteltäväksi ilman Rikosseuraamuslaitoksen suostumusta, jos valvontaan määrätyllä tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulla on pysyvä asuinpaikka Suomessa ja hän on suostunut siihen, että valvonta järjestetään Suomessa.

Jos valvontaan määrätyllä tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulla ei ole pysyvää asuinpaikkaa Suomessa, edellytyksenä valvonnan siirtoa koskevan pyynnön vastaanottamiselle on Rikosseuraamuslaitoksen *keskus-*

Jos valvontaan määrätyllä tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulla ei ole pysyvää asuinpaikkaa Suomessa, edellytyksenä valvonnan siirtoa koskevan pyynnön vastaanottamiselle on Rikosseuraamuslaitoksen *suostu-*

Voimassa oleva laki

hallintoyksikön suostumus. Suostumus voidaan antaa, jos valvontatoimenpiteen tai vaihtoehtoisen seuraamuksen täytäntöönpano Suomessa valvontaan määrätyn tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua yhteiskuntaan.

6 §

Valvonnan siirtoa koskevan pyynnön täytäntöönpano

Päätöksen valvontatoimenpiteen taikka vaihtoehtoisen seuraamuksen mukauttamisesta puitepäätöksen 9 artiklan mukaisesti tekee Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Jos kuitenkin toimenpiteestä vastaavassa kansallisessa tapauksessa päättäisi tuomioistuim, päätöksen tekee Helsingin käräjäoikeus. Vaatimuksen tekee syyttäjä Rikosseuraamuslaitoksen *keskushallintoyksikön* esityksestä. Tällöin mukauttamista koskevan asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin mitä rikosasian käsittelystä säädetään.

8 §

Kielet ja käännökset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö hyväksyy puitepäätöksen 6 artiklassa tarkoitetun todistuksen, jos se on toimitettu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä taikka siihen on liitetty käännös jollekin näistä kielistä. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi hyväksyä myös muun kuin suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei ole muutoin estettä.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö huolehtii tarvittaessa todistuksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

Ehdotus

Suostumus voidaan antaa, jos valvontatoimenpiteen tai vaihtoehtoisen seuraamuksen täytäntöönpano Suomessa valvontaan määrätyn tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn takia edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua yhteiskuntaan.

6 §

Valvonnan siirtoa koskevan pyynnön täytäntöönpano

Päätöksen valvontatoimenpiteen taikka vaihtoehtoisen seuraamuksen mukauttamisesta puitepäätöksen 9 artiklan mukaisesti tekee *Rikosseuraamuslaitos*. Jos kuitenkin toimenpiteestä vastaavassa kansallisessa tapauksessa päättäisi tuomioistuim, päätöksen tekee Helsingin käräjäoikeus. Vaatimuksen tekee syyttäjä Rikosseuraamuslaitoksen esityksestä. Tällöin mukauttamista koskevan asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä rikosasian käsittelystä säädetään.

8 §

Kielet ja käännökset

Rikosseuraamuslaitos hyväksyy puitepäätöksen 6 artiklassa tarkoitetun todistuksen, jos se on toimitettu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä taikka siihen on liitetty käännös jollekin näistä kielistä. *Rikosseuraamuslaitos* voi hyväksyä myös muun kuin suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä toimitetun todistuksen, jos hyväksymiselle ei ole muutoin estettä.

Rikosseuraamuslaitos huolehtii tarvittaessa todistuksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

Edellytykset pyynnön lähettämiseksi

Valvonnan siirtoa koskevan pyynnön lähettämistä puitepäätöksen 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun jäsenvaltioon päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Edellytyksenä pyynnön lähettämiseksi on, että täytäntöönpanon siirto voisi valvontaan määrätyn tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn vuoksi edistää hänen sopeutumistaan yhteiskuntaan ja että hän on siirtämiseen suostunut.

11 §

Kielet ja käännökset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö huolehtii puitepäätöksen liitteenä olevan mallin mukaisen todistuksen kääntämisestä täytäntöönpanovaltion hyväksymälle kielelle.

13 §

Oikeus avustajaan ja puolustajaan

Valvontaan määrätylle tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Puolustajan määräämisestä viran puolesta samoin kuin puolustajasta muutoin on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään. Puolustajan määrää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Puolustajan voi määrätä myös tässä laissa tarkoitettua asiaa käsittelevä tuomioistuin. Valvontaan määrätylle tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulle on viipymättä selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

9 §

Edellytykset pyynnön lähettämiseksi

Valvonnan siirtoa koskevan pyynnön lähettämistä puitepäätöksen 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun jäsenvaltioon päättää Rikosseuraamuslaitos. Edellytyksenä pyynnön lähettämiseksi on, että täytäntöönpanon siirto voisi valvontaan määrätyn tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitun henkilökohtaisten olosuhteiden tai muun erityisen syyn vuoksi edistää hänen sopeutumistaan yhteiskuntaan ja että hän on siirtämiseen suostunut.

11 §

Kielet ja käännökset

Rikosseuraamuslaitos huolehtii puitepäätöksen liitteenä olevan mallin mukaisen todistuksen kääntämisestä täytäntöönpanovaltion hyväksymälle kielelle.

13 §

Oikeus avustajaan ja puolustajaan

Valvontaan määrätylle tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Puolustajan määräämisestä viran puolesta samoin kuin puolustajasta muutoin on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään. Puolustajan määrää Rikosseuraamuslaitos. Puolustajan voi määrätä myös tässä laissa tarkoitettua asiaa käsittelevä tuomioistuin. Valvontaan määrätylle tai vaihtoehtoiseen seuraamukseen tuomitulle on viipymättä selvitettävä hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Muutoksenhaku

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tekemästä päätöksestä saa valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

14 §

Muutoksenhaku

Rikosseuraamuslaitoksen tekemästä päätöksestä saa valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
